

Upravništvo: Ljubljana, Knaflijeva 5
— Telefon šte. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.

Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 3392
Podružnica Maribor: Grajski trg
št. 7. — Telefon 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.

Računi pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 17.749.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Mesečna znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knaflijeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455;
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Ob protituber- kuloznem tednu

Ali naj v dne, ki na najstrašnejši način ugonablajo stotisoče človeških življenj, kakor da so brez vrednosti, cenimo ljudsko zdravje, zdravje in življenje posameznika? Ali nimamo občutka, da je ta skrb nesodobna, da je naša težnja po krepkem telesnem zdravju skoraj otročja? Toda gorje nam, ako bi danes v nas usahnila volja do življenja in zdravja! Takrat, ko je sila najhujša, mora biti naša volja do življenja najmočnejša. Dvom v vrednost naših telesnih udarnih sil, v moč našega telesnega in duševnega zdravja, bi bil zločinska misel od nekega v naše vrste vtihotapljenega in napolnjena s strupom, ki naj naša napeta orsa ukloni in naše pesti omrtviči. Tisti, ki bi danes z malodušjem ali morda celo s cinizmom preziral naših zdravstvenih potreb skušal ohladiti naša vroča prizadevanja za ohranitev in utrditev zdravja vsakega posameznika med nami, bi bil izdajalec naših koristi v času, ko so stiske najtežje.

Kakor nikdar prej, nam je sedaj potreben protituberkulozni teden, da v njem izmerimo svojo notranjo moralno vrednost, da odkrijemo in javno pokažemo svoj smisel za pomoč bližnjemu, kadar je v sili. Ta teden mora biti generalna preizkušnja za nas vse, če smo sposobni, da se odzovemo klicu po duhovni, notranji moralni mobilizaciji naših narodnih vrednot. Pokazati moramo, če smo s svojimi srci pripravljene, da branimo svoj skupni dom. Naša borba za skupni dom bo le takrat vztrajna, silovita in strašna, ki ne pozna zloma, ako znamo dokazati, da smo med seboj najtesneje povezani, polni medsebojne vdanosti in napolnjeni z žarki čiste ljubezni do bližnjega. V dne, ki so posvečeni mislim na naše jetične sorojake, mora priti do izraza naša pripravljenost, da se žrtvujemo za življenje bližnjega, za življenje in srečo bodočih rodov. Brez take pripravljenosti vojak ni nič vred. Po darovih, ki se bodo stekali za namene slovenskega protijetičnega skrbstva, bomo pokazali svojo narodno zavest, svoje moralne in etične vrline, svojo borbenost, svojo usposobljenost za ustvarjanje.

Protituberkulozni teden je prilika, da pokažemo, kako utrjujemo svoje obrambne postojanke, ki so brez trdnjav zdravja brez vrednosti. Stvarnost morajo postati besede, da hočemo imeti zdrav in krepak narod.

Ali je potrebno, da govorimo o jetiki, o njenem škodljivem početju v našem gospodarskem in kulturnem življenju? Ali je treba pojasnjevati, kaj to pomeni, da je jetika socialna, ljudska bolezen? Ali je treba kazati na zunanji svet in ponavljati, kaj zdravi in previdni narodi žrtvujejo za zatiranje te strašne bolezni, ki med boleznimi najbolj razjeda udarno moč naroda? Vse to ni potrebno, saj je vsem jasno, da je zlasti za mali narod Slovenec problem jetike važna narodno-obrambna stvar.

Protituberkulozni teden, ki pričinja danes, organizira Protituberkulozna zveza, osrednja organizacija slovenskega zasebnega protijetičnega skrbstva. Ta organizacija praznuje letos tudi desetletnico svojega obstoja in delovanja. V teku enega desetletja se je protijetična borba v Sloveniji organizirala do največjih popolnosti. Na uspehe nemogoče biti vsi ponosni. Mreža protijetičnih postojank je gosta, ustvarjeni so finančni pogoji za uspešna uveljavljanja zlasti protituberkuloznih dispanzerjev, ki zahtevajo letni proračun nad 700.000 din. Posluje 21 polnovrednih dispanzerjev in ves narod je zajet po njihovi zaščiti. Do sto tisoč oseb gre letno skozi ordinacije dispanzerjev, da dobe zdravje in tolažbo. Zasebno protijetično skrbstvo je v teh desetih letih mobiliziralo milijonske zneske, v matni meri iz sredstev zasebnikov; samo vsakoltni protituberkulozni teden ustvarja do 250.000 din dohodkov. Posrežilo se je za probleme jetike zainteresirati že večino slovenskih občin. Banovinski proračun je krepka garbtenica za uspešno borbo proti jetiki. A vse to je še premalo. Potrebno je materialno in moralno sodelovanje prav vsega naroda.

Noben jetični bolnik ne sme ostati brez bolniške postelje — to je geslo letošnjega tedna. V tem geslu je izražen program za delo v bodočem desetletju. Zveza ne bo gradila postelji, sanatorijev in bolnišnic, gradil jih bo slovenski narod: zveza hoče s tem geslom le ohraniti to dolžnost naroda predno svežo. Protituberkulozni teden mora dati osnovne temelje za večji sklad za zdravljenje jetičnih. Tu mislimo na uboge in zapuščene kmetje in delavce na obubožane trgovce in obrtnike, posebno pa so nam pri srcu jetiki in učenci vseh šol in strok. Trdnjavo našega ljudskega zdravja moramo letos usposobiti za najvztraj-

„Največja bitka vseh časov“

Nemci skušajo z vsemi močmi razširiti svoj vdor v Francijo — Glavno besedo imajo na obeh straneh tanki in letala — V Belgiji so Nemci prišli v Anvers

Zavezniške divizije so se v petek popoldne in v noči umaknile iz dose-
danje svoje obrambne črte Anvers —
Louvaine — reka Dyle — reka Sam-
bre verjetno na novo linijo, ki bo te-
kla od Genta vzdolž bregov reke Schel-
de na francosko-belgijsko mejo. Po za-
vezniških in nemških poročilih se da
sklepati, da je bil ta umik regularen,
zavezniška poročila poudarjajo njegov
strateški značaj s ciljem, da si zago-
tovi ugodnejšo zvezo z zavezniškimi
divizijami, ki operirajo na severni fran-
coski meji.

Izpraznjeno ozemlje zasedajo postopoma nemške čete, ki so v petek vko-
rakale v Bruselj, včeraj pa tudi v An-
vers. Ali so vse anverske utrdbne za-
vzete, ali pa se nekatere še drže kakor
posamezne utrdbne v Namuru in Lie-
geu še ni jasno. Do večjih spopadov
na belgijskem bojišču v toku včerajš-
njega dne ni prišlo, najbrž zaradi te-
ga ne, ker morajo Nemci najprej po-
praviti od umikajočih se zaveznikov
porušene prometne zveze.

Združene francoske, angleške in ni-
zozemske čete, ki so se držale na oto-
kih Zeeland pred izlivom Meuse in
Rena, so se pričele vkrcavati na an-
gleške ladje in zapuščati to ozemlje.
Nemci so dobili otoka Walcheren in
Beveland. Na Walcherenu je bila ni-
zozemska vojna luka Vlissingen, ka-
tero so zavezniški pri umiku porušili.

Nemška vojna poročila

Zavzemanje otokov nizozemske province Zeeland — Za-
vzetje Anversa — Boji pri Maubegeu in Sedan — Bom-
bardiranje Hamburga in Bremena

Berlin, 18. maja. br. Vrhovno poveljstvo
nemške vojske je opoldne objavilo nasled-
nje vojno poročilo:

Na Nizozemskem se čiščenje zeelandskih
otokov naglo nadaljuje. Samo vzhodno od
Vlissingena na otoku Walcherenu je bilo
včeraj še nekaj spopadov. Nizozemski po-
veljnik je sedaj že ponudil kapitulacijo.
Na otokih Schouwen in Južnem Beveland-
u je bilo ujetih nad 2.000 Nizozemcev in
Francozoov. Nemška vojska se je potolsta
dela nizozemske vojne mornarice, kolikor
je je bilo zasidrane v nizozemskih lukah.
Prav tako so tudi že nizozemske obalne
baterije v nemških rokah.

V severni Belgiji je uspelo na dveh kra-
jih predreti zunanji obroč trdnjav An-
vers (Antwerpen). Kakor je bilo že več-
raj objavljeno v posebnem poročilu, sta
bila po hudih borbah zavzeta Malines in
Louvain, Bruselj pa je bruseljski župan
brez boja predal našim v mesto kora-
kačim četam. Nemške čete zasledujejo
sovražnika, ki se umika z linije na Dyle.

Južno od Maubegea so nemški oklopni
oddelki predrl francoske obrambne utrdb-
e in razbili dve sovražni diviziji ter zasle-
dovall umikajočega se sovražnika preko
gorne Sambre proti jugu na gornjo Oise.
Pešadijske divizije sledje v naglih pohodih
oklopnim oddelkom. Ujetih je bilo mnogo
francoskih vojakov in tudi mnogo vojnega
materijala je bilo zaplenjeno. Južno od
Sedana so nemške čete v smeri proti jugu
zavzele nekaj novega ozemlja.

Zračni boji

Letalske sile so v glavnem napadale
zeve sovražnika z zaledjem in posebno
česte v Belgiji in Franciji, po katerih so
se umikale velike kolone sovražne vojske.
Pod učinkom teh napadov se je sovražnik
na raznih točkah razbežal. Ob priliki ob-
sežne izvidniške akcije vzdol nizozemske
in belgijske obale je uspelo potopiti neki
sovražni rušilec.

Sovražnik je v teku včerajšnjega dne
izgubil 108 letal. Od teh je bilo 53 sestre-
ljenih v letalskih spopadih, 11 jih je so-
strelilo protiletalsko topništvo, ostala pa
so bila uničena na vzletiščih raznih leta-
lišč 26 nemških letal se ni vrnilo na svo-
ja oporišča.

Francoska poročila

Južno od Maubegea se bje največja bitka vseh časov
Ob Maginotovi liniji še vedno mir

Pariz, 18. maja. AA. (Havas) Z razvo-
jem svojih operacij poskušajo sedaj Nemci
izvesti napore, ki jih smatrajo za od-
ločilne. Po svojih taktiki poskušajo Nemci
narediti nov prodor z ogromnim udarcem.
Zares so vrgli v prve linije 2500 do 3000
tankov, ki napadajo v strnjjenih vrstah,
da bi prerazali fronto v krajih južno od
Sambre. Ves včerajšnji dan so Nemci na-
padali v neprestano slededih si zaletih in
sicer v dveh smereh: pri Hirsonu proti
gornjemu toku Sambre in pri Vervinsu
proti gornjemu toku reke Oise. Pri Virsu-
nu je pritisk nemških motoriziranih od-

Težišče glavnih operacij je bilo tudi
danes na ozemlju, ki so ga zavzele nem-
ške oklopne divizije med reko Sam-
bro, mestoma Rethelom in Sedanom.
Nemci poročajo o napredovanju v okoli-
ci kraja Hirson in Vervins. Glavni
spopadi so bili vsekakor v okolici Hir-
sona, kjer poskušajo Nemci razširiti
svoje pozicije proti severu. Iz doseda-
njih poročil rezultat še ni razviden. Vse
francoske operacije streme za tem, da
bi lokalizirale nemški vdor in onemo-
gočile nadaljnje nemško napredovanje
v tej smeri. Naloga, pred katero je po-
stavljeno francosko vojno vodstvo, je
po priznanju samih Francozov slej ko
prej jako težka in položaj še ni usta-
ljen.

Način današnjega vojskovanja je bi-
stveno različen od onega v svetovni
vojni. To so Nemci dokazali že o pri-
liki svojih operacij proti poljski vojski.
Čudno je le, da zavezniški niso pravočas-
no prilagodili svoje strategije temu no-
vemu načinu vojskovanja. Jedro dana-
šnje bliskovite vojne leži v tem, da se
z bombniki razrahlja nasprotnikov od-
por in obrambni sistem ter s tem pri-
pravi pot za napredovanje oklopnih in
motoriziranih enic, za katerimi nasto-
pa šele pehota, ki samo zaseda, ne pa
osvaja nasprotnikov teren. Za časa
svetovne vojne je igrala vlogo dana-
šnjih bombnikov artilerija, vlogo da-
našnjih oklopnih in motoriziranih na-
padnih kolon pa pehota.

Sovražne letalske formacije so napadle
posamezna mesta vzdolž severno zapadne
nemške obale, posebno Hamburg in Bre-
men, ter kraje v zapadni Nemčiji. Kakor
v vseh primerih, so bili, če se izvzame ne-
ka vojašnica, napadeni izključno nevojaški
objekti in še ti brez vsakega sistema. Gle-
da na konsekvence, ki se morajo iz tega
izvajati, vrhovno poveljstvo nemške vojs-
ke to še prav posebej izrecno ugotavlja.

Edinice nemške vojske mornarice so pred
južno-afriškimi lukami, ki služijo sovraž-
nim pomorskim vojnim silam za oporišča,
položile miska polja.

Anvers v nemških rokah

Berlin, 18. maja. AA. (DNB). Vrhovno
poveljstvo sporoča: Z naglim napadom so
bile zavzete utrdbne pri Anversu. Nemške
čete so vkorakale v središče mesta. Nem-
ška vojna zaveza se vije na občinski pa-
lači v Anversu.

Pet točk nemške bilance

Berlin, 18. maja. AA. (DNB). Nemški
vojni strokovnjaki tako označujejo rezul-
tate nemške ofenzive na zapadu od 10. ma-
ja dalje:

- 1) Luksemburg so nemške oborožene si-
le zasedle v enem dnevu.
- 2) Nizozemska je bila navzlic žilavemu
odporu prisiljena v petih dneh h kapitulaci-
ji.
- 3) Belgijske obmejne utrdbne so bile za-
vzete v petih dneh ter je s tem bil omogo-
čen prodor na glavnem belgijsko-franco-
skem bojišču na reki Dyle.
- 4) V Franciji je konec tedna prebito na-
daljevanje francoske Maginotove črte na
močno utrjeni Meusi. Sovražnik se umika
ter ga naše čete preganjajo.
- 5) Naše letalske sile so uničile veliko šte-
vilo sovražnih letal ter nasprotnikovih le-
talšč. Nemške letalske sile so poškodovale
razen tega sovražnikove prometne zve-
ze ter razpršile konvoje in zbiranja čet.
Vojna je prenesena neposredno pred vrata
Anglie. Sovražne pomorske sile, posebno
angleške, so pretrpele istotako težke udar-
ce.

Nemške oklopne enote so napadale v ko-
lonah na cestah, včasih pa so se razvile
v napad in sicer v zaporednih valovih.
Lovska letala pa so napadala nemške
bombnike, ne da bi se ozirala na moč so-
vražnika. Zjutraj se je začela največja
bitka vseh časov.

Medtem ko izvajajo Nemci nov pritisk
na srednji del zavezniškega bojišča, pa
prav tako naskakujejo tudi drugod, ven-
dar pa ne tako močno. Napadi na Sedan
se nadaljujejo. Vsi napadi so bili po tež-
kih borbah odbiti. Prav podobno se je zgo-
dilo tudi z vsemi takimi poskusi proti utr-
jenim postojankam v Montmedyju, ki je
zaključna točka Maginotove linije vzhod-
no od Sedana.

Postranska bojišča

Od Montmedyja pa do švice, to je vzdolž
vse Maginotove črte ni nič posebnega. Na
severu Belgije pa do ustja Sambre so za-
vezniške čete izvele velik strateški prem-
ik. Predsnočnim in čez dan so belgijsko-
angleške čete zavzele postojanke na Dylu
vzhodno od Bruslja in odbile na več toč-
kah hude nemške napade. To so bili samo
krajšni dogodki, ki so se pa taktično
končali v korist zaveznikov. Šele ko so
zavezniški sami zapustili linijo Dyle so
mogli Nemci zavzeti Louvain in Malines
in prodreti v notranjost Bruslja, ki je po-
polnoma izpraznjen. Zavezniška črta se je
potegnila zapadno od Bruslja. Pomaknitev
se je izvedla brez sodelovanja Nemcev in
v skladu s splošnim strateškim načrtom
zavezniške armade, ki je absoluten gospo-
dar svojih odločb.

Uradno vojno poročilo

Pariz, 18. maja. AA. (Havas). Uradno
sporočilo od 18. maja se glasi: Na Franco-
skem se borba še naprej živo bje v po-
krajini, ki je bila označena že v snočnjem
sporočilu. V Belgiji so zavezniške čete
upoštevajoč splošen položaj, izvedle umik
ter so odšle na zahod od Bruslja. Ponoč
je letalstvo izvedlo hud bombni napad na
kolone, na cestah in točkah, koder sovraž-
nik mora korakati.

Belgijsko vojno poročilo

Ostende, 18. maja. s. (Reuter). Današnje
belgijsko vojno poročilo pravi:
Belgijska vojska je zadržala na več toč-
kah napade, ki jih je poskušal sovražnik
v provinci Anvers so belgijske čete odbile
nemški napad in prizadejale sovražniku hu-
be izgube.

General Weygand v Parizu

Pariz, 18. maja. Danes je prispel v Pa-
riz general Weygand, vrhovni poveljnik
francoskih oboroženih sil na bližnjem
vzhodu.

Francoski ukrepi ob švicarski meji

Basel, 18. maja. s. (Exchange Telegraph).
Francosko topništvo je preteklo noč raz-
strelilo železniško progo med Baslom in
francosko postajo St. Louis. Namen raz-

Angleška poročila

Boji so najbolj srditi v odseku med Maubegeom in
Sedanom — Dve glavni smeri nemških napadov — Nov
francoski poveljnik sedanske armade

London, 18. maja. s. (Reuter). Na bojišču
v Belgiji in severovzhodni Franciji je po
izjavah vojaških strokovnjakov položaj za
zavezniške slej ko prej težak, toda nikakor
ne težji nego v gotovih razdobjih v svet-
ovni vojni. Pozicije na fronti se sedaj
vsak čas menjajo in vrste se z obeh strani
napadi in protinapadi.

Po zanesljivih cenitvah izgleda, da upo-
rabljajo Nemci samo v odseku med Sam-
bro in Sedanom, kjer se jim je posrečilo
največji vdor, okoli 3000 tankov, to je po-
lovice celotnega števila, s katerim menda
trenutno nemška vojska razpolaga.

Napadi nemških oklopnih divizij gredo
v glavnem v dveh smereh. Prvi napad je
usmerjen nekoliko južno od Sambre v
smeri Avesnesa. Tu se je posrečilo Nem-
cem na novo le malo napredovati in fran-
coska vojska je izvedla na nemške oddel-
ke protinapad isto tako s tanki.

Nekoliko južneje poteka druga linija
nemškega napada oklopnih divizij. Ta na-
pad gre v smeri Hirso-Vervins. Tu je nem-
ški pritisk še močnejši. Francoska vojska
se je tu sicer umaknila, toda na že v na-
prej skrbno izbrane postojanke. Ponovno
je prišlo tu do borbe med francoskimi in
nemškimi tanki in Francozi so na več me-
stih izvedli protinapade.

Nekateri znaki kažejo, da je nemški pri-
stisk nekoliko popustil, vendar bi bilo na-
pačno delati iz tega dejstva prežgodaj da-
lekosežne sklepe. Novi poveljnik franco-
ske vojske na odseku med Sambre in Se-
danom, general Giraud, bo imel predvsem
nalogo, da prepreči, da bi se širina nem-
škega vdora povečala, preden organizira
zavezniška vojska glavni protinapad. Na-
loga sestoji torej za zavezniško vojsko tre-
nutno v glavnem v tem, da varuje obe
krili nemškega vdora. S severnega krila
je danes le malo poročil. Na jugu, med
Sedanom in Montmedyjem, pa Francozi
trdno drže postojanke in odbijajo nemške
napade. Nemci so podvzeli tu dva napada.
Oni pri Montmedyju je bil odbit z lahko-
to. Pri Sedanu je bil napad hujši, pa se ga
je istotako posrečilo ustaviti.

strelitve je, preprečiti možnost nemškega
napada na francoske postojanke preko švi-
carskega ozemlja.

Dnevno povelje admirala Darlana

Pariz, 18. maja. AA. (Havas). Vrhovni
poveljnik francoske pomorske sile admiral
Darlana je izdal sledeče dnevno povelje:

»Admirali, oficirji, podoficirji in mor-
narji. Več ko osem mesecev se borite, od-
ločno, hrabro in uspešno. Od tropskega
morja pa do Severnega oceana podajate
dokaze najvišje mornariške in bojne spo-
sobnosti. Izražam vam svojo zahvalo. V
trenutku, ko stopa vojna v novo, odločil-
no obdobje, lahko računam na vas, da bo
francoska mornarica zvesta svojim starim
izročilom hrabrosti in patriotizma in da bo
v sodelovanju z britansko mornarico za-
jamčila uspeh naše vojske na morju ter
da bo v sodelovanju z zavezniško vojsko
priprajala do zmage našo stvar, ki je tu-
di stvar civilizacije. Živela Francija!»

Zavarovanje zaledja

Pariz, 18. maja. AA. (Havas). Danes je
bil objavljen zakon, s katerim se ustanav-
lja straža v zaledju. Njih dolžnost bo
varovati ozadje. Službo bodo vršili vsi re-
zervisti ali obvezniki, ki so na dopustu, v
krajih njihovega prebivališča. Vsak Fran-
coz, ki ni bil rekrutiran in ki ima najmanj
16 let, bo lahko prevzel to službo na kra-
ju svojega bivališča. Služba bo trajala ves
čas sovražnosti.

Boj besni dalje

Pariz, 18. maja. s. (Reuter). Nocojšnje
francosko vojno poročilo pravi: »Borbe so
se danes nadaljevale ves dan z enako srdi-
stostjo. Glavne napade je podvel sovraž-
nik v smeri na Guise in Landresies, kjer
je ob velikih izgubah z močnimi silami
skušal prodreti proti zapadu.

Drugod ni nič novega. Naša letala so
bombardirala močne sovražne motorizirane
oddelke in so jim prizadela težke izgube.
Naša lovka letala so izvedla številne
izvidniške polete. Mnogo sovražnih letal
je bilo sestreljenih od naših lovskih letal
in protiletalskega topništva.

Letalski napad na okolico Pariza

Pariz, 18. maja. s. (Reuter). Danes po-
poldne je 16 nemških bombnikov napadlo
okolico Pariza. Štiri nemška letala so bila
pri tem sestreljena.

Libanon s Francijo

Bejruth, 18. maja. AA. (Havas). Mini-
ster libanonske republike Abdulah Hejhun
je izjavil predstavniku agencije Havas, da
bo ostala libanonska republika tesno pove-
zana s Francijo in da veruje v njeno kon-
čno zmago.

Maginotova linija

Vojaški strokovnjaki slej ko prej opo-
zarjajo, da se Maginotova linija začena
še pri Montmedyju in da se severno od
toda nahaja le pas manjših utrdb, ki so
bile v vsej naglici zgrajene večinoma šele
po začetku sedanje vojne. Nemci niso po-
skusili doslej nobenega rednega napada na
Maginotovo linijo samo. Vsa ofenziva pre-
ko Belgije in proti severovzhodni Fran-
ciji ima ravno namen, da nemška vojska
obide Maginotovo linijo.

Umik v Belgiji

V Belgiji so se angleške in belgijske čete
umaknile že v noči od četrtka na petek
na nove položaje zapadno od Bruslja. Tu
se angleške čete sedaj utrjujejo in kopljejo
strelske jarke. Angleški merodajni krogi
naglašajo, da je bil umik zavezniške vojs-
ke v Belgiji prostovoljen in da nemško
poročilo, ki govori o prodoru zavezniške
linije, ni točno. Zavezniško poveljstvo je
moralo odrediti umik v Belgiji zato, da iz-
enači linijo fronte z ono južno od Sambre.

Trdnjave pri Liegeu in Namuru so še
vedno v belgijskih rokah, čeravno so ob-
koljene. Ša davi je naslovil kralj Leopold
na posadko trdnjave v Namuru enako po-
slanico, naj vzdrži do konca, kakor jo je
naslovil pred nekaj dnevi na posadko trd-
njave v Liegeu.

V nizozemski provinci Zeeland so boji
še v teku na levem bregu Selde. Na de-
snem bregu pa se je francoski admiral, ki
je poveljeval zavezniškim četam, odločil
spozornostno s poveljnikom nizozemske
vojske za izpraznitve otokov Walcheren in
Beveland. V Vlissingenu so bile porušene
pred umikom vse luške naprave in za-
žgani bencinski tanki.

General Girraud

London, 18. maja. AA. (Reuter) V lon-
donskih krogih mislijo, da je položaj zelo
resen, vendar pa za sedaj še ni treba ob-
pavati, ker je veliko izgledov, da se polo-

Nadaljevanje na 2. strani

nejšo obrambo na vse strani, od koder
preti nevarnost. Kdor daruje za narod,
pokaže, da gre z narodom! —

Dr. J. B.

žaj popravi. Nemški prodor skozi francoske postojanke je vse prehitel in zato mislijo, da je le začasen Nemško poročilo, da bi nemške čete prole Maginotovo črto, ni popolnoma točno. Maginotova črta se končuje pri Montmedyju. Britanske in belgijske čete so se umaknile iz svojih črt, da bi izenačile bojišče proti jugu in zato ni res, da bi se umaknile, ker da so bile pobite. General Giraud je prevzel poveljstvo nad operacijami med Sambro in kraji severozapadno od Rethela. Giraud je človek velikih sposobnosti in velikih izkušenj, kajti istočasno uživa vojaški ugled ne samo v Franciji, temveč tudi v Angliji.

Strašna bitka

London, 18. maja. AA. (Reuter). Z besedami generala Gamelina na ustnih »Zmagati ali umreti!« se borijo francoske sile danes z vsro srditostjo na nevarnem prostoru, na katerem so nemške oklopne kolone prebile zavezniške črte. Zavezniško letalstvo nudi polno pomoč francoskim četam, udeleženi v teh operacijah. Sovražnik nadaljuje z napadi na dnu »žepa« med reko Sambro in pokrajino severozapadno od Rethela. Veliko število nemških tankov in letal je stopilo v akcijo. Ker se Nemci očitno trudijo, da čimprej prodre še globlje v zavezniške črte, se vodijo ogorčene borbe. Rezultati strahovitih napadov in protinapadov v teh pokrajinah še niso znani.

Tanki, letala, padala

London, 18. maja. AA. (Havas). Poročila, ki so prispela v London o bistvenih linijah nemške taktike v borbah zadnjih dni, dokazujejo, da so se Nemci v prvi vrsti poslužili kombiniranega manevra tankov in letal. Pri tem so morala letala bombardirati in streljati s strojnimi na-

sovažnikove čete. Tanki, katerih na ta način letalstvo ne podpira, zavezniške čete lahko ustavijo. Zaradi tega se ti tanki ne upajo več sami izvesti napad. Po drugi strani so se Nemci navadili, da izkoristijo položaj takih kombiniranih napadov, ter pošiljajo padalce v neposredno ozadje zavezniških črt. Toda zavezniški so se že navadili tega postopka. Vsako presenečenje je nemogoče. Sploh pa še ni mogoče točno oceniti pomena motoriziranih elementov, s katerimi razpolagajo Nemci v »prodoru«, ki so ga naredili na severovzhodnem delu Francije. Južno od Sambre so angažirali več kot polovico tankov, s katerimi razpolagajo, imeli pa so majhen uspeh. Končno se lahko reče, da je položaj resen, da pa nima nobenih katastrofalnih oblik, kakor pravijo to lažnivi propagatorji.

Liege in Namur

London, 18. maja. AA. (Havas). Danes popoldne sta se utrdili Liege in Namur še vedno upirali, kakor izjavljajo v londonjskih pooblaščenih krogih. Na splošno podarjajo, da je belgijska vojska še nedotaknjena in da se stalno upira sovražniku.

Letalska akcija

London, 18. maja. s. (Reuter). Letalsko ministrstvo je danes popoldne javilo, da je več eskadril angleških bombnikov izvedlo preteklo noč silovite bombne napade na oporišča nemške vojske in njene prometne zveze v Belgiji in Franciji. Druga skupina angleških letal je bombardirala ponči važne vojaške objekte v zapadni Nemčiji. Istotako so bila napadena bencinska skladišča nemške vojske pri Amsterdamu. Vsi ti napadi so bili izvedeni v zelo velikem obsegu, pa vendar ni bilo pri tem izgubljen niti eno angleško letalo.

Letalsko ministrstvo v svojem poročilu

izrecno pripominja, da imajo vsi angleški piloti izrecno navodilo, da bombardirajo samo vojaške objekte. Zato se je nekaj angleških bombnikov, ki niso mogli najti svojih odrejenih ciljev za napad, vrnilo ne da bi bili odvrgli bombe.

Napad na petrolejska skladišča

London, 18. maja. AA. (Havas). Letalsko ministrstvo sporoča, da so ponoči britanska letala izvedla napad na petrolejska skladišča v Hamburgu in Brenenu odkod se sovražne sile preskrbujejo. Uničenih je bilo več cistern, druge so bile pa resno poškodovane. Prav tako so bile uničene tudi cisterne v Bergenu na Norveškem.

Angleži zanikajo nemške očitke

London, 18. maja. s. (Reuter). Nemški radio je danes objavil službeno nemško poročilo, da so zavezniška letala izvedla v zadnjih dneh 71 bombnih napadov na nemško ozemlje ter da je 51 izmed teh napadov veljalo objektom, ki nimajo nobenega vojaškega pomena.

V zvezi s tem poročilom je objavila angleško zunanje ministrstvo nocoj naslednjo izjavo: »Kraljevska vlada smatra za potrebno, da ponovno pojasni, da ni njena politika, da bi pustila bombardirati nevojaške objekte. Kakršnakoli naj tudi bo v tem oziru politika nemške vlade. Kljub novim nemškim letalskim napadom na civilno prebivalstvo in nevojaške objekte na Poljskem, Norveškem, Nizozemskem in v Belgiji kraljevska vlada še vedno vztraja pri tej svoji politiki. Izjava, da angleška letala bombardirajo civilno prebivalstvo, je popolnoma neresnična in pomeni najbrže pripravo za bombardiranje civilnega prebivalstva z nemške strani v Angliji in drugih zavezniških državah.«

Ali so pljučne bolezni ozdravljive?

To nad vse važno vprašanje zanima očitno vse, ki trpe na astmi, katarju pljučnih vrhov, zastarelem kašlju, zasluženosti, dolgotrajni aripavosti in hripi, a doslej še niso našli zdravlila. Vsi taki bolniki dobe pri nas

POPOLNOMA BREZPLAČNO KNJIGO S SLIKAMI

izpod peresa gosp. dr. med. Guttmanna. — Treba je pisati samo karto (frankirano z 2 din) s točnim naslovom na:

PUHLMANN & Co., Berlin 614, Müggelstrasse Nr. 25-25a.

Odobreno od min. soc. pol. sanitetsko oddeljenje S. br. 2416 od 12. XII. 1936

Roosevelt kandidira?

Bivši prezident Hoover ter bivša kandidata Landon in Knox za širšo obrambno koalicijo

Washington, 18. maja. br. (Press. Ass.). Ameriška vlada je imela snoči pod vodstvom prezidenta Roosevelta v Beli hiši sejo, ki je trajala tri ure. Kratki službeni komunikacije, ki je bil o njej objavljen, pravi, da je bil na seji podrobno proučen notranji in zunanji politični položaj. V zvezi z najnovejšimi dogodki v Evropi in močno izpremembo, ki so jo izzvali v razpoloženju ameriške javnosti, sodoj tukajšnji dobro poučeni politični krogi, da je sedaj že gotova stvar, da bo Roosevelt tudi tretji kandidiral in da bo z veliko večino tudi izvoljen.

Washington, 18. maja. AA. (Reuter). Vedno bolj postaja jasno, da so Rooseveltovi predlogi samo začetek velikih obožiteljskih načrtov. Strokovnjaki predvidevajo, da se bo pokazala potreba ustanovitve letalskega ministrstva. Politični opazovalci trdijo, da se vodijo v finančnem ministrstvu zasedba pogajanja o dopolnilnem kreditu v znesku 10 milijard dolarjev, ki naj bi se uporabili za potrebe narodne obrambe d) konca leta 1942.

Trije ugledni republikanci, bivši predsednik Hoover ter bivši kandidat za predsednika Landon in za podpredsednika Knox se zavzemajo za Rooseveltov načrt orja-

ške obožiteljske. Podpora teh treh uglednih ameriških politikov ima namen, da se ustanovi koalicija, kakor je to bilo v svetovni vojni. Dejstvo, da je Roosevelt povabil na kosilo Landaona, se tolmači tu tako, da bo Roosevelt ob tej priliki razpravljaj z Landonom o ustanovitvi koalicije obeh strank v korist obrambnega načrta.

Hoover je takole obrazložil svojo podporo Rooseveltu: Roosevelt ima prav, ko trdi, da bi bilo treba naše obrambno orožje revidirati v luči izkušenj, pridobljenih v tej vojni. Ne more biti partizanstva, kadar gre za načelo narodne obrambe. Knox je z vednostjo Roosevelta izjavil, da obstoja načrt o organizaciji devet novih letališč ter izvežanju 10.000 civilnih oseb za pilote. Izve se, da je 40 tovarnarjev letal pozvanih v ponedeljek v Washington na restanek, na katerem bodo razpravljali o zvišanju proizvodnje.

Buenos Aires, 18. maja. AA. (Reuter): Argentinska, čilska in bolivijska vlada so obvestile panamsko vlado, da se pridružijo predlogu Urugvaja o skupnem protestu vseh ameriških držav zaradi napada na Nizozemsko, Belgijo in Luksemburg in v obrambo nevtralnosti.

Operacije angleških vojnih ladij v nizozemskih vodah

London, 18. maja. s. (Reuter). Sinoči je bilo objavljenih nekaj podrobnosti o vlogi, ki jo je igrala angleška vojna mornarica v bojih na Nizozemskem. Vojne ladje, ki so bile poslane k nizozemskim obalam, so bile izpostavljene strašnem bombardiranju nemških letal. Moštvo protiletalskih topov je bilo neprestano zaposleno od zore do mraka. Posrečilo se je izkrcati na Nizozemskem nekaj angleških oddelkov, ki so pomagali holandski vojski pri njeni akciji proti nemškim padalcem in proti peti koloni. Dalje je mornarica pomagala pri odstranjevanju magnetnih min, ki so jih položili Nemci ob vhodih v važnejše luke. Angleški minolovci so bili na Nizozemskem

na delu že par ur po nemškem vkorakanju. Angleška vojna mornarica je pomagala tudi pri prevozu holandske kraljevske rodbine v Anglijo. Rušilec, ki je prepejal prestolonaslednico Julijano, bi bil kmalu postal žrtev magnetne mine, ki je eksplodirala le 40 metrov od nje, ki sreči pa ni povzročila večje škode. Angleške vojne ladje so prepejale iz Nizozemske v Anglijo tudi mnoge vrednostne papirje in diamante.

Angleške motorne torpedovke so bile poslane celo v Zuidersee jezero, ko je pretila nemški napad. To je bilo prvič, da so bile angleške vojne ladje v Zuidersee jezeru.

Položaj Švice

Curih, 18. maja. z. »Neue Zürcher Zeitung« poroča iz Rima: Komunikacije švicarske vlade o nespremenjenem prijateljstvu do Italije in o korektnem zdržanju italijanskega tiska, je napravil v Rimu odličen vtis. Vsi italijanski listi objavljajo ta komunikacijo dobesedno in beležijo pisanje švicarskega tiska ter v svojih komentarjih poudarjajo, da goji Italija do Švice enako prijateljska čustva. Tudi stališče, ki ga je zavzela švicarska vlada glede preselitve Društva narodov tolmajoč v Rimu kot dokaz švicarske nevtralnosti.

Nadzorstvo nad tujci

Berlin, 18. maja. AA. (Havas). Zvezni svet je pooblastil pravosodno ministrstvo ter policijska oblasta, da lahko sprejmejo nujne ukrepe glede izгона nezaželenih tujcev.

Evakuacija v Švici je le prostovoljna

Bern, 18. maja. AA. (DNB). Pristojne oblasti sporočajo ponovno, da ni bila ukazana nobena izpraznitev obmejnih krajev. Nikomur pa ne delajo težav, če se hoče prostovoljno izseliti, zlasti pa ne tujcem. Po drugi strani so dobile kantonske oblasti pooblastilo, da lahko omeje svobodo gibanja tujcev na švicarskem ozemlju.

Sodba v švicarskem špijonažnem procesu

Bern, 18. maja. AA. Tukajšnje vojno sodišče je izreklo večeraj sodbo v procesu proti podpolkovniku Trisu, prejšnjemu pravemu referentu vojnega ministrstva. Sodišče je smatralo, da je podpolkovnik Tris vršil s svojimi pomagači stvarno špijonažo v korist neke tuje države ter je bil obsojen na osem let robije, izgubo službe in častnih pravic za dobo 10 let. Njegova soproga je bila obsojena na štiri leta robije, obtoženi Kurt Müller bratranec ge Fris, pa na šest let robije in izključitev iz švicarske narodne vojske.

Selitev Društva narodov

Rim, 18. maja. p. »Giornale d'Italia« poroča, da bo švicarska vlada objavila posebno izjavo, da ne želi, da bi Društvo narodov ostalo še nadalje v Švici. Kakor znano, se generalni tajnik Društva narodov Avenol že pogaja za preselitev Društva narodov na Portugalsko. Po drugih vesteh naj bi se preselilo celo v Južno Ameriko.

Ukrepi proti tujcem v Rumuniji

Bukarešta, 18. maja. AA. (Reuter). Ministrstvo za notranje zadeve sporoča: Vsi tujci, ki nimajo posebnih dovoljenj in ki so prišli v državo po prvem septembru 1939, morajo zapustiti Rumunijo do konca maja t. l. Tujci, ki se ne bodo pokorili temu odloku, bodo internirani v koncentracijskih taboriščih.

Turisti v Španiji

Madrid, 18. maja. AA. (Havas). Španski tiskovni urad demantira vesti, ki krožijo v inozemstvu, da so v Španijo prispeli turisti, katerim se pripisujejo politični nameni. Demanti pravi, da so vse te vesti neresne in da v Španiji ni turistov nobene narodnosti več kot v normalnih časih. Jasnno je, pravi demanti, na kraju da španiji ni potrebna nobena vzpodbuda za ohranitev njene nevtralnosti in neodvisnosti.

Kaj namerava Japonska

London, 18. maja. e. (Exchange Telegraph). Veliko zanimanje je zbudila v Londonu konferenca pri predsedniku vlade Churchill, kateri sta prisostvovala tudi francoski in japonski poslanik ter posebni odpravnik Japonske v Evropi Kavana. Med Tokiom in Washingtonom na eni in Tokiom in Londonom na drugi strani še delj časa obstoji živahno diplomatsko delovanje.

Vse to kaže, da je treba z Japonsko računati kot s činiteljem, ki lahko stopi na pozorišče v zvezi z evropsko vojno.

Angleška vlada je, kakor se izve iz dobro obveščenih krogov, predlagala japonski modus vivendi na Daljnem vzhodu. Ta predlog je bil napravljen zato, da se v glavnem osvobodijo ameriške sile v Tihem oceanu in da se lahko premestijo v Atlantski ocean, kjer bi mogle učinkovito služiti zaveznikom. V Londonu smatrajo, da je v kratkem pričakovati jasnejše opredelitve Japonske neposredno z evropsko vojno ali pa opredelitve japonskega stališča do zapadnih sil na Tihem oceanu.

Otvoritev umetnostne razstave v Benetkah

Benetke, 18. maja. AA. (Stefani) Nj. Vel. kralj in cesar je otvoril danes 12. mednarodno umetnostno razstavo v Benetkah. Navzoč so bili med drugim prosvetni minister Bottai, predsednik senata, predsednika fašistične in korporacijske zbornice, kardinal nadškof benetški in drugi. Razstave se udeležujejo poleg Italije še Nemčija, protoktorat. Zedinjene države, Španija, Madžarska, Belgija, Holandija, Grčija, Rumunija, Švica in Jugoslavija.

Omejitev obsega listov v Turčiji

Carigrad, 18. maja. AA. (DNB). Ministrski svet je sklenil, da se število strani listov omeji na šest do osem. Izjema velja edino za uradni list »Ulus«.

Smrtna obsodba treh Poljakov

Berlin, 18. maja. AA. (DNB). Izredno sodišče v Poznanju je sodilo skupino Poljakov, ki so bili obtoženi umorov in drugih nasilij izvršenih na Poljskem. Glavni obtoženež Novicki in dva njegova soudeleženci so bili obsojeni na smrt.

Kongres rezervnih oficirjev odgođen

Beograd, 18. maja. p. V smislu najnovejših naredb notranjega ministra glede časne prepovedi zborovanj in shodov, je predsedstvo združenja rezervnih oficirjev in bojnikov objavilo, da je kongres, ki je bil napovedan za jutri, odgođen za nedoločen čas.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Zemunska vremenska napoved: Razvedrilo se bo v severozapadnih krajih in na primorju. Oblačno in deževno bo prevladovalo v ostalih delih države. Spremenljiva smer vetra, ki bo pretežno severni ali severozahodni. Temperatura bo padla.

UREDBA O „POMOŽNI VOJSKI“

Naloga »pomožne vojske« bo skrbeti za vsestransko obrambno usposobljenost zaledja — Obvezani so ji vsi moški od 17. do 70. leta

Beograd, 18. maja. p. Današnje »Službene Novine« so objavile uredbo, ki ima moč zakona in ki se nanaša na pomožne formacije državne obrambe.

Pomožna vojska državne obrambe bo opravljala javna in druga dela, ki bodo v interesu narodne obrambe in kakor jih bodo odredile pristojne oblasti. Obvezniki pomožne vojske bodo načelno vsi državljani kraljevine Jugoslavije moškega spola, ki so sposobni za delo v starosti od 16. do 70. leta, specifično za fizična dela pa od 17. do 65. leta starosti, razen onih, ki so vojni obvezniki.

Ljudje, ki so starejši kakor 70 odnosno 65 let, a so še sposobni za službo v pomožni vojski, se bodo sprejeli med njene obveznike kot dobrovoljci, če se za to sami prijavijo. Položaj obveznikov pomožne vojske v posameznih njenih panogah se bo določil po njihovih delovnih sposobnostih in njihovi kvalifikaciji za posamezna dela in po se, po njihovih poklicih in po potrebi tudi po zdravniškem pregledu, če ga bo dotični pomožni vojni obveznik zahteval.

Pomožna vojska se mobilizira v primeru mobilizacije, z nalogo, da zagotovi oskrbo in delovanje mobilizirane vojske sile, kakor tudi, da omogoči vsenu narodu in državi obstanek za časa vojne. Z uredbo ministrskega sveta bodo izdani še posebni predpisi o disciplinski odgovornosti v pomožni vojski.

Če obvezniki pomožne vojske v službi v pomožni vojski izgubi življenje ali se njegova delovna sposobnost zmanjša, se bo

smatral za vojno žrtev, odnosno za vojne invalida.

Trije oddelki

Pomožna vojska ima tri pizive (oddelke). V prvi poziv spadajo upravno in strokovno osebje, strokovni delavci z industrijskega, obrtniškega, gozdarskega, rudarskega, prometnega, gradbenega in sanitetskega področja. V ta poziv se po potrebi lahko vrste tudi pomožni delavci omenjenih strok. V drugi poziv spadajo kmetje in živinorejci, ki se v mirnem času bavijo s kmetovanjem in živinorejo ter od tega dela žive, dalje kmetijski in drugi strokovnjaki s teh in drugih gospodarskih področij: agronomi, ekonomski, veterinarski pomočniki, kovači, itd. V tretji poziv spadajo vsi ostali obvezniki.

Možnost vežb

Ministrstvo vojske in mornarice ima pravico v sporazumu s pristojnimi ministri, odnosno bankami oblastmi v svrhu izpopolnjevanja strokovnega znanja obveznikov pomožne vojske organizirati za posamezne vrste službe v pomožni vojski prostovoljne tečaje za one, ki niso stalno zaposleni v kaki stroki ali poklicu, v katerem bodo v pomožni vojski uporabljeni. Ti tečaji se lahko organizirajo v krajih, kjer bivajo prizadeti obvezniki, tako da od svojega rednega dela ne bodo zadržani. Za šolsko mladino na srednjih, meščanskih in strokovnih šolah se bodo organizirali ti

tečaji v sodelovanju s šolskimi oblastmi in pod njihovim nadzorstvom.

Pomožna vojska se lahko v mobilnem in vojnem stanju uporabi za dela, ki so neposrednega pomena za državno obrambo.

Pomožni obvezniki se morejo pozvati v službo v pomožni vojski tudi v stanju pripravljenosti. Vpoklic obveznikov k tem delom, bo odredil ministrski svet na predlog pristojnega ministra.

Razne odredbe

Tudi državljani nevtralnih in zavezniških držav, ki stalno bivajo v naši državi, so obvezniki pomožne vojske, kolikor bi to ne bilo v nasprotju z mednarodnimi pogodbami. Vse posle, predvidene po tej uredbi opravljajo eskrbovalna ministrstva (ministrstva trgovine in industrije, pošte, prometa, za gozdove in rudnike, za kmetijstvo, itd.).

Druzo poglavje uredbe obširno tolmači vse podrobne odredbe, ki se nanašajo na vsakega od treh pozivov pomožne vojske. Tretjemu pozivu ne pripadajo samo ročni delavci, nego tudi intelektualni delavci, aktivni in upokoleni uradniki iz državne in samoupravne službe, študenti in učenci vseh šol.

Tretje poglavje vsebuje odredbe o delovnih in drugih sredstvih pomožne vojske, med katere spadajo vsa živila, vprežna vozila, motorna vozila, stroji, orodje in vsa plovna sredstva.

so te vesti do kraja neresnične in neutemeljene.

Smrt francoskega generala

Nantes, 18. maja. AA. (Havas). General Guyona, bivši vojni minister, je danes v 76. letu starosti umrl v Nantesu.

Ameriška sodba

New York, 18. maja. AA. (Havas). Tu se smatra, da vsebuje dnevno povelje generala Gamelina navzite naglasnjo resnost položaja tudi zagotovo zmage »New York Times« omenja s tem v zvezi dnevno povelje maršala Joffra pred zmago, ki so jo zavezniški dosegli navzlic temu, da so poskušali Nemci z vsemi svojimi močmi obkoliti angleške in francoske arade. Ta njihov poizkus pa je propadel kakor je to tudi sedaj pričakovati: Toda usela Francija je sedaj enako kritična kot je bila tedaj.

Admiral Raeder na Norveškem

Oslo, 18. maja. AA. (DNB). Vrhovni poveljnik nemške vojne mornarice veliki admiral Raeder, je skupaj z načelnikom štaba vrhovnega pomorskega poveljstva viceadmiralom Svimindom obiskal Norveško in se tam mudil od 15. do 17. maja. Veliki admiral je pregledal začetna dela za ojačanje obrambne norveške obale, zlasti pa gradnjo oporišča v Trondhemu. Po razgovoru s poveljujočim admiralom na Norveškem Besom je Raeder obiskal komisarja rajha Terbovena, nato pa generala Falkenhorsta.

Berlin, 18. maja. br. V opoldanskem vojnem poročilu se nanašata na boje za Narvik naslednja stavka:

»Na morju pred Narvikom so nemška letala bombardirala izkrcavanje sovražnih čet in vojni potrebščin. Dve bombi sta udarili na neko oklopno križarko in na neko veliko transportno ladjo.

Berlin, 18. maja. AA. (DNB). Londonški radio je sporočil, da so britanski bombniki v noči med 16. in 17. majem izvedli napad na Bergen in da so z bombardirali zadnje nemške bencinske tanke. Kakor pa DNB izve, so angleški bombniki le poskušali napasti Bergen, metali so zažigalne bombe, toda nemško protiletalsko topništvo, ki je bilo v zadnjem času ojačeno, jih je hitro odgnalo. Bombe z britanskih letal so padale v morje. V prvih jutranjih urah se je napad ponovil. Nemški lovci so pogrnali Angleže prej, preden so mogli vreči bombe na Bergen.

današnjih razmer bodo delale vse francoske letalske tovarne 12 ur z zameno. Nedele in ostali državni prazniki se računajo do nadaljnjega kot delovni dnevi.

Reynaud o položaju

Pariz, 18. maja. b. Nocoj ob 20. je imel predsednik vlade Reynaud kratek govor po radiu na francoski narod Reynaud je izjavil med drugim:

»Položaj je resen toda nikakor ne obupen. Ni tako resnega položaja, ki bi mu zavezniški v sedanji vojni ne bili kos. Minil pa je čas poezije in vse nas mora prevesti ena sama misel, ena sama dolžnost: zmagati. Žrtve se tu ne smejo šteti: Francija mora zmagati, ker je potrebna vsemu človeštvu. Njena zmaga je zmaga civilizacije. Francija je nepremagljiva.«

Pariški listi

Pariz, 18. maja. AA. (Havas). Listi pri našajo v naslovih povelje generala Gamelina: »Usoda sveta odvisi od borbe, ki se sedaj vodi. Treba je zmagati ali umreti.« »Matin« pravi, da je vsa nemška oklopna sila vržena v borbo in da se izkorišča do zadnjih mej. »Epoque« pravi, da se lahko računa na pehoto, ki je in bo ostala potrebna za okupacijo ozemlja ter je še vedno kraljica betke. Petit Parisien trdi, da do sedanjih borbe dokazujejo, da je francoska pehota iz leta 1940 enako vredna kot pehota iz leta 1914 do 1918. »Jour« pravi, da je za rešitev vsega sveta in »udi Združenih ameriških držav potrebno, da pridejo Američani zaveznikom na pomoč, če se jim ne bi posrečilo ustaviti sovražnika. »Oeuvre« pravi, da gotovi italijanski listi smatrajo, da je možna neposredna intervencija Zedinjenih držav v evropski vojni.

Francoski demanti

Pariz, 18. maja. AA. (Havas). Francoska admiraliteta sporoča: Nemško sporočilo od 17. maja pravi, da je letalstvo potopilo neko protitorpedovko v pristanišču Dunkerqua in da je tam težko poškodovalo tudi eno križarko in eno trgovsko ladjo. Poškodovani sta baje bili tudi dve francoski protitorpedovki in ena trgovska ladja, ki se je potopila. Admiraliteta izjavlja, da

Delovni čas v letalski industriji

Pariz, 18. maja. AA. (Reuter). Francosko letalsko ministrstvo sporoča: Zaradi

Pregled vojnih dogodkov

Od nemškega vpada na Nizozemsko in Belgijo 10. t. m. do stanja v petek, 17. t. m. zvečer

V prvih jutranjih urah 10. maja so nemške čete prekorale luksemburško, belgijsko in nizozemsko mejo in pričele takoj z dobro pripravljenimi vojaškimi operacijami, katerih prvo dejanje bilo zaključeno s kapitulacijo nizozemske vojske. Nemška vojska, ki je vdrila preko mej, je bila razdeljena v šest velikih z vsemi modernimi tehničnimi pripomočki oboroženih armij, ki štejejo z rezervami najmanj dva milijona mož.

Zavojevanje Nizozemske

Prva nemška armija je operirala od severa proti jugu in je pričela s svojo ofenzivo od Emskega zaliva, kjer se izliva reka Ems v Severno morje. Po težkih bojih se je ta armija prebila skozi severne nizozemske province do Zuidersekega jezera in se pripravljala, da z boja napade jedro nizozemskih čet, ki so se umikale v utrjeni predel med mesti Amsterdam, Utrecht in Haag.

Glavno težino borb na nizozemskem bojišču je nosila druga nemška armija, ki je z močnimi oklopnimi enotami vdrila preko prve nizozemske obrambne linije med rekama Ren in IJssel. Nizozemci so se krepko branili, vendar pa so se morali kmalu umakniti na svojo drugo obrambno linijo med mestom Tiel in Hilversum, nazvano linijo »Grebe«. Nemške motorizirane kolone so po hudi borbi predrle tudi to linijo in se pomikale proti zadnji nizozemski obrambni črti med Amsterdamom in Utrechtom. Ker so Nizozemci poplavili velike predele pred svojimi obrambnimi črtami, je prodiral glavni del druge nemške armije po dolini med rekama Ren in Maas proti Rotterdamu, kjer so se spustili že takoj prvi dan ofenzivne številni nemški padalci in zasedli celo vrsto nadvisnih strateških točk. Dne 13. maja so prodrele prve motorizirane nemške čete do Rotterdamu in stopile v stik s tamosnjimi nemškimi padalskimi četami. S tem je bila usoda Nizozemske zapечатena, ker so prišle nemške čete za hrbet še preostalih nizozemskih četam, ki so se umaknile v utrjene postojanke tako zване »holandske trdnjave« med Amsterdamom, Utrechtom in Goringhom.

Nizozemci so se po priznanju nemške vrhovne komande obupno branili, saj je padlo okrog 100.000 nizozemskih vojakov, to je skoraj četrtina nizozemske vojske. Bili so dobro oboroženi in razpolagali so z modernimi obrambnimi črtami, manjkalo pa jim je letal, težkega topništva in potrebne vojske izobrazbe. Nizozemska je bila namreč tudi ena izmed tistih držav, ki je pričela organizirati svojo vojsko šele zadnji dve leti. V tako kratkem času pa se ne more postaviti na noge vojska, ki bi bila kos izurjenim nemškim vojakom. Dne 15. maja so Nemci zagrozili, da bodo pričeli obstreljevati mesto Utrecht in bombardirati Amsterdam. Da bi preprečil uničenje obeh mest, se je odločil vrhovni poveljnik nizozemske vojske general Winkelmann za kapitulacijo.

Nemški vojski je mnogo pripomogla do naglega uspeha tudi takozvana »peta kolona«, ki so jo tvorili Nemci, prebijajoči na Nizozemskem, baje blizu 100.000, in pa nizozemski narodni socialisti. Člani »pete kolone« so delali zmedo v zaledju nizozemske vojske in pomagali povsod nemškim padalcem v njihovi borbi proti nizozemskim četam in oblastvom. Obenem pa so bili tudi glavni obveščevalci poveljstva nemških čet o kretanju in operacijah nizozemske vojske.

Prodiranje v Belgijo

Tretja, četrta in peta nemška armija so prodirale v raznih smereh v notranjost Belgije. Najvažnejšo nalogo je imela tretja armija, ki je prodrla v Belgijo preko Maastrichta in napadla spoj med belgijskimi in nizozemskimi obrambnimi črtami ob reki Maas. Z velikim elanom je prebila prvo belgijsko obrambno črto ob reki Maas in ob Albertovem prekopu. V težkih in krvavih borbah je potiskala belgijske divizije nazaj proti Bruslju in obšla drugo belgijsko obrambno črto pri Namurju. Po številu svojega moštva in tehničnega materiala je to verjetno najmočnejša nemška armija, ki operira v Belgiji. Združene belgijske in angleške divizije so ustavile njegovo prodiranje na reki Dyle, kjer so se vsi le strašne bitke med tanki; sodelovalo je v njih do 2500 tankov. Zavezniške sile pa so se morale v petek, 17. t. m. zopet umakniti in prepustiti tretji nemški armiji, da je osvojila belgijsko prestolnico Bruselj. Zavezniški so se umaknili v Flandrijo za reko Šeldo (Escaut).

Četrta nemška armada je prešla belgijsko mejo pri največji belgijski trdnjavi Liege, kjer je v naletu osvojila najmočnej-

ši fort te trdnjave Eben Emael, baje s pomočjo svojih padalcev, ki so se spustili v osrčje trdnjave. Ker ostalih utrdb Liege ni osvojila, je prodirala kar mimo njih naprej in prepustila njegovo obleganje rezervnim divizijam. Njen cilj je bila trdnjava Namur, katero je tudi napadla in obkloplila, vendar pa še ne zavzela.

Peta nemška armija je prodira skozi gozdovate prečele belgijskih Ardenov do reke Meuse (Maas), kjer je po strahovito hudih bojih prebila drugo belgijsko obrambno črto pri reki Meuse med Namurjem in Dinantom. Pri Namurju se je združila s kolonami četrte armije in skupaj z njimi krenila ob desnem bregu reke Sambre proti Franciji, kjer je že operirala še sta nemška armija, ki je brez večjih bojov zasedla državico Luksemburg in se nato vrgla z vso silo svojih najtežjih in izbranih oklopnih divizij na spoj med francoskimi obrambnimi postojankami tako zване Daladierove linije in belgijsko obrambno linijo med mesti Givet in Sedan.

Tako so se znašle v sredo popoldne, 15. maja, na francoski meji med trdnjavo Maubeuge in mestom Sedanom, na fronti široki kakih 100 km, tri ogromne nemške armade, ki štejejo okoli 40 divizij, od tega najmanj 8 oklopnih, s kakimi 3000 tanki in 2000 letali. S to svojo strahovito silo so pritiskale na postojanko »Daladierove linije«, o kateri pravijo Francozi, da ni bila zgrajena tako močno kakor znana Maginotova linija dalje proti jugu. Francozi so se srdito upirali silnemu nemškemu pritisku, končno pa so začeli popuščati in se umikati. Nemške čete so jih potisnile v širini do 100 km za 60 km nazaj na črto Maubeuge — Hirson — Vervins — Rethel — Sedan. Na tem prostoru se odigravajo sedaj najstrašnejše borbe sedanje vojne, pri čemer skušajo Nemci za vsako ceno nadaljevati svoje prodiranje proti južno ležečemu Reimsu. Francozi pa jih skušajo prav tako za vsako ceno zadržati. Komu bo vojna sreča bolj naklonjena se bo pokazalo v najkrajšem času.

Brez težav

deluje Darmol. K temu prijetnost pri uporabi: nobene kuhanja čevljev, poliranje trogij in ne grenkih soli Darmol je okusen kakor čokolada. Ne poskušajte z neprijetnimi preparati, temveč uredite svojo prebavo z dobrimi odvajalnimi sredstvi.

DARMOL 30 LET

Rusija, Sredozemlje in Balkanski polotok

Zanimiv članek v moskovskih »Izvestijh« — »Vojaški spopad med Anglijo in Italijo bi imel zelo velike posledice — Stališče Rusije

Moskva, 18. maja. b. »Izvestja« so objavila o sredozemskem problemu članek, ki je zbudil pozornost zaradi vsestranske presoje položaja v Sredozemlju. List piše med drugim:

»Prihod velike zavezniške mornarice v Aleksandrijo je sprožil razne domneve, toda najbolj gotovo se zdi, da je bila ta zavezniška demonstracija naplerjena proti Italiji. Mogoče je v tem manevru tudi premišljena opora Weygandovi »požarni brambi«, kakor se označuje zavezniška vzhodna vojska, ki je poklicana, da »gasi požar, kjer koli bi se pojavil. Za sedaj je še težko reči, koliko so zavezniški in Italija že odločeni, da preidejo od medsebojnih strahovanj k akcijam, od vojne redakcijske vojni vojnih ladij in letal. Toda eksplozivnega materiala je v tem predelu več kot dovolj na obeh straneh.«

List piše nato podrobno o dosedanem razvoju italijansko-angleških odnosov, opozarjajoč na dosedanjo angleško naklonjenost Italiji, ki je odgovarjala stari angleški politiki ravnovesja. Tradicionalno angleško-italijanski prijateljstvo pa se je v zadnjem času bistveno spremenilo in danes se angleško in italijansko stališče ne krije več. Sredozemlje, kjer je pred šestimi leti vladal še popoln mir, je danes eden najbolj nemirnih svetovnih predelov. Vojaški spopad med Anglijo in Italijo bi imel zelo daljnosežne posledice. Anglija je močnejša na morju, razmerje sil v zraku pa je manj povoljno za Anglijo.

Dalje navaja list nekaj podatkov o voj-

Zaupanje v mir na Balkanu

Optimistično mišljenje odličnega poznavalca mednarodnega položaja

Beograd, 18. maja. b. Naš dopisnik je imel priložnost govoriti z odličnim poznavalcem mednarodnega položaja, katerega gledanje na razvoj dogodkov na Balkanu zasluži, da ga objavimo našim čitateljem. Naš informator pravi sledeče: »Seveda je res, da sama ljubezen do miru ne more odločiti o tem, ali naj se narodi spuste v vojni ples, ali naj ostanejo izven njega. Tudi v tej, kakor v vseh vojnah, gre za interese, ne pa za čustva. To velja tako za vselej kakor za srednje in male države.«

Upoštevanje in poznavanje interesov na nam še posebej vpliva zaupanje in ohranitev miru na Balkanu. Predvsem so tu interesi vseh balkanskih držav brez razlike, ki odločno nasprotujejo vojni. Ne glede na svoja čustva in simpatije so vsi balkanski narodi trdno prepričani, da je v njihovem življenjskem interesu, ako ostanejo izven sedanje vojne. Njihova nevtiralnost je prirodni izraz nagona samoohranitve. Ta spoznanja so danes že globoko prodrla v zavest vseh balkanskih narodov brez razlike. Zavest usodne povezanosti vsega Balkana pred vsemi zunanjimi, skupnimi nevarnostmi se je v zadnjem času stopnjevala prav v zvezi z naraščajočo splošno napetostjo.

Tri skupne težnje vežejo danes Balkan v strnjeno enoto: nevtiralnost glede evropskega konflikta, skupna volja po ohranitvi miru v tem predelu Evrope ter skrb za neodvisnost in samostojnost balkanskih držav. Te skupne težnje so priznane kot upravičene in legitimne tudi od vseh izvenbalkanskih činiteljev, zlasti tudi od vseh evropskih veseles, tako onih, ki so v vojni, kakor onih, ki so izven nje. To je drugi stvarni razlog našega zaupanja v mir na Balkanu, kajti zunanja priznanja balkanskim državam zaradi njihove modre politike nevtiralnosti in miru ne izvirajo iz nikakih čustev ali simpatij, temveč spet same iz razumljivih interesov. Nobena izmed evropskih veseles si ne želi razširjenja vojne na balkansko področje. Tako zahtevata oba vojna tabora in tako pišejo tudi italijanski in ruski listi v imenu svojih držav. Nobena izmed veseles ne želi prevzeti odgovornosti za svojevoljne ofenzivne akcije na Balkanu. Ne morda iz moralnih, temveč iz stvarnih, sebičnih razlogov. Balkan je namreč edino nevtiralno področje v Evropi, na katerem so istočasno zainteresirane vse evropske veseles. To je za balkanske narode do neke mere sicer obremenljivo, ustvarja pa po drugi strani v zvezi z igro nasprotujočih

si interesov in potrebnih medsebojnih ovirov neko vrsto ravnovesja, ki deluje proti morebitnim perturbacijam.

Nemčija ima predvsem stvarne razloge, zaradi katerih je iz lastnih interesov proti razširjenju vojne na Balkan. Ti razlogi so gospodarskega, vojaško-strateškega in končno diplomatskega značaja. Tudi zavezniški ne morejo računati z robno akcijo na balkanskem področju, dokler si niso na jasnem glede italijanskega in ruskega zadržanja. Italija je kot nevojajoča se država vedno stala na stališču, da je balkanska nevtiralnost zanjo življenjskega pomena. Mir na Balkanu je v veliki meri posledica tega, da njena odločnega stališča. Nemčija ji je za to nico balkansko politiko že večkrat izrazila svojo hvaležnost. Italijansko stališče glede Balkana bi se ne moglo spremeniti niti v primeru njenega vstopa v vojno, ker bi v tem primeru tudi zanjo obveljali isti gospodarski, vojaško-strateški in diplomatski razlogi pumeti kakor glede Nemčije v sedanjem položaju. Italijanski listi sami na to opozarjajo, ko poudarjajo gospodarski pomen Balkana za Italijo, ki bi v primeru vojne morala računati s posledicami zavezniške blokade.

Posebno važen činitelj balkanskega ravnotežja postaja v zadnjem času Rusija. Poročila iz Berlina so v zadnjem času zatrjevala, da bo pomen Rusije kot balkanskega ravnovesnega činitelja toliko bolj naraščal, kolikor večja bo verjetnost, da Italija vstopi v vojno. V poučenih nemških krogih že kar napovedujejo, da bo v tem primeru prevzela vlogo Italije na Balkanu kot čuvarica balkanskega miru Rusija. Iste domneve izražajo tudi zavezniški listi, kar kaže, da trenutno v nobenem vojnem taboru ne nasprotujejo možnosti razširjenja ruskega vpliva na balkanskem področju. Vest iz Moskve da do slutiti, da se odgovorni sovjetski državniiki zavedajo pomena svojih balkanskih nalog.

Politika balkanskih držav je v tej novi razporeditvi ravnotežnih sil dosegla svojim težkim nalogam. Tudi o naši diplomaciji, zlasti pa o našem najvišjem državnem vodstvu, ki je v rokah spretnega krmilarja kneza namestnika Pavla, se čuje iz vseh taborov najpopolnejša priznanja. Končno pa vemo vsi in ves svet, da je Jugoslavija država, ki zna trezno presoditi položaj in uravnati svojo politiko, a imeti tudi silo in odločnost da se postavi v bran vsaki krivici. Tradicija in ugled naše vojske sta nezmanjšana.

Jugoslavija in Madžarska

Berlinski list o vlogi Jugoslavije za ohranitev miru v Podunavju in na Balkanu

Berlin, 18. maja. AA. Pod naslovom »Jugoslavenska politika do Madžarske« in s podnaslovom »V znaku balkanskega mira« prinaša današnja »Deutsche Allgemeine Zeitung« poročilo svojega dopisnika iz Beograda, ki med drugim pravi, da je beogradska zunanja politika pomirjevanja v zadnjih štirih letih s pomočjo prijateljskih pogodb z Bolgarijo in Italijo in z vzpostavitvijo prijateljskih odnosov s povečanim nemškim rajhom ustvarila okrog jugoslovenskih meja trden obroč miru. Že dolgo pred političnimi izpremembami v podunavskem prostoru, ki so se začele s pripojitvijo Avstrije in s propadom Češkoslovaške, je uvidelna beogradska politika poskušala vzpostaviti dobre odnose s sosedno Madžarsko. Nadaljevanje te politike je bilo za Beograd po propadu Male antante toliko lažje, ker je imel posledje proste roke za ureditev svojih odnosov z Budimpešto.

Prvi znaki jugoslovensko-madžarskega sporazuma so se pokazali že to vojno, ko je Jugoslavija svoje posredovanje vložila za pospešanje madžarsko-rumunske napetosti. Tedaj je dala Jugoslavija izrecen prispevek za zagotovitev podunavskega mira.

Beograd — nadaljuje imenovani list — sistematično, korak za korakom in trdovrstno gradi most z Budimpešto. Prvi temelji tega novega mostu sta gospodarstvo in kultura. Gospodarsko zblizanje med Jugoslavijo in Madžarsko je treba vzeti

kot najresnejši pojav po obisku jugoslovenskega trgovskega ministra dr. Andresa v Budimpešti, prav tako resno kakor medbalkanski gospodarski sistem. To prihaja zaradi povezovanja malih držav, da bi zajamčile podunavsko pot proti angleški blokadi. Poleg tega igra pri teh narejih važno vlogo tudi agrarni interes, ki zahteva povečanje izvoza kmetijskih pridelkov. Tudi na polju kulturnega zblizanja se lahko ugotove važni rezultati. V prvi vrsti je zelo lepo uspela razstava madžarskih slikarjev v Beogradu, katero je odlikoval tudi Nj. Vis. knez namestnik Pavle s svojim obiskom. Dalje je dobro uspelo gostovanje nekega madžarskega pevskega društva kakor tudi napori na polju turistične politike, da bi se madžarski potniški promet vsmeril proti Dalmaciji.

Obisk madžarskih gospodarstvenikov v Jugoslaviji

Beograd, 18. maja. AA. V Beograd je včeraj dopotovala madžarska gospodarska delegacija iz Budimpešte, ki jo vodi ravnatelj izvoznega zavoda Oroslav Nandor. Ta delegacija bo obiskala kmetijsko razstavo v Novem Sadu in bo s tem vrnila obisk, ki so ga naši gospodarstveniki nedavno naredili na budimpeštanskem velesejmu.

do zaključka, da ogrožanje balkanskih držav tako iz strateških, kakor iz gospodarskih razlogov ni verjetno. Tudi prehod preko ozemlja balkanskih držav ne pride za nobeno izmed vojujočih se strank resno v poštev. Vsaka tuja armada, ki bi skušala prodreti preko Balkana, bi naletela na rusko sfinjo. Kdorkoli bi se dotaknil kake balkanske države, bi prevzel nase velik riziko, mnogo večji od morebitnih pridobitev. Prav tako pa tudi iz gospodarskih razlogov razširitev vojne na Balkan ne bi bila utemeljena. Edini gospodarski razlog bi mogel biti rumunski petrolej. Nemčija pa nima razloga, da bi si zaprla ta vir, ker je izven vsakega dvoma, da bi Rumuni svoje petrolejske vrelce takoj zažgali in bi dobila Nemčija le eno samo veliko ognjišče. Bolj verjetno se zdi, da petrolej prav tako ščiti Rumunijo kakor železo Švedsko.

Pariški »Temps« o naših pogajanjih z Mosko

Beogradske poročevalce pariškega »Tempsa« poroča svojem listu v daljšem dopisu o pomenu jugoslovensko-ruskega gospodarskega sporazuma. Najprej opozarja, da pogajanja niso pomenila nikake spremembe v jugoslovenski zunanji politiki, zlasti pa ne v naši notranji politiki (glede komunistov). Vojno stanje, v katerem so države, ki so »tvorile doslej naravno tržišče za jugoslovensko gospodarstvo, je sililo odgovorne kroge, da vzpostavijo ravnovesje tako v pogledu izmenjav kakor v pogledu plačil.« Rusija je zaradi vojne postala za vse balkanske države važna tržišče.

Glede politične plati jugoslovensko-ruskih odnosov, nadaljuje »Temps«, poudarja v Beogradu, da so že skoro vse evropske države v diplomatskih stikih z Rusijo; celo one, ki so pripadale protikomunističnemu paktu. Razen tega ni nobenemu opazovalcu ušlo, da razvija Rusija v zadnjem času izredno gospodarsko aktivnost na vsem podunavsko-balkanskem področju.

Tako se bodo v kratkem pričeli rumunsko-sovjetski in tudi madžarsko-sovjetski gospodarski razgovori. V vsem tem ni nič nenaravnega, temveč samo prirodno izvajanje posledic iz dejanskih položajev.

List navaja končno nekaj jugoslovenskih glasov k vzpostavitvi odnosov med Jugoslavijo in Rusijo ter opozarja na vseskozi realno presojo te politike, pri kateri gre le za pravilno razumevanje interesov, zlasti pa za prizadevanje, da bi Balkan ostal izven vojne, kakor to žele vsi balkanski narodi.

V NEW-YORK: »Avgustus« 27. V. iz Trsta; 28. V. iz Dubrovnika — »Rex« 28. V. iz Genove.
V BUENOS AIRES: »Conte Grande« 21. V. iz Genove. — »Saturnia« 1. VI. iz Trsta; 1. VI. iz Splita.
V VALPARAISO: »Neptunia« 24. V. iz Genove.

Informacije:

»Italia« — Lloyd Triestino LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 15.

Alfieri pri Hitlerju v glavnem stanu

Berlin, 18. maja. (DNB). Novi italijanski poslanik v Berlinu Alfieri se je včeraj odpravil v glavni stan nemške vojske. Tam ga je sprejel kancelar Hitler, ki mu je poslanik izročil svoja poverljiva pisma. Okoliščina, da se je to zgodilo v nemškem glavnem stanu, je vzbudila veliko pozornost tudi v nemških političnih krogih. Prvič se je namreč zgodilo, da poglavar države opravlja diplomatske posle v glavnem stanu svoje vojske. Politični krogi opozarjajo, da je sprejem italijanskega poslanika v nemškem glavnem stanu izraz popolnega zaupanja in tesne povezanosti med Nemčijo in Italijo.

Berlin, 18. maja. AA. (DNB). V nekem nemškem mestu na zapadu je zunanji minister Ribbentrop sprejel danes novega italijanskega veleposlanika Alfierija. Nato je Ribbentrop priredil kosilo v čast Alfierija.

Vatikansko glasilo nepolitičen list

Rim, 18. maja. e Vatikansko glasilo »Osservatore Romano« je z večeršnjim dnem prenehalo imeti značaj političnega lista. Njegova vsebina je sedaj izpolnjevana izključno z versko propagando. Objavljena bodo samo službena poročila vojujočih se držav.

Tako preneha politični značaj tega lista, ki je v zadnjem času imel veliko vlogo v javnem življenju Italijanski tisk je prenehal polemiko, ki jo je vodil z vatikanskim glasilom.

Italijanski veleparnik brez kontrole

London, 18. maja. AA. (Havas). Potrjuje se, da je italijanska čezoceanska ladja »Rex« na povratku iz New Yorka dobila dovoljenje, da gre skozi Gibraltar, ne da bi se morala podvreči britanski kontroli.

Nesreča potniškega letala v Barceloni

Madrid, 18. maja. AA. (DNB). Letalo, ki vrši promet na progi Rim — Madrid je padlo v Barceloni takoj, ko se je dvignilo, zopet na tla. Ubilih je bilo osem potnikov ter posadaka letala. Vzrok nesreče dozdaj ni znan.

Objavljene uredbe

Beograd, 18. maja. p. Službene Novine so danes objavile uredbo o razširjenju pokojniškega zavarovanja privatnih nameščenec na novinarje, nadalje uredbo o državnem odboru za obrambno gospodarstvo, uredbo o nevtiralnosti tiska, uredbo o pošiljanju spekulacij na prisilno bivanje in prisilno delo, naredbo vojnega ministra za vse vojne sile glede vojnih vezov in naredbo o začasnih prepovedi zborovanj in shodov. Vse te uredbe so z današnjim dnem dobile obvezno moč.

Preselitev brazilskega poslaštva v Beogradu

Beograd, 18. maja. AA. Poslaštvo Brazilije in pisarne konzulata se nahajajo od 1. maja dalje v Tolstojevi ulici št. 15. Dedinje. Nova telefonska številka je 50-037.

Gospodarstvo

Indeks cen se je v aprilu nadalje dvignil

Ze včeraj smo na kratko poročali o gibanju posameznih indeksov cen v mesecu aprilu. Med drugim smo navedli, da se je od lanskega aprila dvignil indeks cen živine in živilskih proizvodov za 41,4%, indeks cen industrijskih proizvodov za 25,1%, indeks cen mineralnih proizvodov za 26,1% in indeks cen rastlinskih proizvodov za 25,2%.

Splošni indeks cen v trgovini na debelo je od marca narasel za 3,8 točke na 102,3 točke. Tako je ta indeks prvič prekoračil mejo 100 točk, kar pomeni, da so naše cene v trgovini na debelo dosegle odnosno prekoračile povprečje cen iz leta 1925, ki je osnovno leto za računanje našega indeksa cen v trgovini na debelo.

Tudi indeks cen v trgovini na drobno, ki kaže približno gibanje življenjskih stroškov, se je v aprilu nadalje dvignil za 2,7 točke in je dosegel 110,9 točke. Ker je pri tem indeksu osnovno leto 1930, pomeni

gornja številka, da so cene na drobno za 11% višje nego v letu 1930. V primeru z lanskim aprilom je obseg naraščanja obeh indeksov cen naslednji:

	Indeks cen v trgovini na debelo na drobno	april 1939	april 1940
		77,1	92,1
		102,3	110,9
povečanje v %	+ 32,8% + 20,4%		

V primeru z lanskim marcem so bile letos v aprilu cene v trgovini na debelo pa so narasle v enem letu za 20,4%.

V primeru z lanskim aprilom se je najbolj povečal indeks cen v trgovini na drobno v Ljubljani (za 23,1%), v Banja Luki (za 23%), v Cetinju (za 21,8%), v Zagrebu in Novem Sadu (za 21,4%) in v Sarajevu (za 21,2%), medtem ko se je indeks cen v trgovini na drobno najmanj dvignil v Nišu (za 15,6%), v Beogradu (za 13,7%) ter v Skoplju in Splitu (za 19,1%).

Naše gospodarstvo v marcu

Narodna banka je izdala običajno tiskano statistično poročilo, in sicer za mesec marec. Iz tega poročila posnemamo naslednje podrobnosti:

Promet na borzah

Medtem ko je devizni promet na jugoslovenskih borzah letos narasel in je znašal v prvem četrtletju 1110 milijonov din (lani 909), zaznamuje statistika občutno nazadovanje prometa z vrednostnimi papirji. Tako je znašal v prvem letošnjem četrtletju promet v državnih papirjih komaj 33 milijonov dinarjev nasproti 106 milijonov v lanskem prvem četrtletju. Od skupnega prometa vseh jugoslovenskih borz v prvem četrtletju v višini 1155 milijonov (lani 1025) je odpadlo na ljubljansko borzo 154 milijonov (lani 132).

Število insolventne je letos precej nazadovale. V prvem četrtletju je bilo zabeleženih 16 konkurzov (lani 38) in 43 poravnalnih postopanj (lani 59), tako da je bilo skupaj 59 insolventov (lani 97).

Znaten železniški promet

Železniški tovorni promet je letos znatno večji, nego je bil lani. Samo v marcu je bilo natočenih 160.324 vagonov nasproti 145.695, 151.445 in 122.192 vagonov v marcu prejšnjih treh let. Skupaj pa je bilo v prvem četrtletju na ovor en 413.542 vagonov nasproti 372.447 v prvem lanskem četrtletju in 391.339 v prvem četrtletju leta 1938.

Ljubljanski pomladni velesejem bo od 1. do 10. junija

Kakor smo že včeraj poročali, bo letos pomladni ljubljanski velesejem prirejen kot 47. velesejmska razstava prireditelj v času od 1. do 10. junija. Težke posledice vojnih nevarnosti čuti tudi naša država, ki ji je uspelo, da je v tem usodnem spopadu narodov ostala nevtralna. Zlasti v vojnih časih pa je organizirano gospodarstvo najvažnejši čimbeli reda, dela in obstoja naroda. Zato se še nikoli ni tako močno kakor sedaj občutila potreba najtesnejše povezanosti vseh delov narodov gospodarskega organizma in je prav sedaj zahteva časa, da pokažemo najširšemu občinstvu, kaj premoremo in zmoremo sami iz sebe. Kot mirovna gospodarska prireditelja bo letošnji velesejem tudi v burnih časih pomirjevalno vplival na naše občinstvo in kreplil narodno zavest.

Poročali smo že, da bo letos poleg splošnega velesejmskega dela prireditelj še več posebnih razstav, med katerimi bo vzbujala posebno pozornost občinstva razstava o zaščiti pred letalskimi napadi; enako zanimiva pa bo tudi razstava pod naslovom »Zobna tehnika«, ki jo priredi Društvo zobnih tehnikov ob svoji 30letnici.

Za razstavo blago veljajo znane prevozne, carinske in trošarinske olati. Na jugoslovenskih železnicah imajo obiskovalci velesejma pravico do brezplačne vožnje pri povratku. Na poštini blagajni kupijo poleg vozne karte še rumeno železniško izkaznico za 2 din in ko dobe potrdilo o obisku velesejma imajo s to izkaznico in s staro vožno karto pravico do brezplačne vožnje pri povratku. Ta ugodnost velja za dopotovanje od 27. maja do 10. junija, za povratek pa od 1. junija do 15. junija.

Inozemski obiskovalci dobe na podlagi velesejmske legitimacije tudi vinski vizum brezplačno. Na inozemskih železnicah veljajo naslednji popusti: Bolgarija 50%, Francija 25%, Grčija 25%, Italija 30%, Madžarska 50%, Češko-Moravska 25%, Rumunija 25%, Švica 25%, Turčija na evropskih progah 25% in na azijskih progah 50%.

Na parobrodih Jadranske in Dubrovačke plovidbe velja vozna karta nižjega razreda za vožnjo v višjem razredu za dopotovanje od 27. maja do 8. junija in za povratek od 3. do 18. junija. Na parobrodih Zetske plovidbe pa je dovoljen 50% popust za dopotovanje od 25. maja do 8. junija in za povratek od 3. do 15. junija.

Tudi letos bo nudilo prostrano zabavo velesejma obiskovalcem mnogo razvedrila in najboljše kapljice iz domačih vinogradov poleg dobrega priprave domače živilske industrije in obrti. Posebna zanimivost bodo večerne predstave »Totega teatra«.

Prepoved krošnjarstva v nekaterih srezih dravske banovine

V »Službenem listu dravske banovine« od 18. t. m. je objavljena naredba bana dravske banovine o prepovedi krošnjarstva in izvrševanja rokodelskih obrti brez stalnega poslovališča v nekaterih srezih dravske banovine, ki določa naslednje:

Na osnovi določb čl. 65, 66, 67 in 68 je ban izdal za območje srezov Ljubljana, Kečevce, Logatec, Škofja Loka, Radovljica, Kranj, Kamnik, Gornji grad, Slovenj Gradec, Dravograd, Maribor, levi breg, Maribor desni breg, Ptuj, Ljutomer, Murska Sobota in Lendava ter za mesta Ljubljano, Maribor in Ptuj naslednjo naredbo:

V območju navedenih srezov je prepovedano: a) trgovanje s kakršnimkoli blagom po ulicah ter s hajo od kraja v kraj in od hiše do hiše (krošnjarstvo), ki se izvršuje na podlagi krošnjarskih dovolil (knjižic) po § 177 obrtnega zakona; b) izvrševanje rokodelskih obrti brez stalnega poslovališča (lokala) po § 178. obrtnega zakona, ki so navedene v čl. 1 pravilnika o izvrševanju rokodelstev brez stalnega poslovališča (»Službeni list« št. 73 iz leta 1938), to je: stekloredsko delo, vstevši oknarsko delo; brusarsko delo; kosilarsko (kotilarsko) delo; dežnikarsko in sončnikarsko delo; lonečevsko delo in popravilne pločevinate; posode ter drugih predmetov iz pločevine; fotografsko delo, ki se opravlja na način brezga slikanja; delo popravilanja predmetov domače hišne delavnosti, ki ga izvršuje proizvajalec teh predmetov, ko jih prodaja, in ki se izvršuje na osnovi dovolil, izdanih po citiranem pravilniku.

Prekrške te naredbe kaznujejo prvostopna upravna in policijska oblastna na podlagi čl. 69/2 zakona o notranji upravi v zvezi s § 12 zakona o spremembah in dopolnitvah tega zakona z denarno kaznijo od 10 do 1000 din, ob neplačilu de-

name kazni v odrejenem roku pa z zaplato od 1 do 20 dni.

Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v »Službenem listu«, to je z 18. majem.

Stanje Narodne banke

Najnovejši izkaz Narodne banke od 15. t. m. zaznamuje povečanje zlatnega zaklada za 5,3 na 2079,6 milijona stabilizacijskih din (lani 1917,6) v stvarni vrednosti 3327,4 milijona din. Devize, ki se ne vstjejejo v podlogo pa so se zmanjšale za 51,1 na 186,2 milijona din (lani 436,6). Meničina in lombardna posojila, ki so prejšnji teden narasla za 89 milijonov, so zopet nazadovale za 52,4 na 1839,1 milijona din (lani 1872,1), eskontirani boni za naročeno obrambo pa so narasli za 80 na 2431 milijonov din.

Obtok bankovcev se je povečal za 71,1 milijona din in je znašal 15. t. m. 10.945,8 milijona din (lani 7274,3), medtem ko obveznosti na pokaz nazadovale za 116,4 na 1702,7 milijona din (lani 1590,0).

Glede na stvarno vrednost zlatnega zaklada znaša kritje obtoka bankovcev in obveznosti na pokaz 26,30% (prejšnji teden 26,14%).

Povečanje naših klinirskih teratjev v Nemčiji in zmanjšanje našega dolga v Madžarski

V drugi polovici aprila in v prvi četrtini maja je saldo naših klinirskih teratjev v Nemčiji stalno nazadovale (v celoti za 4,3 milijona mark) tako da je znašal 8. t. m. le 4,38 milijona din; najnovejši izkaz Narodne banke o klinirskih računih pa zaznamuje zopet povečanje salda za 2,80 na 7,18 milijona mark. Saldo naših klinirskih teratjev v Češko-Moravski je v drugi četrtini maja nekoliko nazadovale, in sicer za 1,9 na 45,4 milijona Kč. Po tem klinirgu je Narodna banka v petek izplačala klinirške nakaznice do št. 18.314 od 6. aprila.

Klinirski račun z Italijo, ki je v prejšnjem tednu zaznamoval občutno zmanj-

šanje salda naših teratjev od 34,8 na 18,2 milijona din, izkazuje v drugi četrtini maja povečanje za 0,7 na 18,9 milijona din. Od ostalih aktivnih klinirskih računov zaznamuje klinirski račun z Bolgarijo povečanje salda naših teratjev za 0,9 na 3,0 milijona din, klinirski račun z Turčijo na malenkostno zmanjšanje naših teratjev za 0,1 na 9,2 milijona din. Naše klinirške teratje v Franciji so nazadovale za 0,4 na 14,9 milijona frankov, naše teratje v francoskih kolonijah pa za 0,1 na 4,5 milijona frankov.

Med pasivnimi klinirgi je omeniti predvsem klinirski račun z Madžarsko, ki je prejšnji teden izkazoval zmanjšanje našega dolga od 26,8 na 12,6 milijona din, sedaj pa se je naš dolg ponovno zmanjšal na 6,5 milijona din. Saldo našega dolga v klinirgu s Slovaško se je povečal za 0,7 na 5,0 Kč, naš dolg v klinirgu z Rumunijo pa je ostal na nespremenjeni višini 12 milijonov din. Stari klinirski račun z Belgijo izkazuje še neizvršeno saldo našega dolga v višini 1,3 milijona din.

Gospodarske vesti

— Priprave za uvedbo enotne moke in enotnega kruha. Kakor je znano, določa uredba o štednji v živilu, ki je bila izdana pred enim tednom, da bosta travinski minister in ban banovine Hrvatske v sporazumu s kmetijskim in socialnim ministrom predpisala odredbe o mletju pšenične moke in o omejitvi posameznih vrst pšenične moke ter kruha iz pšenične moke, ki se lahko da v promet. Zato bo v pričetku prihodnjega tedna v trgovinskem ministru konferenca predstavnikov ministrstev in drugih interesov, na kateri bodo razpravljali v smislu citirane uredbe o določitvi enotnih tipov moke in o vprašanju uvedbe enotnega kruha.

— Trgovinska pogajanja z Turčijo. Prihodnje dni bo posebna delegacija iz Turčije prispela v Beograd zaradi trgovinskih pogajanj z našo državo. Pogajanja se bodo pričela 20. t. m. Inicijativno za pogajanja je dala turška vlada, ki želi čim prej urediti vsa vprašanja, ki so nastala v zadnjem času in odstraniti vse ovire v trgovinskem prometu, ki so se pojavile od zadnjih pogajanj.

— Izvajanje trgovinskega sporazuma z Madžarsko. V Beograd je prispela madžarska strokovna gospodarska delegacija 5 članov, da z našimi pristojnimi ustanovami prouči vsa vprašanja, ki so v zvezi z normalnim funkcioniranjem nedavno sklenjenega trgovinskega sporazuma.

— Težkoče naše lanene industrije. Naša lanena industrija ne more iz domačega lanu dobiti vseh potrebnih kvalitiet preje in je zaradi tega primorana uvažati boljše kakovosti lanu in lanene preje iz inozemstva. Doselej je surovino uvažala predvsem iz baltičskih držav, Poljske in Belgije, deloma pa tudi iz Anglije in Nemčije. Letos se je situacija glede uvoza finega lanu in lanene preje hudo poslabšala. Doselej smo del potrebe lanene preje lahko uvažali iz Nemčije proti kompenzaciji za izvoz finega lanu, sedaj pa zahtevajo nemški izvozniki za 10 ton fine lanene preje 30 ton našega lanu, deloma celo 40 ton. Zato Nemčija kot dobaviteljica naše lanene industrije ne pride več v poštev, ker sumi nimamo toliko lanu, da bi za 1 vagon preje dali 4 vagone domačega lanu. Tudi Anglija ni izvršila pri sklenjenih zaključkih in je na koncu ostala kot dobaviteljica le še Belgija. Dobavo iz Belgije pa je sedaj preprečila vojna. Po vseh iz Beograda obstoja možnost uvoza manjših količin iz Madžarske, predvsem pa je treba misliti na uvoz lanene preje iz Rusije.

— Prepoved ustanavljanja krčem in bifejev v dunavski banovini. Na intervencijo Zbornice za TOI v Novem Sadu je ban dunavske banovine ustavil na področju vse banovine izvajanje novih dovolil za krčme, bifeje in narodne kuhinje tako v mestih kakor tudi na deželi. Število teh gostinskih obratov se je v dunavski banovini v zadnjih letih tako pomnožilo, da je ogrožen obstoj obstoječih gostinskih obratov. Po podatkih novosadske Zbornice je število gostinskih obratov v dunavski banovini od 1. 1933 naraslo za 75%. Od prepovedi je izvzeto samo ustanavljanje krčem, bifejev in narodnih kuhinj v krajih, v katerih ni nobenega takega obrata. Preselitev krčem, bifejev in narodnih kuhinj je dovoljena, vendar z omejitvijo, da se ne smejo preseliti v centralne dele mest.

— Veliko posojilo dunavske banovine. Iz Novega Sada poročajo, da je ban dunavske banovine sklenil s predstavniki Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu posojilo v višini 20 milijonov din, ki se bo porabilo izključno za gradnjo šolskih poslopj (med drugim za gradnjo realnih gimnazij v Novem Sadu in Kragujevcu). Pogodba o tem posojilu je že podpisana. Poleg tega se vršijo pogajanja za najetje nadaljnjih 12 milijonov din za gradnjo bolnic v dunavski banovini. Tuči to posojilo bo dal Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu. — Novosadski mestni občini pa je upravni odbor Državne hipotekarne banke že odobril veliko investicijsko posojilo 50 milijonov din za izvršitev načrta obsežnih komunalnih del.

— Ustanovitev dunavske ladi-delnice v Beogradu. Trgovinski minister je odobril ustanovitev delniške družbe pod imenom »Dunavski brodogradilišče d. d.« s sedežem v Beogradu. Družbena glavica je predvidena v višini 25 milijonov din. — Nadalje je trgovinski minister odobril ustanovitev delniške družbe Zemunskatekstilna industrija d. d. s sedežem v Beogradu, ki bo imela 4 milijone din glavice.

— Povišanje glavice. Banska uprava dravske banovine je dovolila tvrdki Agaruše, združenim jugoslovenskim tvornicam acetilna in oksidna d. d. v Rušah spremembo pravil, ki se nanaša na zvišanje delniške glavice od 2 na 6 milijonov din.

— Pošta hranilnica prodaja palačo »Moskvo« v Beogradu. Na javni ponudbeni licitaciji, ki bo 1. junija v Beogradu, bo Pošta hranilnica prodala svojo palačo »Moskvo« v Beogradu. Kavcija znaša 2,5 milijona din.

— Kontrola izvoza razširjena na lipov cvet. Devizni odbor pri Narodni banki je sklenil, da se izvoz lipovega cveta stavi pod kontrolo izvoza.

— Iz trgovinskega registra. Pri tvrdki Jugobruna, kranjskih tekstilnih tovarnah, družbi z o. z. v Kranju, je izbrisan poslovodja František Bruna, vpisana na sta kot poslovodni Josip Synovec, ravnatelj tvornice Jug bruna, in Stanislav Chalupceky, zasebni uradnik, oba v Kranju. — Pri Celjski pošoljilnici, d. d. v Celju, je

izbrisan kot prokurist ravnatelj podružnice Franc Pišek, ki je umrl, vpisana pa je prokura, podeljena ravnatelju podružnice Lucetu Koritzkemu. — Pri Narodni banki kraljevine Jugoslavije, podružnici v Mariboru, je vpisan inž. Franjo Tavčar, višji uradnik, ki je upravičen sopodpisovati firmo podružnice kolektivno z upravnikom Dragotinom Žakom v njegovi odsotnosti pa s pomočnikom upravnika Milošem Ribaren.

Borze

Na ljubljanski borzi je znašal pretekli teden devizni promet le 5,73 milijona din. Na efektivnem tržišču je vladala v preteklem tednu slaba tendenca in je Vojna škoda popustila od 427—430 na 410—415. Tudi tečaj ostalih državnih papirjev so nekoliko nižji.

DEVIZE

Curib. Beograd 10, Pariz 8,20, London 14,45, New York 446, Milan 22,50, Madrid

BELEŽKE

„Tako govori jugoslovanski narodni genij“

Binkoštna številka našega lista je izzvala v vsej jugoslovanski javnosti pozornost in zlasti besede Otona Zupaničevega so odjeknile širom domovine. Mnogi listi so jih objavili v celoti, drugi v citatih. A tudi izjava ostalih predstavnikov slovenske lepe besede so bile mnogo značilne.

Najbolj izrazito ocenjuje vse te izjave »Sokolski glasnik«, ki razpravlja o njih v članku z naslovom »Glas pravega nacionalnega pesnika«. »Sokolski glasnik« pravi med drugim:

»Ljubljansko »Jutro« objavlja pomembno besedo velikega slovenskega pesnika Otona Zupaničevega. Eden največjih pesnikov, kar jih je jugoslovanski narod dal, umetniški genij, ki je preveden na vse velike jezike in s katerim bi se ponašal tudi narod, mnogo večji od našega, je ostal zvest svojim svetlim tradicijam iz leta 1914 — 18, ko je brez strahu pred avstrijskimi preganjanji naslavljal svoje ognjevitke stih vse jugoslovanski mladini, pozivajoč jo na borbo proti tujcu in na delo za veliko in neodvisno jugoslovansko državo. Veliki nacionalni pesnik je čutil da je ta čas oz. danes dan v današnjem trenutku reče svojo besedo in rekel jo je kot resničen genij, katerega duh je vedno v skladu z občutjem naroda in z njegovo vero v bodočnost.«

Nato citira »Sokolski glasnik« Zupaničev poziv ter objavlja tudi citate iz izjav Frana Govekarja, Vladimira Levstika in dr. Vladimira Bartola. Svoj članek zaključuje list z besedami: »Tako govori pravi jugoslovanski narodni genij.«

Veličasten uspeh dneva sokolske pripravljenosti

Službeno glasilo saveza Sokola kraljevine Jugoslavije »Sokolski glasnik« objavlja pregledno poročilo o poteku sokolskih zborskih, ki so bili pretekli nedeljo v znamenju sokolske pripravljenosti. List ugotavlja, da je bila to največja manifestacija nacionalna manifestacija, kar jih je bilo organiziranih v naši državi po zedinjenju. Odziv na sokolske zборе je bil v vsej Jugoslaviji sijajen. Bil je to tudi važen korak k zbiranju vseh narodnih slojev Sokolstva za to storilo v želi da bi duh samozvesti vere, zaupanja, borbenosti in odločnosti vzvalovil vso jugoslovansko zemljo.

V Beogradu se je navzile sedanjim pozivom na vojne vežbe, kar se je seveda odražalo tudi povsod drugod, udeležilo zborov nad 75 odstotkov vsega članstva in naraščajo Beograd ima z Zemunom 12 sokolskih društev. A tudi druge župe niso zaostale. Po dosedanjih podatkih, ki jih je službeno prejel savez SKJ, se je udeležilo sokolskih zborov okrog 120.000 Sokolov in Sokolice. V nekaterih župah je znašala udeležba preko 90 odstotkov. Posebno strumno so se odzvale kmetijske sokolske ednice. Ponekod so bili zbori že ob 5. jutraj.

»Sokolski glasnik« poudarja dalje, da je bil odziv posebno len tudi v župah v Sloveniji in banovini Hrvatski. V vseh osemih zagrebških društvih je bil odziv zelo dober in odločnost velika. Pri tem je treba posebej zabeležiti, da je ljudstvo na Hrvatskem povsod z razumevanjem gledalo na sokolske zборе. V Splitu je bil odziv tako velik, da v Sokolskem domu daleč ni bilo prostora za vse.

Posebno srečano se je sokolski pregled izvršil v Novem Sadu, kjer je bil združen z močeno povorko iz Novega Sada v Petrovaradin. Udeležil se za je tudi armijski komandant general Milorad Petrović.

Sokolski savez je z zborov prejel več sto pozdravnih brzojav, polnih odločnosti in vere v moč domovine in enodušnost celokupnega naroda.

Borba na notranji fronti

Razvoj vojne je v vseh državah obrnil pozornost tudi na sovražnike, ki se pojavljajo na tako zvani notranji fronti, na ljudi, ki s svojim delom škodujejo duhovni pripravljenosti in odločnosti naroda, ali na naravnost z nasilnimi dejanji ogrožajo njegovo materialno obrambo. Vse države so si vzele za merilo svojih ukrepov proti notranji škodljivcem. Interes države in narodne celine je za časa vojne nad vsakim drugim interesom in država ima ne samo moralno pravico, temveč tudi nacionalno dolžnost, da z vsemi sredstvi zatira in uniči vse, kar bi škodilo njeni obrambi. Nemci so že pred vojno sistematično izgradili sistem zaščite notranje fronte. Nemski vojni-kazenski zakon vsebuje ostre sankcije proti vsem pojavom defetizma v državi in med narodom ter proti pojavom razdora, ki bi ogrozili edinstvo zemlje. Izvedeno je načelo, da se morajo uničiti ljudje, katerih delo je protidržavno v smislu slabitve obrambnega duha v narodu ali na antisocialno. Kakor znano, je na Nemškem prepovedano poslušanje tujih radijskih postaj, češ da sme vojak na fronti sprejemati poveli in navodila le od svojega starešine, ne pa od neprijatelja, na notranji narodni fronti pa tudi ne sme biti drugega vpliva kakor vpliv lastne države. Nič ne sme poslušati nasvete in obvestila, ki prihajajo iz inozemstva. Ravno tako ostro se nastopa proti zločinom, ki plemenijo za časa vojnih dogodkov, zlorabljajo zatemnitve ali vršijo sabotaže. Med

Zdravilno delovanje Rogaške mineralne vode

Pri zaprtju stolice deluje izvrstno, ugodno in brez draženja voda vrelca Donat. To vodo je treba piti hladno, najprej zjutraj in sicer na tešče ter nato še približno pol ure pred vsako jedjo po 200—300 g. V teh primerih je treba vodo hitro izpitati!

45, Stockholm 106, Sofija 5,50, Bukarešta 2,37.

Za premirje v naši domači politiki

»Delo«, glasilo pravosodnega ministra dr. Lazaria Markovića, objavlja članek, ki se toplo zavzema za uvedbo strankarskega premirja v našem političnem življenju. Med drugim beremo v njem:

»Nastopili so časi, ko je prva dolžnost nas vseh, skrbeti za varnost našega naroda in neokrnjenost naše države. Zaradi tega se postavlja samo po sebi vprašanje, ali ne bi bilo umestno, sporazumno ustaviti vsaj za nekaj časa notranje boje in politična obračunavanja. Potem bi lahko umirili vso pozornost naroda na življenjska vprašanja njegovega obstoja in njegove bodočnosti. Jugoslavija potrebuje danes premirje med vsemi strankami, da se bo lahko zbrala in pripravila za velike napore.«

Kakor javlja »Hrvatski dnevnik«, je ban Hrvatske dr. Subašić v petek odredil, da se občinske volitve v srezih Kastav, Sušak, Cabar, Delnice, Benkovac in Šibenik ne bodo izvedle. Odložene so na nedoločeno čas. Poleg tega so odložene volitve v nekaterih občinah, kjer ni bila potrjena nobena kandidata lista. V teh občinah bodo volitve v nedeljo, 2. junija. V onih občinah, v katerih so bile izvedene prekomasacije, bodo volitve v nedeljo 26. maja.

Delna odločitev občinskih volitev na Hrvatskem

Kakor javlja »Hrvatski dnevnik«, je ban Hrvatske dr. Subašić v petek odredil, da se občinske volitve v srezih Kastav, Sušak, Cabar, Delnice, Benkovac in Šibenik ne bodo izvedle. Odložene so na nedoločeno čas. Poleg tega so odložene volitve v nekaterih občinah, kjer ni bila potrjena nobena kandidata lista. V teh občinah bodo volitve v nedeljo, 2. junija. V onih občinah, v katerih so bile izvedene prekomasacije, bodo volitve v nedeljo 26. maja.

»Trgovinski glasnik« ustavljen

Agencija »Avala« objavlja: »Ker so v teku meseca maja bile od državnega tožila za mesto Beograd prepovedane tri številke »Trgovinskega glasnika«, je ministarstvo za notranje zadeve na osnovi čl. 14 zakona o tisku izdalo danes sklep, da se popolnoma prepreči nadaljnje izhajanje tega dnevnika.«

»Napred« in stranka dr. Dragoljuba Jovanovića

Sarajevska »Jugoslovenska pošta« poroča, da ni izključeno, da se bo beogradska skupina intelektualcev, ki se zbira okrog tednika profesorja dr. Mihajla Ilića »Napred«, priključila zemljoradniški stranki profesorja dr. Dragoljuba Jovanovića. Ta stranka se sedaj organizira kot »Narodna seljačka stranka«. Nedavno je bil sestanek med prof. dr. Mihajlom Iličem in dr. Dragoljubom Jovanovićem.

»Napred« in stranka dr. Dragoljuba Jovanovića. Sarajevska »Jugoslovenska pošta« poroča, da ni izključeno, da se bo beogradska skupina intelektualcev, ki se zbira okrog tednika profesorja dr. Mihajla Ilića »Napred«, priključila zemljoradniški stranki profesorja dr. Dragoljuba Jovanovića. Ta stranka se sedaj organizira kot »Narodna seljačka stranka«. Nedavno je bil sestanek med prof. dr. Mihajlom Iličem in dr. Dragoljubom Jovanovićem.

Italijanski brodogoj

Po podatkih, ki jih objavljajo italijanski listi, razpolaga danes Italija s 121 podmornicami. Ako bi jih razmestila ob svoji obali od Tirenskega do Jonskega morja, bi bile druga od druge oddaljene komaj po 15 km. Ker je torpeda nevarna do razdalje 10 km, bi se torej torpeda ene podmornice krizali s torpedi druge podmornice. Do danes, pišejo italijanski listi, Italija še ni imela tako sigurnega zavarovanja ob svojih obalah. Razen podmornic pa ima Italija tudi precejšnje površinske brodogoj, ki šteje: 6 oklopnih, 33 križark raznega tipa ter še 118 manjših in 62 večjih edinc.

Ladje ali letala?

Na vprašanje, ali bi mogla letala dokazati v tej vojni svojo nadmoč nad brodogojem, je bivši šef štaba ameriške mornarice admiral Sterling izjavil med drugim: »Nikdar ne bodo bombniki zmagali nad vojnimi ladjami. Mogoče je z njimi potopiti to ali ono vojno ladjo, toda mornarice z njimi nihče ne more uničiti. Nikdar ne bodo zlasti linijske ladje izgubile svoje premoči nad bombniki. Celo morebitna zmaga nad njimi bi bila samo časna. Gotovo se bodo našla nova obrambna sredstva proti zračnim napadom, kakor se je v svetovni vojni našlo sredstvo za obrambo pred podmornicami.«

Vladimir Nazor in Slovenci

Triumfalnega obiska hrvatskih književnikov v Mariboru se je udeležil tudi največji hrvatski živeči pesnik Vladimir Nazor, kar je tem večja pomena, ker celo doma zelo redko nastopa v javnosti. Zaradi tega je sodelovanje tega hrvatskega barda na literarnem večeru v Mariboru vzbudilo upravičeno pozornost in prav posebno zadoščenje.

G. Vladimir Nazor je po prireditvi izkazal posebno pozornost »Jutru«, ko je zročil našemu mariborskemu uredniku besedilo svojega govora Vesele nas da aha! po zaslugi te ljubeznosti enega največjih pesnikov Jugoslavije posnamemo iz njegovega govora nekatere značilne odstavke.

G. Nazor je dejal med drugim:

— Sestre Slovenke in bratje Slovenci, jaz sem najstarejši v tej četici književnikov in farizejev, ki ste jih danes tako bratski sprejeli. Zaradi tega bi hotel, da slišite iz mojih ust zvoke našega najstarejšega narečja, da slišite nekaj iz starodavne, sedaj odrinjene čakavščine, s katero se je spodaj na morju začelo v minulih časih prvo cvetenje hrvatske književnosti. Prebral vam bom neko svojo čakavsko pesem. Otožna je zelo otožna, ker jo poie človek v katerem je posepeljena usoda, ki je skozi dolgo leta spremljala naše ljudi na slancem in grenkem Jadranskem morju. Vzeta je iz neke moje knjige, ki je prvič izšla v Sloveniji s slikami Slovencev Aleksandra Santla, v izdaji Slovenske matice v Ljubljani. Lahko rečem, da svojega prvega založnika nisem našel na Hrvatskem marveč prav v Sloveniji in morda se kdo izmed vas še spominja mojega »Velega loža«. Je to tožba človeka galeota, ki je pod palubo neke galeote prikovana na trdo desko in mora tam v polmaku samo sedeti in neprestano voziti.

Na to je g. Nazor prebral divno »Galijotovo pesnjo« spisan v lepo pojtem, arhaičnem, toplim čakavskim narečju. Vsem, ki smo jo čitali pred desetletji, je ostala v neizbrisnem spominu.

Po tej pesmi je g. Nazor dejal: — Upam, sestre in bratje, da ste v zvokih teh verzov slišali vsaj nekaj, kar je podobno zvokom in naglasom vašega lepega slovenskega jezika. Bratstvo in skupni pristanišče hrvatskega in slovenskega se torej na kakšno samostojno naš krov marveč tudi v našem jeziku. Gore, polja in vode ločijo Sever od Juga, toda če se Slovenec katikavec iz Maribora in Hrvat čakavec z Brača ali iz Kavsta znajdet skupaj, se bosta kar lahko razumela.

— Nikolišen jezikovni prepad — je nadaljeval g. Nazor — ne loči Hrvata štokavca od Slovencev. Tudi sam sem nekaj takega doživel. V vaši slovenski literaturi je prekrasna pesem, ki jo vsi najbolje poznate. V njej se sliši, kako šumi, kako se pretaka, kako žubori bistra planinska voda; teče nam vzdolj k morju, poskakujče veselo s kamna na kamen; v svojem žuborenju nosi glasove ptic in planinskih piščali, petje deklet in vzklrike fantov. V nji žubore vsi najzvočnejši glasovi slovenske govornice. Vprašal sem se nekoč, kaj neki se bo zgodilo s temi slovenskimi glasovi, če jih bom skušal prevesti v hrvatsko štokavsko narečje? Odločil sem se za to.

Nato je g. Nazor prebral značilne odlomke iz Gregorčičeve »Soče« in z njimi res pokazal, »bratstvo med našim štokavskim narečjem in slovenskim jezikom.«

Ruža Lucija Petelinova:

Jetnik

Posvečeno spominu njih, ki so v ječah Ljubljanskega gradu rotili nebo za zarjo svobode.

Pred mano, za menoj, vse v meni — ječa. Tri mesece že izmiva njena vloga mi z lica vse, kar mi je sonce dalo. »Nekoč odpro se vrata«, — so dejali, »in pojdeš spet lahko na pot za kruhom, ker onim, ki so te pohujševali, uporništvu nič več ne podaja; lepo, ravno, v ležeci četi — dopuščajjo, da zemlja vanje leze, vsi brez najmanjšega znamenja jeze!« Čemu, biteri, vaš podsmeh v besedi? Da bolj občutil bi, kako vsa tuga nekoč mi duša spet med zatiralce s sramotnim žigom trhlelega telesa? Ne! Ne!

Rotim, sodrugi, vaše mrtve sence, pri kroni, ki je Gubcu žgala čelo, da javite se mi v ta živi grobi! Še moram, moram govoriti z vami, še moram najti k ustnicam poti. Nikogar izmed vas ne vidim v jami, vi vsi poganjate, vaš duh brsti! Nikoli ne pozabim na zenice, ki v upanju so družno nam gorele. V imenu vaše bičane pravice roko bom stisnil mladcem, ki spočejo so jih življenja sile za menoj. Nekoč odpro mi vrata — so dejali — in zunaj bo preprost navaden dan. A morda ne navadno bo svetel, ker tu v grobih si lahko noč in jaz odkrito v bled: gledava obraz, da sproščen vanjo govorim. »Osvetla« in kot po tej besedi vsa prevzeta, v odziv mi vžiga živžgajoče strele vse pod obokom zemškega neba.

Zatem je dejal g. Nazor:

— V delavnici slovenske lirike je neki veliki mojster, mag. čarovnik, ki je umel izvabiti iz instrumenta našega jezika note, akorde in melodije, ki nas osupnejo. To je Oton Zupančič. Poznamo ga dobro vsi: vi Slovenci in mi Hrvati, a poznamo ga čedalje bolj in vedno bolj tudi drugi kulturni narodi. Tudi jaz sem občutil potrebo, da si ga čim bolj približam in da iščem mostove, ki v njegovi poeziji vežejo naš jezik z vašim. Zupančičeva pesniška sila je v njegovi globoki pesmi »Manom Josipa Murna-Aleksandrova« v zanosni »Pesmi mladine« s tistimi znanimi besedami »mi gremo naprej, mi streljamo v njegovi bogati »Dumia, vendar pa vaš jezik morda nikjer ne razodeva v toliki meri svoj čar in milino, kakor v verzih s katerimi Oton Zupančič, ta darežljivi gospod, dela veselje tudi deci.«

Nato je g. Nazor prečital svoj prevod pesmi iz »Cicibana« in pristavil:

— Priznam ni mi uspela. Tega pa nisem kriv jaz in nista kriva naša jezika. Zupančičeva umetnost je tako prefinjena, tako subtilna, da njegovi verzji ne trpe prevajanja — celo na bratski jezik ne. Vzlic temu sem hotel končati svoje čitanje s to pesmijo. Hotel sem tako končati, zakaj v teh dneh cvete in diši okrog nas mariborska pomlad: gozd je zelen, ptica poje in potok teče kakor v verzih »Cicibana. In mi vsi — vsi do zadnjega — bi hoteli občutiti, da smo zares bratje hoteli bi se temeljito, prav do jedra unati v pomladnih vodah, spostiti se vseh svojih starih grehov, ne spoznavajmo in ne zaupajmo; hoteli bi — mi vsi eni kakor drugi — biti vedno taki, da nam ne bi mogli nihče več reči, da smo nekakšni Cicibani.

Prebivalstvu dravske banovine!

V sporazumu z državno oblastjo bo v dneh od 19. do 25. maja t.l. pod geslom »Noben jetnik brez bolniške postelje!« po vsej dravski banovini protituberkulozni teden s ciljem, poučevati narod, kako se obvaruje jetike, in z drugim nič manj važnim ciljem: zbirati sredstva za zdravljenje na jetiki že obolelih siromašnih Slovencev. Organizacija tega tedna vodi Protituberkulozna zveza, ki si je letos izbrala geslo: Noben jetnik bolnik ne sme ostati brez bolniške postelje! Strenjenjima Protituberkulozne zveze gredo za tem, da vsakemu jetičnemu bolniku, posebno pa šolski mladini, omogoči pravočasno in uspešno zdravljenje v bolnici ali v zdravilišču. V to svrhu so potrebna večja deparna sredstva kot so danes na razpolago. Potrebna je samopomoč slovenskega naroda.

Pri tej plemeniti in res nad vse nacionalni nalogi moramo Protituberkulozno zvezo v njenem stremjenju čim bolj podpreti. Resni časi, v katerih živimo, nam ne smejo vlivati malodušnosti. Negotove razmere ne smejo biti povod naših razcepljenosti. Čim hujši pritisk, tem trdnjša bodi naša strnitev, tem krepkejša volja in požrtvovalnost za ohranitev zdravega in močnega naroda! Kdorkoli se ho aktivno udeleževal — bodisi v propagandi, bodisi pri nabiranju sredstev — bo deležen mojega priznanja. Vsem podrejenim oblastvom in ustanovam sem narečil, naj prizadevajo Protituberkulozno zvezo v dnevih protituberkuloznega tedna z uslugami in navetli čim najbolj podpre ter ji v okviru svojega delokroga nudijo smotrno sodelovanje.

Ban dravske banovine:
Dr. Marko Natlačen s. r.

Polkovnik Markulj se poslavlja od Škofje Loke

Škofja Loka, 16. maja

Vrli predstavnik naših vojakov planincev polkovnik g. Ivan Markulj zapušča Škofjo Loko. Polkovnik je živel nad deset let med nami. Prispel je v Škofjo Loko kot major, pozneje je postal pomočnik poveljnika in slednjič je prevzel položaj poveljnika samega. Bil najskrbnejši vodnik svojim vojakom, a tudi izven vojaških dolžnosti delaven. Predvsem je bil iskren prijatelj in pomočnik v Škofjo Loko. Bil je član društvene uprave, a tudi kranjska župa ga je štela med svoje vodilne močje. Vsak napredek ga je veselil, toplo je vžljubil našo zemljo. Tako si je pridobil med nami dolgo vrsto spoštovancev, prijateljev in sodelavcev.

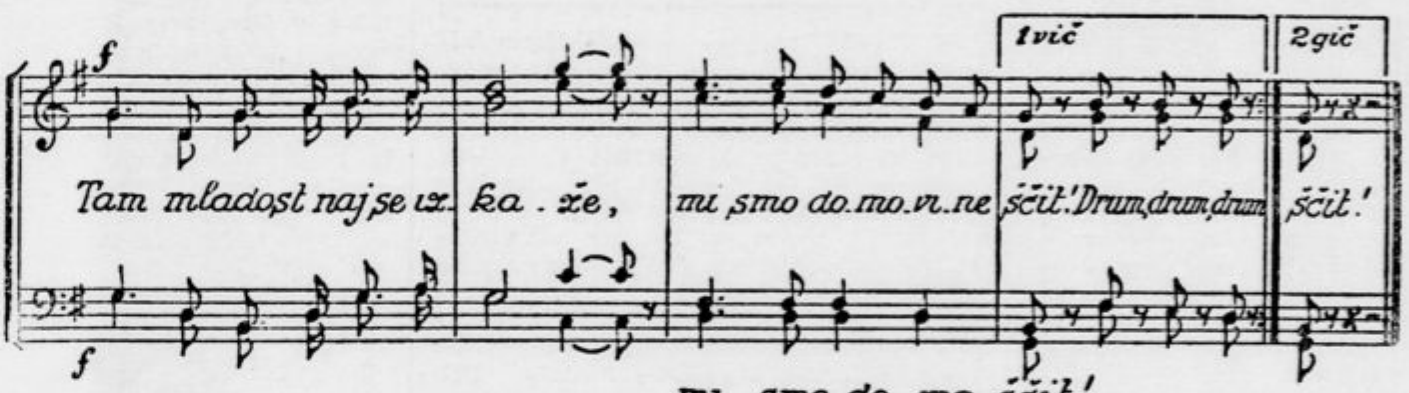
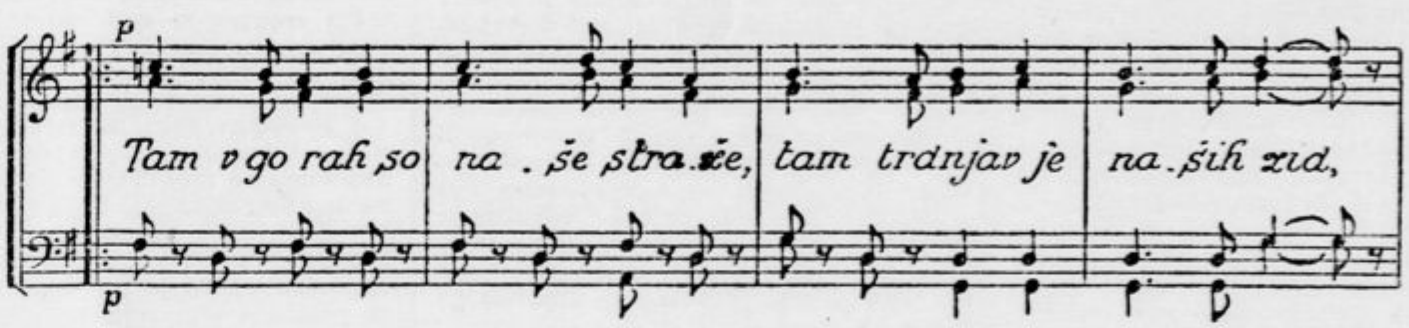
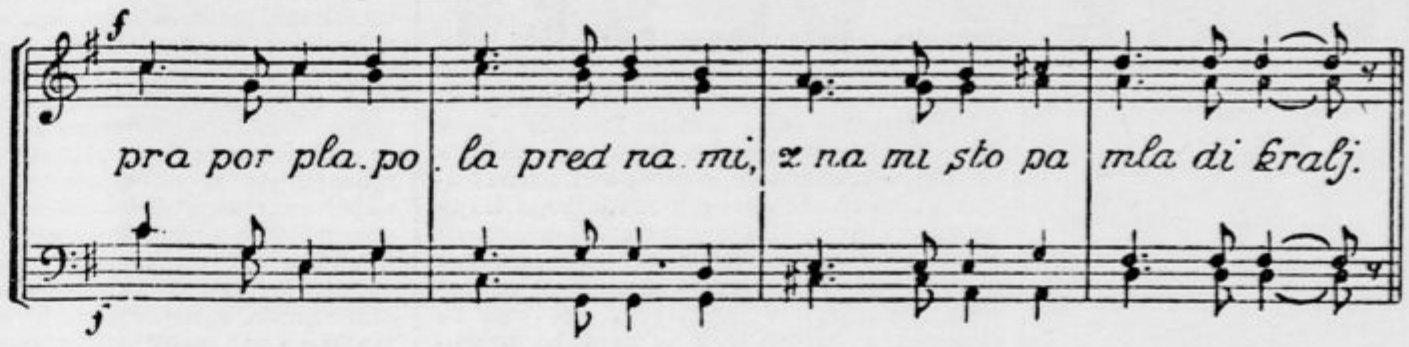
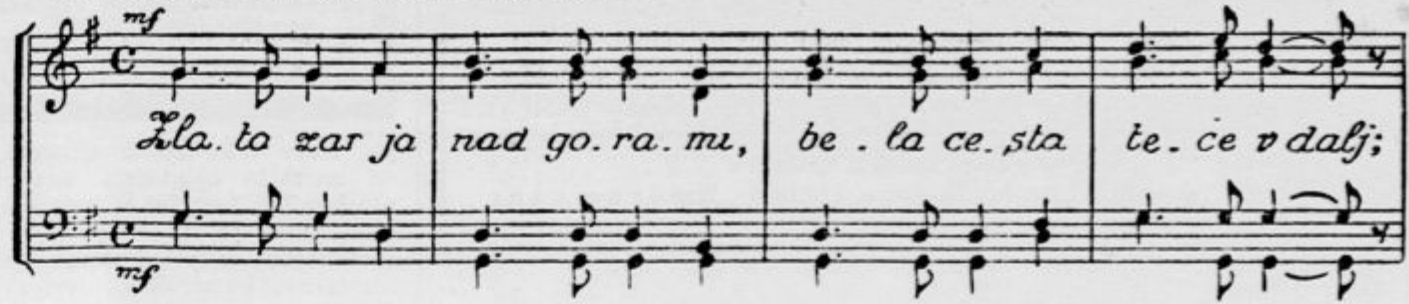
Vsi ti in še mnogi drugi so prispeli v soboto na poslovilni večer v prostorih Sokolskega doma. Sodelovala je vojaška godba. Dolga vrsta govornikov je očrtala zasluge g. Markulja in povedala kako nam je bil drag. Poslovili so se od njega z nagovorji: podpolkovnik g. Branko Mamula za polk, g. dr. Fajst, za sresko načelstvo mestni župan g. Matevž Zihert za občino, starosta

Sokola g. Rudolf Horvat za sokolsko družino, ravnatelj g. Karel Sovre za Protituberkulozno ligo, g. Viktor Kocijančič za Rdeči križ in Tujskoprometno društvo, sodni predstojnik g. Franjo Ustar za Jadransko stražo, g. Pavel Božovič za gasilce, kapetan g. Popović Mihajlo za oficirje in slednjič g. Horvat za rezervne oficirje. Poveljniku g. Markulju kakor tudi njegovi so-

Pesem mladih borcev.

Koračnica za moški zbor.

progi go. Nadeždi je bilo poklonjenih več sopkov krasnega cvetja. Sokol je še posebej poklonil svojemu bratu majolko s posebnim posvetilom. Globoko ganjen vprico toliko izrazov poznanosti se je g. Markulj v svojem daljšem govoru zahvalil govornikom in v svojih iz-

vajanjih naglasil, da mu ostanejo spomini na lepo Gorenjsko neizbrisni. Poveljniku g. Markulju želimo na novem službenem položaju, ki ga prevzema po dolžnostih domovine vso srečo in uspeh! On in njegova ga soproga bosta med nami zmerom dobro došla!

Ko se je naša delegacija vrnila iz Moskve, je na beograjskem kolodvoru sprejel njenega vodjo dr. Milorada Gjorgjevića pomočnik zunanjega ministra g. Smiljanić (na levi)

Smrtna žrtev avtomobilske nesreče

Glavna krivda je v ozki in nepregledni cesti

Radeče, 18. maja
Včeraj kmalu popoldne se je zgodila na tako imenovanem Moletovem klancu v Radečah huda avtomobilska nesreča, katere žrtev je postal 34letni lesni trgovec g. Dane Zupančič iz Radeč. Do nesreče je prišlo takole:

Za trgovca g. Franja Černeta je vozil g. Maks Hrovat s Černetovim tovarnim avtomobilom z Zidanega mosta. Pred Pohorjevo trgovino je dal vozne običajni signal, ker pada tuda cesta po precej strmih Moletovem klancu. Dospel do Moletove parkirne je avto zavrl in ustavil. Z nasprotni strani pa se je peljal s svojim osebnim avtomobilom lesni trgovec g. Dane Zupančič. Tudi on je dajal varnostne signale. Ker je vozil s precejšnjo brzino po klancu navzgor, ni mogel pravočasno ustaviti avtomobila, zato je njegov voz trčil z vso silo v tovarnico. Tako sta izpovedala g. Černa in njegova soproga ki sta bila pri nesreči. Isto so izjavili g. Hrovat, ki je vozil tovarni avto in pomočnik g. Rahzel in vajenec Gubrijan. Drugi pa izpovedujejo spet drugače. Pravi, da tovarni avto v trenutku nesreče ni obstal in da je pri trčenju rlinil pred seboj lahki osebni avto. Kako se je torej zgodila nesreča, bo morala ugotoviti natančnejša preiskava. Nedvomno je glavni vzrok nesreče preozka cesta zaradi preveč na cesto pomaknjene Černetove hiše.

Trčenje je bilo tako silno, da se je osebni avto zarinil v tovarnico, pri čemer je dobil g. Zupančič hude posledice po glavi. Verjetno je, da ga je smrti močno udaril.

Jetika nikomur ne priznava, našču je pa se rada nad njim, ki v zdravju in sreči neče pomagati bolnim in revnim. Zato čaruj!

volan, zaradi česar se je zgrudil po sedeh avtomobila in obležal nezavesten. So sedje so priskočili na pomoč in ga skušali ohraniti z umetnim dihanjem pri življenju. Prišel je tudi tukajšnji banovinski zdravnik g. dr. Karel Matko, ki pa je ugotovil samo smrt. Pokojnega so prenesli na njegovo dom, kjer ima brat g. Rafko Zupančič znano gostilno v Radečah. Rajnik je bil zaveden Sokol v Radečah in odločno naprednega mišljenja. Pokopali ga bodo v nedeljo ob pol 16. Naj mu bo zemljica rahla! Preostali naše iskreno sožalje!

Človek in življenje

— Ni zadosti, da stojš na dveh nogah, da se oblačiš in da se brigaš samo za svoj osebni blagor in da se imenuješ človek. In ni nikakršna posebna modrost, če proglasiš ves ta svet za neumen in nesmiseln, pri tem se pa sleherni dan rediš in črnogled hodiš med ljudmi. Mračni in sebični ljudje niso bili nikoli prijatelji človeštva.

— Pravi človek se zaveda svojega življenja, njegove vrednosti in njegovega namena. Življenje je kratko, toda izpolnjeno z borbami za pravico, izpolnjeno je z borbo za blaginjo nas vseh, z eno besedo polno je borbe za skupnost. Življenje postaja veliko. Človek, v čigar srcu sije luč pravice, rad prenaša žrtve in je zadovoljen z borbenim življenjem, če mu poteka v človeškem dostojanstvu in v čisti vesti in če je njegovo življenje koristno ne samo njemu, mervč tudi drugim.

— Človek je neusahljiv vir energije. Njegova sposobnost trpljenja je neizmerna, ali tudi moč njegovega delovanja je ogromna. Če je nosilec resnice in če so njegove težnje v skladu s težnjami sveta za novim in boljšim, tedaj lahko vodi narode in ustvarja zgodovino. A človek, v katerem je bož-

Spoznali boste: profesorja po eleganci, a bonbon 505 po črti in okusu

Proizvodi UNION, Zagreb.

ja resnica in ki se za njo nesebično žrtvuje ter ji posveti vse svoje moči, postane prekretnik vekov, postane tisti, s čigar rojstvom se pričenja nova doba človeštva. — Delavnost v dobrem je svojstvo pravega človeka. Pravi človek razbija uničujoče sile v samem sebi in se preobrača v graditelja. Ta človek je nad borbo, on vodi življenjsko borbo, ne one nje. Njemu ne gospodujejo nagoni in pohlepi, marveč je on njih gospodar. Prav zato, ker je človek, (iz muslimanskega glasila »Nova Pravda«, Sarajevo).

Zapeka, neredno presnavljanje v debelem črevesu, slaba prebava, glavobol zaradi zaprtja izginejo z uporabo Franz-Josefove grenčice — ena polna časa na prazen želodec. Franz-Josefova grenčica učinkuje milo. Reg. S. br. 15485/35

Tone Zdravčič, ki je umrl za posledicami prometne nesreče, je včeraj popoldne nastopil zadnjo pot iz mrtvašnice ljubljanske splošne bolnišnice k Sv. Križu. K slovesu od blagega tovariša se je zbralo kar ogromno število njegovih prijateljev in znancev, ki so ganjeni sledili pokojnikovi krsti. Društvo nižjih mestnih uslužbencev in Prostovoljno gasilno društvo sta bili častno zastopani, obe delegaciji sta poklonili dva krasna venca. Poleg prijateljev je sledilo njegovi krsti tudi lepo število zastopnikov ženskega spola. Le pevci se Tonetu niso mogli odolžiti za slovo, toda Tone jim ob pogledu z višav tega pač ni zameril, saj vidi in ve, da so se vsi zvesto odzvali klicu domovine.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Pri neredu položenju? Pyramidon TABLETE

GRADO (Trieste)

Morskododne terme. — Solarij. — Vsako moderno zdravljenje pod zdravniškim vodstvom. — Revmatizem, artritis, prehlajenja, nahod, kronične ženske bolezni, bezgavke, rahitis, posledice otroške paralize, limfatizem. — Pojasnila: ENIT, Beograd, Terazije 16 & Azienda Autonoma di Soggiorno, Grado (Italija).

GRADO (Gradež) — PENSION LITTORIA

Gosp. ka hiša z vsem komfortom, Izvrstna kuhinja. Zmerne cene. A. Del Piccolo

OTOK ZLATOBARVNEGA PESKA

Domače vesti

Tudi to je važno!

Veliki dogodki se gode po svetu. Za stoletja, za tisočletja so morda odločilni. A nikar ne recite, da se ne bi tudi pri nas v Sloveniji dogajale važne spremembe. Zgodovinske sicer še niso, utegnejo pa to postati nekoč v bodočnosti, ko bodo naši pozni vnuki čitali, kaj vse se je zgodilo ta leta v naših krajih.

... je vsekakor treba zabeležiti naslednje pismo, ki smo ga prejeli iz Ivanjkovec:

»Resni časi so, težko se borita vinčar in delavec, da križata vsakdanje izdatke. Za tolažbo smo pa sedaj dobili novo ime naše železniške postaje, ki se glasi od 15. t. m. dalje »Svetinje—Jeruzalem«. Na postajnem poslopiju ostane le še skromna hišna številka z napisom Ivanjkovec 18. Kdor bo hotel v Svetinje, bo pa moral kakor doslej korakati 2 in pol kilometra peš, kdor pa v Jeruzalem, bo hodil kakor doslej 5 km. Oba hribovca stojita v naših prelepih gorah. Svetinje se imenuje le cerkev, župnišče pa ima hišno številko Milobolovci 1. Jeruzalem ima 18 hišnih števil in leži v sosednji občini, v Sv. Miklavžu pri Ormožu.

Zdaj gre pokret za tem, da se novemu imenu doda še Sv. Tomaž, ker hodi doberšen del ljudi iz te občine na našo postajo, če hoče kam odpotovati. Potem bo naša postaja imela edinstveno ime: »Svetinje—Jeruzalem—Sv. Tomaž«. Ta resni posel preimenovala so po štiriletnem delu določili gospodje dekan Bratušek ter bivša poslanca Brečič in Marko Krajnc, ki je obenem tajnik JRZ v Mariboru.

Mi Ivanjkovci smo imeli 15 let ime postaje — saj smo tudi svet znanj dali — ali zdaj bodo imenovani gospodje prebivalstvu hvalili pridobitev novega postajnega imena, nam pa bo hvala bogu ostala postaja, kajti pripeljali se bomo vedno le v Ivanjkovec in tudi odpotovali bomo vedno le iz Ivanjkovec.

DO PONEDELJKA
OPOLDAN

razvijemo in kopiramo
vaše filme če jih
tekem nedelje oddate
v avtomatu drogerije

EMONA IVKANC
LJUBLJANA-NEBOTIČNIK

* Odkritje spomenika potopljenim protivojcem pod Medovom. Na pravoslavni Spasov dan dne 6. junija letos bodo na Cetinju svečano odkrili spomenik črnogorskim protivojcem, ki so leta 1915. prihili iz Amerike pomagat svojim bratom, pa je bila ameriška ladja pred Medovom torpedirana in se je potopila z dobrovoljci vred. Spomenik, ki so ga pravkar postavili, predstavlja vilo z Lovčevca in simbolično prikazuje junaki duh in tragično smrt medovskih brodomolcev. To je spomin na enega izmed najbolj ganljivih dogodkov v zgodovini našega osvobodjenja. 300 izbranih sinov iz raznih rodov naše kraljevine, ki so prispeli iz daljnih Amerike, da se postavijo v bran za svobodo svoje domovine, je mučeniško padlo pred njenim

IZVNAJSKO

Grobnice in spomenike
kamnoseka stavbna dela
izvršuje po nizkih cenah
kamnoseško kiparsko
podjetje

FRANJO KUNOVAR
pokopališče Sv. Križ —
Ljubljana — Tel. 49-09.

pragom. Temu ganljivemu primeru patriotizma in požrtvovalnosti bo izkazano 6. junija vidno in dostojno priznanje. Glavni odbor na Cetinju, ki si že 8 let prizadeva za postavitev spomenika in zbira gradivo o potopljenih, je storil vse, da bo ta svečanost izvedena v čim večjem obsegu. Poleg glavnih državnih predstavnikov in posameznih ustanov se posebno obrača na udeležence medovske žaloigre, ki so še ostali živi, na matere, sinove, žene, sestre in ostale sorodnike brodomolcev, da se zberó okrog tega spomenika in izkažejo poslednjo čast padlim žrtvam. Ker niso mogli obiskati njihovih grobov, saj počivajo pokojniki nekeje v mračnih morskih globinah, so povabili vse, da se zberó okrog skupnega spominskega groba, v katerem bodo poslej zri vidni spomin na svoje pokojnike. Odbor je naprosil vse, ki so se pri medovski žaloigri rešili, kakor tudi vse njihove najbližje sorodnike, da se pravčasno prijavijo za prihod na svečano, ker jim bo prirejen poseben sprejem. Minister prometa je naprosen, da bo na vseh državnih vozilih dovolil velik popust.

* Umetniška kolonija v Beogradu. Med tem ko so Zagreb in deloma tudi Ljubljana in Saajevo — pravi »Vreme« — zagotovili svojim umetnikom ugodne delovne pogoje, ustvarjajo umetniki v Beogradu v zelo težkih okoliščinah. Bil je skrajni čas, da se tudi njim omogoči ustanovitve umetniške kolonije, kakršno že ima Zagreb, z zadostnim številom primerljivih ateljejev. Te dni se je ustanovil poseben akcijski odbor, ki mu je na čelo beograjski župan g. Vojin Djurić. Sklenjeno je, da dodeli občina zemljišče umetnikom, ki bivajo v prestolnici, da bo zrasla umetniška kolonija, ki bo sicer skromna in moderna, kolikor mogoče blizu prometnih zvez in blizu središč mesta. Morda bo za zgled poslužil zagrebški načrt. Vsekakor pa so ime že izbrali in se bo kolonija imenovala po velikem srbskem slikarju Gjuri Jakšiću.

* Za spravo med hrvatskimi kmeti. Le-tošnji rojstni dan bratov Radičev bode hrvatski kmetje morali po nalogu Seljačke Sloge proslaviti z globokim razmišljanjem o bistvu in nalogah hrvatskega kmečkega pokreta. Razen tega bodo morali podati dokazne hrvatske kmetijske kulture na majhnih sestankih (9. junija) in na velikih smotrah (16. junija). V vse vasi bo razposlana od vodstva v Zagrebu posebna okrožnica z navodili, kako je treba letošnjo proslavo izvesti. Posebna novost v okrožnici je ta, da poziva vse hrvatske kmete, naj se v počaščenje bratov Radičev pomirijo med seboj in naj zaželijo tudi spravo med vsemi narodi na svetu. Zagrebčani pa priredijo dne 9. junija velik izlet v Gornjo Stubico, kjer bo pod lipo Matije Gubca moštev v čast in slavo bratov Radičev. Izletniki se bodo odpravili s posebnim vlakom. Napovedujejo, da bodo pri tej rodoljubni manifestaciji sodelovali tudi predstavniki hrvatskega narodnega vodstva.

Lutz → Ljubljana VII

* Smrt popularnega šmarčana. V smartnem pri Litiji je umrl narodnjak Martin Prelogar. Smrt ga je pokosila v 76. letu. Poslednja leta je domoval pri zidarjem mojstru Gradišku, popreje pa je bil dolga desetletja v službi pri baronu Wurzbachu kot oskrbnik graščine Crni potok na robu šmarske fare. Bil je vnet član gasilske organizacije, ki ji je posvetil polnih 40 let vztrajne službe. Za požrtvovalno delo je bil odlikovan s srebrno medaljo. Polnih 28 let je bil zastavonoša gasilske prapora. Prav v poslednjem času je bil predlagan za odlikovanje z zlato medaljo, pa ga je pred praznikom gasilske hvalčivosti in odlikovanjem iztrgala smrt iz družine in gasilske čete. Prelogar je bil vnet predstavnik nacionalnega smartna, ki je ob volitvah vedno storil svojo napredno dolžnost. Družino je vzgojil v odlično naprednem duhu. Vilemu šmarškemu rodoljubu bode ohranjen blag spomin. družini pa naše iskreno sožalje. N. v m. p.

VSKE VRSTE NEUGODJE ŽELODCA
Vam odpravi takoj in sigurno

»ESTOMACIT«
žganje
katero je pripravljeno po receptu iz leta 1711.
iz 14 vrst raznih gorskih korenin in rož.
Originalne steklenice po Din 10.—
razpošilja:

A. Jelenc, Tržič (Gorenjska)

* Nova grobova. V Radečah se je smrti ponesrečil lesni trgovec g. Danijel Zupančič. Pogreb rajnakega bo danes ob 15.30. — V Ljubljani je preminila ga. Helena Pistoničeva. Pokopali jo bodo danes ob 17. izpred mrliške veže sv. Jožefa. — Pokojnima blag spomin, žalujočim sožalje!

Noble Bemberg Silk

Zahtevajte to svetovno znamenje

Li Li

* Še nikoli ni bila tako zelo aktualna dobra radijska revija kakor zdaj. Zahtevajte na ogled brezplačno številko »Naše glas« in prepišite se boste, koliko koristnega boste našli v njej in koliko dobrih nasvetov, če se hočete pravilno razgledati po radijskem svetu. Številka za prihodnji teden objavlja na uvodnem mestu članek pod naslovom »Malo pomenka z našimi narodniki!« sledi mu zanimiv feljton »Znamenjca«, nato pa kozerija »To in ono o Stupici in Severjevi«. Prav zanimivo je tudi štirinajsto poglavje reportažnega romana »Enonadstropna Amerika« (novi naročniki dobe vsa prejšnja nadaljevanja brezplačno). Mnogo koristnega boste izvedeli iz rubrike »Radio in televizija«, ki govori o najnovejših dogodkih na teh področjih. List zaključujeta rubriki »Filme« in »Humor«. V programskem delu »Naše glas« so objavljeni celoten program ljubljanske radijske postaje, dalje programi vseh važnejših evropskih radijskih postaj in poseben izveček najboljših oddaj za tekoči teden. Mesecna naročnina na »Naše glas« je samo 10 din mesečno. Zahtevajte še danes na ogled brezplačno številko.

Bolnim ženam se izprazni črevesje po uporabi Franz-Josefove grenčice neovirano in lahko. Reg. S. br. 15485/35.

* Občni zbor zadruge Novinarski dom bo v nedeljo 26. t. m. v Novinarskem domu v Ljubljani z običajnim dnevnim redom. Začetek bo ob 8.45, če pa bi takrat ne bilo sklepčnosti, bo občni zbor pol ure kasneje ne glede na število navzočih zadržnikov. Po občnem zboru zadruge bo občni zbor ljubljanske sekcije Jugoslov. novinarskega združenja.

* O aspirinskem zavarovanju razpravlja uradno glasilo Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu »Radničko osiguranje« in pravi med drugim: Zavarovano delavstvo je pogostokrat nezadovoljno, ker misli, da je vsako zdravilo v obliki belega praška aspirin in nič drugega.

CHARLES LAUGHTON

nepozaben iz filmov »Henrik VIII« in »Bedni«

Abnormalni gusar kot aristokrat, kavalir, ubijalec in sentiment. ljubimec. — Film izredno napetih in razburljivih scen. Grandiozni prikaz brodomolov. — **POSEBNOST ZA LJUBLJANO!** — Ob 10.30, 15., 17., 19. in 21. uri — **KINO MATICA**, tel. 21-24.

ZALJUBLJENA BEŠTIJA (Brodomolom)

Ne pozabite, da je **BOBBY BREEN** deček z zlatim glasom, ki poje najlepše pesmi v prekrasnem glasbenem filmu

Film, ki seže vsakemu do srca in ga z užitkom gleda staro in mlado!

Ribičeva pesem

Kot dodatek vesela komedija: **TOM in POM** v filmu. Danes ob 10.30 (matineja) ter ob 15., 17., 19. in 21. uri.

KINO SLOGA, tel. 27-30.

Carola Lombard — James Stewart v najlepši ljubavni dramli

ZALJUBLJENA NA PRVI POGLED

Predstave ob 10.30 dop. (znižane cene) ter ob 15., 17., 19. in 21. uri

KINO UNION, tel. 22-21

poudaril posebno veselje, da so se tokrat zbrali na tečaju v Zagrebu prvi skupno šolski nadzorniki Hrvati in Srbi. Sodelovanje mora biti v duhu naukov pokojnih bratov Radičev, ki sta postavljala kmetiški stan na prvo mesto in zatorej morajo biti s tem duhom prežeti enako vsi Hrvati in Srbi, nadzorniki kakor učitelji, da bodo lahko prav služili svojemu poklicu.

* Zveza gostilniških podjetij na Bledu objavlja, da je občni zbor, sklican za 20. maja, preložen na poznejši čas.

* Lepa društvena zavest. V Zagrebu je nedavno večer zborovalo Društvo hrvatskih Zagorcev. Društvo upravlja svoje obstanek s tem, da živi v Zagrebu okrog 90.000 hrvatskih Zagorcev. Skrb društva je posvečena napreku zapuščenega Hrvatskega Zagorja. Tu pritiče seveda denarju glavna vloga. Zato je bilo pač nujno potrebno, da se poda svoje poročilo tudi blagajnik. Toda blagajnik Peter Križanec, ki je rezervni artiljerijski kapetan I. stopnje, v civilu pa bančni uradnik, je bil nedavno poklican na orožne vaje v Bitoli. Da bi vendarle lahko poročal na skupščini o stanju blagajne, je zaprosil za kratek dopust, odšel se je iz Bitole v Skopje, tam pa je sedel na letalo in prispel pravočasno v Zagreb. Njegov prihod je na zborovanju zbudil pravcato senzacijo in je bilo njegovo poročilo sprejeto soglasno s toplim priznanjem.

* Železniški uslužbenci, upokojeni in vdove, ki so v mesecih januarju, februarju in marcu letos naročili in plačali režijski prevoz, a ga še niso prejeli, dobe denar vrnjen. Vsi prizadeti naj se zgledajo z nabavno knjižico pri oni edini, kjer so premoženo naročili. Ljubljana-glavni kolodvor z izplačilom takoj jutri, v ponedeljek, med uradnimi urami od 8. do 12.

* Tečaj za obrtniške ideologe. Na letni skupščini Zveze hrvatskih obrtnikov v Crikvenici je predlagal podpredsednik Ivo Milošević med drugim, naj osrednja uprava uvede pismene in ustne tečaje, da se med obrtniki izobrazijo govorniki, organizatorji, propagatorji in ideologi obrtniškega stanu. Le na ta način se bo lahko med obrtniki vršila sodobna propaganda, ki bo koristila vsem panogam obrti. Zveza hrvatskih obrtnikov že ima v Zagrebu kakih 20 dobrih govornikov, organizatorjev in propagatorjev. Nekaj tečajev je bilo že prirejenih in so se izkazali prav odlični.

Polouca
neguje zobe z zobno kremo

CIMEAN

* Obogatitje Umetnostne galerije v Splitu. Hrvatsko kulturno društvo »Umetnost« v Zagrebu je izročilo umetniški galeriji v Splitu 22 umetnin, in sicer 20 slik in 2 kipa, v celoti sama izbrana dela iz zagrebške moderne galerije. S to zbirko bo splitska galerija zelo izpopolnjena. Zastopani so odlični umetniki Nikola Mašić, Miroslav Kraljević, Josip Račić, Branko Senoa, Vladimir Bečić in še nekateri drugi mojstri.

O PREHRANI
Otroci često zavračajo hrano. Neradi jedo, jočejo. Zdravilo je preprosto. Dete se mora izgladovati. Ako noče jesti, ga ni treba siliti. Za take otroke je »BRACO« otroška mlečna moka idealna hrana, ker je nikdar ne odklonijo.

* Vsa društva (školke, edince, fantovske odseke, steg skavtov, kulturne in humanitarne ustanove itd.) nujno prosimo, da se odzovejo navodilom, ki so jih prejela od vodstev svojih matric za sodelovanje pri zbiralni akciji v protituberkuloznem tednu od 19. do 25. t. m. Vse članstvo imenovanih organizacij naj bi medsebojno tekmovalo, da bo namen protituberkulozne tedna kar najbolj manifestno in uspešno dosežen. Le zadostna gmohtna sredstva morejo ojačiti naše gibanje in pomagati ubogim jetičnim. Zato darujmo! Protituberkulozna zveza v Ljubljani.

* Nenehni novih krčm, bifajev in narodnih kuhinj ne depusti lanskega uprava v Novem Sadu in na področju dunavske banovine. Do te zbirane je prišlo na predstojništvu zbornice za TOI, ker je zadnjič s »začet« šteto krčm in pivnic tako naraslo, da so se močno ogrožene dosežene gostilne. Izjema velja samo za ene kraje, kjer ni še nobene gostilniške obrti. Razen tega je dovoljeno doređanje koncesije prenesti iz enega dela v drugi del mesta, samo ne v središče.

* Vse kinematografske tlagajne bodo k vsaki vstopnici v času od 19. do 25. t. m. pobirale doplačilo 1 din v korist protituberkulozne zveze, od česar v korist poedinih protituberkuloznih lig in dispanzerjev. Prepričani smo, da ne bo nikogar od spoštovanih obiskovalcev filmskih predstav, ki bi ta skromen prispevek za potrebe protituberkulozne skrbstva odklonil. Protituberkulozna zveza v Ljubljani.

* Hrvatski učitelji morajo odgovoriti na 1.690 vprašanj. Ob zaključku tečaja za šolske nadzornike v bancini Hrvatski je tečajnike obiskal tudi predsednik »Seljačke Sloge« Rudolf Herceg. Obširno jim je govoril o kulturnem dvigu vasi in o nalogah Seljačke Sloge. Inteligenca, zlasti učiteljstvo, mora biti kmetu sotrudnik, toda še tedaj, ko spozna kmetstvo življenje in kmetstvo kulturo, kakršno imajo samo Hrvati, ne pa tudi drugi narodi na svetu. S hrvatskim narodom ne more sodelovati, kdor ne pozna njegovega življenja. Naloga učiteljstva je zatorej, da odgovarja na 1.600 vprašanj, ki jih je postavil v svoji »Osnovici pokojni dr. Ante Radič«. Razen tega bo poslej »Hrvatska enciklopedija« dajala važna navodila in ne kar, da si to delo nabavi vsaka hrvatska ljudska šola. Prosvetni šef dr. Izidor Škorjač pa je

Obištite letos Italijo

NA VESELO IN VEDRO VRVENJE
naletite v poletni dobi v mnogih morskih kopališčih polotoka.

Vodni sport in življenje na obrežju pod večno sinjim nebom se menjavata ond v nepretrgani vrsti z odličnimi prireditvami poletenskega družabnega življenja.

Jadralne in veslaške regate, dirke z motornimi čolni, plavalne tekme v NEAPLU, BENETKAH, GENOVI, TRSTU, SAN REMU, interesantne konjske dirke v MERANU in v vseh večjih mestih golf in tenis-turnirji na po vsej Italiji raztreseno ležečih najmodernejših igriščih in napetozanimive polo-igre v BRIONI nudijo sportnikom najraznovrstnejše in najprijetnejše atrakcije.

TURIN, 11. maja — 9. junija. Predvajanje modelov velike mode. Razstava avtarkičnega sistema oblačenja. Narodni kongres mode.

POPUST NA ŽELEZNICAH 50—70%

Italija

Brezplačna polasila in turistične brosure: E. N. I. 1. DELGACIJA, BEOGRAD, TERAZIJE 16 IN VSI POTNIŠKI BIROJI.

ZVOCNI KINO SOKOLSKI DOM
V ŠISKI, telefon 41-79

Najboljši francoski film

Brlog greha

(14. JULIJ)

po romanu: Hotel du Nord
V gl. vlogah: Annabella, Jean Pierre Aumont

Predstave danes ob 3., 5., 7. in 9. uri
ter jutri ob 12. uri

Prihodnji spored (23. in 24. maja):
Glavna priča

talenti. To delo se bo nadaljevalo. Organizatorji bodo obiskovali večje kraje po deželi ter bodo predavali o vseh preletih obrtniških zadev ter bodo prirejali tečaje za izpopolnjevanje obrtnikov, zlasti naraščajo. Milošević je tudi predlagal, naj začne hrvatska obrtniška zveza prirejati obrtniške razstave v čim večjem številu krajev, revije, loterije in propagando s pomočjo obrtniškega tedna. Obrtniki naj čim pogosteje obiskujejo domače tovarne in podjetja. Brigati se bo treba čim bolj za preosnovno obrtniškega šolstva in izpopolniti bo treba nadaljevalno šolstvo. Na glavni skupščini v Crikvenici so bili vsi ti predlogi sprejeti in zdaj jih je treba le še spraviti v življenje.

* Kmetijska šola pri Sv. Juriju ob južni železnici bo letos otvorila šolsko leto 16. septembra. Ta šola je enoletna in bo trajala brez prestopa do 31. avgusta l. 1941. (11 in pol meseca). Namenjena je kmetijskim sinovom, ki se žele izobraziti v kmetijstvu z namenom, da ostanejo na domači kmetiji, odnosno da se sploh posvetijo kmetijstvu. Za sprejem je potrebna starost najmanj 16 let in z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Ta banovinski zavod ima internat, v katerem dobe gojenci hrano, stanovanje in vao oskrbo. Mesecna oskrbina znaša 300 din, h kateri prispeva banska uprava do 200 din. Pri padajoči znesek gojencev se določi po premoženjskih razmerah njih staršev. Prošnje za sprejem (banovinski kolek za 10 din) je poslati ravateljstvu najkasneje do 15. julija ter priložiti krstni list, domovnico, šolsko spričevalo, nmravstveno spričevalo, obvezo staršev (banovinski kolek za 4 din), da bodo krili stroške šolanja in da ostane prosilec po šoli na domačem posvetstvu, in naposled kolka prostotrdilo o imovinskem stanju staršev. Starši, ki žele svoje sinove izobraziti v kmetijskih naukih, se pozivajo, da jih pošljejo v to kmetijsko šolo. Vsa podrobnejša pojasnila daje na željo ravateljstvo banovinske kmetijske šole pri Sv. Juriju ob južni železnici.

* Pojasnilo k smrtni nesreči pri Jeperci. Priča te nesreče, o kateri smo poročali 15. t. m., nam poroča: Bil sem na kraju nesreče nekaj minut potem, ko se je zgodila. Avtomobilist, ki je podrl kolesarja, ni odbrzel dalje, temveč je nekoliko dalje od kraja nesreče ustavil. Bil je to tovorni avto (lastnik neki Linke). Nesreča se je zgodila prav na pričetku ovinka pri Jeperci, ko je tovorni avto prehitel neke voznike, pri tem pa je z robom karoserije zadrl v nasproti vozečega kolesarja, ki je vozil pravilno desno. Ponesrečenec je obležal nezavesten, se je pa kmalu zavedel in sam povedal svoje ime in bivališče. Z nekim zasebnim avtomobilom so ga nato odpeljali v ljubljansko bolnišnico, spremljal ga je šofer tovornega avtomobila. Po mojem mnenju je nesrečo zakrivil šofer tovornega avtomobila, v koliko pa je ta moja domneva pravilna, bo pač morala ugotoviti preiskava. — Ta popravek objavim predvsem zaradi tega, ker ne vem, če ni morda tudi oblast krivo informirana in bi morda s tem pripomogel do razčiščenja cele nesreče, ki jo je sedaj bila zavita nelanko v temo.

* Na sledu pravim zločincem. Pred nekaj dnevi smo poročali o odurnem zločinu v vasi Vrbovec pri Slavonskem Brodu, kjer je bil ustreljen mladi trgovec Stjepan Cvitković, med tem ko je bila nevarno ranjena njegova mati Ivka. Pod sumom roparskega umora sta bila kmalu nato prijeta mlada potepuha Stjepan Zele in Marjan Pavlović. Pri prvem zaslišanju sta orožnikom priznala zločin. Ko pa sta bila izročena preiskovalnemu sodniku v Slavonskem Brodu, sta poklekla prve izpovedbe in trdila, da sta bila v času zločina nekeje drugod. Da utegne to biti točno, dokazuje dejstvo, da so kmetje v Srednjem javili orožnikom, da se mudita na nekem kozoletu dva mlada sumljivca. Obema je pred prihodom orožniške patrulje uspelo pobegniti. Na njunem ležišču pa so orožniki našli razne stvari, med drugim tudi veliki nož, katerega je težko ranjena trgovka Ivka Cvitkovičeva priznala za svojo last. Tako je torej upravičena domneva, da sta to prava razbojnika, ne pa Pavlović in Zele. Vendar bodo ta dva še nadalje pridržani v preiskovalnem zaporu. Stanje trgovke Ivke Cvitkovičeve je še vedno zelo resno.

* Za časa boleznih skrajšate nevarno do zdravljenja z ovomatino. Ovomatina prinaša v vaš organizem najvažnejše snovi in s tem krepi vaše ob bolni oslabljeno telo, ki se na ta način hitro popravlja. Ovomatina je prečiščena prirodna koncentrirana krepljena hrana, katero zavoljo njenih odličnosti enako radi uživajo stari in mladi. (—)

* Ženo je ubil, ker mu ni dala jesti. Pred veliki kazenski senat v Zagrebu je stopil 57letni Stefan Martinko iz Laduča in je v svojo obrambo povedal: »Tri dni nisem ničesar jedel, žena me je gonila od hiše, kadar sem želel jesti. Tako je bilo tudi usodnega dne. Bil sem zvinjen, pijačo so mi plačali neki znanci, zraven pa sem bil lačen, da se mi je nračilo v glavi. Videl sem lonec na peči in segel po njem. Pa je priskočila žena, vzela mi je lonec in zavpila: Tega ne boš jedel! Hotela mi je vreči lonec v glavo. Zmračilo se mi je pred očmi in dalje ne vem, kaj se je zgodilo.« Preiskava je dognala, da Martinko ni bil jagnje v svoji hiši, marveč da je samo pijančeval in od žene zahteval, naj mu da jesti. Pa je bila žena sita njegovega obnašanja in ga je pogrnala iz hiše. Mož jo je zaradi tega nekajkrat udaril z velikim kuhinjskim nožem. Hudo ranjena je šp izpovedala, kako jo je mož pogostokrat pretepal, potem je 6. maja izdihnila. Ker sinovi in sosedje, ki bi bili morali pojasniti to žalostno, niso prišli na razpravo, je bila prekinjena in se bo v kratkem nadaljevala.

* Eleganten pustolovec, ki se je predstavil kot Boris Viktor Nečiporenko, ruski emigrant in pravni zastopnik finančnih strok, se je nedavno nastanil pri premožni gospe I. Schwartz-Rogerjevi v Boškovičevi ulici v Zagrebu. Obnašal se je dostojanstveno. Po nekaj dneh je naprosil gospodinjico, naj mu nujno pomaga iz zadrege s posojilom treh tisočakov. Gospodinja, ki je premožna, mu je ustregla. Kmalu nato je Nečiporenko izginil. Gospodinja je menila, da je samo službeno kam odstopoval. Ko pa je natančneje pregledala njegovo sobo, je ugotovila, da je odnesel s seboj vso svojo garderobo. Bržčas jo je odnašal v obkrohi. Najhuje pa je, da je gospodinjico ukradel tudi vse njene dragocenosti: prstane, zlate verige, uhanne in veliko zlato uro. Gospodinja je oškodovana za 140.000 din. Elegantni pustolovec je pač izkoristil lahkovost premožne Zagrebčanke in je opienitev izvršil po načrtu.

* Precej denarja si je nabral neki tat, ki je preteklo soboto zvečer obiskal skladišče Vajfertove pivovarne v Dečanski ulici v Beogradu. Izkoristil je kratke trenutke, ko je bil čuvaj odsoten. Odnesel je vrečko, v kateri je bilo 38.630 din. Beograjska policija je uvela strogo preiskavo. Osumila je nekoga delavca, katerega je prijel v petek v vasi Gornji Kamenici pri Knjaževcu. Pri njem so našli še 36.000 din.

* Zločinski pokvarjenec. Iz Radeč nam pišejo: Preteklo sredo je neki mladenič, star 18 let, v Pernovskih zasledoval mladletne deklice. Na starem gradu je čakal solarice, ki so šle zjutraj v šolo. Ko se mu je približala učenka tretjega razreda radeške ljudske šole Zorka, je skočil na njo in jo pričel daviti. Hkratu pa ji je hotel napraviti silo. Dekletke je strahovito vpilo, za kar pa se pokvarjenec ni zmenil, temveč je rekel: »Hudič, ali še ne boš krknil!« To so silale tudi součence, ki so bežale v šolo. Njena sestra Anica je dogodek javila učitelju, ki je obvestil orožniško postajo. Orožniki so preiskali vse kote v Pernovskih, toda zaman. V četrtek popoldne pa se je vampir pojavil na Močilnem in vzel na piko 6letno Režiko. Z vsilo jo je davil za vrat. V trenutku, ko ji je hotel napraviti silo, so ga prišli domačini. Nesrečna deklica je bila že vsa modra. Iz ust so ji šle pene. Orožniški komandir je zlikovca odvedel na postajo in dobil pri njem samokres. Pokvarjenec je oblastvom zaradi tatvin že znan. Po poklicu je bivši čevljarški vajenec in je doma iz Radeč. Abnormalni pokvarjenec je bil od dan v radeške zapore.

* Avtobus Brezje—Bled. Danes prične redno voziti avtobus na progi Brezje—Bled. Avtopodjetje Grašič, Brezje. (—)

* Izpit za pooblaščenega inženjerja za arhitekturo je položil te dni v ministrstvu za javna dela g. inž. arh. Fran Svetina z Bleda. Čestitamo! (—)

* Pooblaščen civilni geometer inž. Ivo Petrovčnik je preselil svojo pisarno Gospodarske ceste v Pülgnerjevo ulico števil. 6/I. v Ljubljani. (—)

* Danes pohitite vsi na Vrhniko, kjer bo ob 15. velika sokolska tombola z dobitki, vrednimi 60.000 din. (—)

Iz Ljubljane

u— Ljubljanskim društvom, članom Zveze kulturnih društev. Sporočamo, da je seja v praznino prosvetnega dne, ki bi se morala vršiti danes, odpovedana. Odbor.

Smučarji, turisti in sportniki!

Uporabljajte dr. KMETOVO MAZILO IN OLJE ZA SKENJENJE. — Dobl se povsod. Zaloge: Lekarna dr. St. Kmet, Ljubljana, Tyrševa cesta.

u— Hamlet, natak in knjižnice. Prijatelj nam piše: Letošnje Rogozovo gostovanje v »Hamletu« je praznik naše Talije. Gledališče je vedno do zadnjega polno. Dan po prvi predstavi sedim na svojem stalnem mestu v Kavarni. Streže mi moj deček, ki se nekako v zadregi suče okrog mize. Nazadnje me s strahom vpraša, če nimam slučajno slovenskega župančičevega predvoda Hamleta. Osupnem in ga pobaram, zakaj da bi ga rad imel, »Veste«, mi reče, »preden ga grem gledat v gledališče, bi ga rad prebral. Bil sem že v šentjakovski knjižnici, kjer imajo trideset izvodov pa so vsi izposojeni. Bil sem v drugi knjižnici pa ga tudi nisem dobil. Zato vas prav lepo prosim, da mi ga posodite!« Obiljubil sem. Pa glej ga spaka, tudi v svoji knjižnici ga nisem našel. Menda si ga je kdo brez moje vednosti izposodil. Doživljam pričo, da živimo in dokler bomo živeli tak, potem ni med nami mesta za črnoglednost.

MOSKE SRAJCE PO MERI
Alojzj Potrato — prej
JOS. KUNC & Co.
Ljubljana, Munkova cesta 32.

u— Prva naraščajška akademija Sokola Zgornja Siska. Od lanskega leta deluje v Sokolu Ljubljana—Zgornja Siska naraščajška samouprava, ki je pokazala že lepe uspehe. Poleg predavanj in dveh naraščajških popoldnevov prosvetno-zabavnega značaja je priredil naraščaj tudi lutkovne predstave, danes pa priredi ob 16. v Sokol-

skem domu prvo naraščajško telovadno-prosvetno akademijo. Poleg 4 telovadnih točk so na sporedu recitacije, pevske točke in igrice »Dve tašči«. Uverjeni smo, da bo naše občinstvo nagradilo trud mladih naraščajnikov in naraščajnic s številnim občinstvom. Zdravo!

u— Zaradi postavljanja spomenika kralju Aleksandru I. in ureditve njegove okolice je zdaj zaprta vsa Zvezda, ker so se dela razširila že na vso njeno površino. Za spomenik delajo že temelji, posekani so v glavnem že tudi vsi divji kostanji, da je odprt 45 m širok trg v osi parka od severa na jug. Zdjaj odstranjujejo rušo, ker bodo preložene tudi poti, a cvetlične grede s tisoči cvetočih mačeh so urno obrali otroci. Ves trg okrog spomenika naglo planirajo in nastavljajo tudi že črno prst za gredice in trate ob straneh trga pred vzhodnim in zahodnim delom Zvezde, kjer bodo stari kostanji ostali, a jih bodo polagoma nadomestili z mladimi drevmi.

V DOMZALAH

se je naselil zdravnik

Dr. DRAGO PINTAR

Ordinira za splošno in zobozdravniško prakso od 9. do 12. in od 15. do 18. ure v Bolharjevi vili (bivši Kurzthalerjevi) na Ljubljanski cesti 62.

u— Poroka. Na binkošno nedeljo se je poročil inž. ekon. g. Ilija Milošević z gđ. Majdo Rožančevco. Čestitamo.

u— Ruška Matice. Letni občni zbor Ruške Matice, ki je bil sklican za danes popoldne se ne bo vršil.

u— Magistrovo avtomobilsko podjetje sporoča cenj. občinstvu, da zaradi važnih zahtev ukline dne 20. t. m. nočne vožnje na progi Ljubljana — Stadion — Jezica. (—)

u— Zanimanje za razstavo Elde Piščančeve raste. Iz dneva v dan je obisk večji. Nekaj slik je že tudi našlo kupca. Priporočali bi občinstvu ogled osmikov za oljarske slike. Poročali smo že, da je Piščančeva močna v kompoziciji, pa je razumljivo, da se loti vseh mogočih motivov in sižejev. Pomembnejša dela so Kranj, Primskevo, Podkoren, vabljive so Solčnice, a zares ljubke so Srne, ki bodo prav gotovo našle kupca. Razstava bo odprta od 23. t. m. Vstop v razstavne prostore galerije Obersnel je brezplačen. Obisk razstave prav toplo priporočamo.

u— Namesto venca na grob umrlega blagopojnega očeta tovariša g. Toneta Seliskarja je darovalo učiteljstvo I. deške meščanske šole na Prulah Jugoslovanske Unije za zaščito otrok, sekciji za dravsko banovino v Ljubljani, 120 din. Najiskrenejša hvala!

u— Prostovoljna gasilska četa Ljubljana-Barje javlja, da se radi nepredvidenih ovir preloži javni nastop. Uprava.

u— JNAD Jugoslavija. Danes priredi ženska sekcija čajanko v društvenih prostorih. Začetek ob 19. V primeru slabega vremena že ob 16. Člani in članice vljudno vabljeni. Načelnica ženske sekcije.

u— Prometna nezgoda pred banko Slavija. Pišejo nam: Zagata, ki oži Tyrševco cesto od vogala Gajeve ulice do Ajdovščine, bi bila večkrat kmalu spet terjala svojo žrtev. Neki avtomobilist se je hotel izogniti, da ne bi podrl kolesarja, pa se je zaletel v tramvajski voz. Sreča v nesreči je bila, da je bilo samo nekaj materialne škode. Ožina ceste z mizernim tlakom, dvoje tramvajskih prog, vozila vseh vrst v obeh smereh in še množica pešcev povrh — to so pač koeficienti, ki dajejo misliti. Tramvajski vozniki preganjajo konjske vprege s pretiranim zvonjenjem s proge, kakor pač nikjer drugje na svetu ni navada. Kam neki se naj umakne težek voz, da ne zavoji na vzporedne tire, po katerih prihaja tramvaj iz nasprotnih smeri? Bil bi res že skrajni čas, da se cesta pred Slavijo razširi čez prazni prostor pred palačo, kjer bi bilo zadosti prostora za izogibanje, in izostale bi nezgode, ki so na tem kraju zadnji čas izredno pogoste.

Danes

se že povsod govori, da je izšla težko pričakovana

nova žepna pesmarica slovenskih narodnih pesmi

ki jo dobite v lični vezavi za malenkostni znesek din 16.— pri ZALOŽBI HRAM,

Ljubljana, Florjanska ulica 14/I.

u— Neznankam je odšel iz Ljubljane Alojzj Krušnik, r. 17. VI. 1896 v Loki pri Kamniku, pristojen pa v Ljubljano, delavec. Je srednje suhe postave, zelo upadlega obraza, desno oko ima stekleno, nosi majhne brke in črne gladke lase na prečo. Vzel je s seboj več oblek. Doma je zapustil ženo in štiri nepreskrbljene otroke brez vsakih sredstev. Zena je izjavila, da sta živela z možem v miru in slogi, pač pa je bil mož precej živčno bolan. Po časopisju ga žena prosi, naj se vrne. Njegova odsotnost ne bo njegovi službi prav nič škodovala. Vsakdo, ki o Alojziju Krušniku kaj ve, naj to nemudno javi najbližji orožniški ali policijski postaji.

ZOBODRAVNIK
dr. JOS. TAVČAR
od 12. do 26. maja ne ordinira
Nebotičnik Tel. 33-93

u— O dveh premožnih cigankah, pri katerih so našli lepo zbirko zlatnine in so ju dolski orožniki oddali v zapore okrajnega sodišča v Ljubljani, smo poročali večkrat. Vest o tatvini 500 dinarskega bankovca v stanovanju gostilničarja Ivana Zupančiča v Kamnici, ki jo je zagrešila ena teh cigank, se je hitro raznesla po vsej okolici in tudi v Zalog, kjer sta ciganki malo prej bili na sumljivih obiskih. Med drugim sta obiskali tudi stanovanje poestnika Kačarja v Zalogu; stanovanje sta odprli s tujim ključem in pobrali iz omare vso zlatnino, ki sta jo orožnika našla pri njih. — Oblasti bi morale zdaj, ko je malo moških po domovih, ženske in

mladina pa na poljih, spraviti vso cigansko mladino na varno.

u— Javna zahvala. Zahvalujemo se gospodu dr. Miru Jamšku, ki je s svojo sposobnostjo in izredno požrvalnostjo rešil naši mami življenje. — Družina Kandus. (—)

Foto kopije

povečave itd. v kvalitetni izdelavi v edini specialni fototrgovini

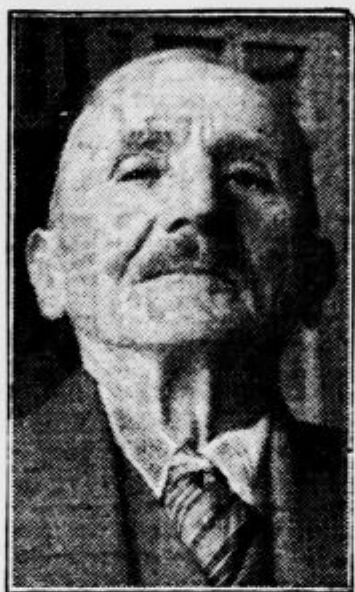
JANKO POGAČNIK
LJUBLJANA — Tyrševa c. 20

u— Gospodilna Ksenija Kušjeva, ki je končala svoje pevske študije pri znameniti dunajski pedagoginji g. Rado Danielli, bo priredila s sodelovanjem pianista Pavla Šivica in klarinetista Miljutina Raubarja solistični koncert v veliki dvorani Filharmonične družbe. Koncertni spored bo obsegal celo vrsto del za glas s spremljevanjem klavirja, ena točka je s spremljevanjem klarineta in klavirja. Pianist Pavel Šivic bo nastopil v dveh točkah kot solist. Podrobní spored bomo priobčili. Koncert bo v ponedeljek, dne 27. t. m. vstopnice bodo od torika dalje v Knjižarni Glasbene Matice. (—)

u— Prostovoljna gasilska četa Ljubljana-Barje javlja, da se napovedani javni nastop zaradi nepredvidenih ovir preloži. Dan nastopa bo pravčasno objavljen. Uprava. (—)

Janez Ferlan 70 letnik

V četrtek je praznoval v Gorenji vasi sedemdesetletnik Janez Ferlan, zaveden nacionalist, posestnik in gostilničar. Mož je vključ svojim letom še krepak in opravlja vsa dela ter je prava »gorenjska korenina«. Vedno je brez strahu javno izražal svoje nacionalno prepričanje, čeprav mu je to mnogokrat škodovalo. Njegov

dom je bil vedno zbirališče naprednih ljudi in pokojni dr. Tavčar se je pogostokrat ustavljal v njegovi hiši. Pred šestimi leti mu je umrla zvesta družica Franciška, rojena Bizjakova, in mu zapustila 6 odraslih, krepkih otrok ki so vsi neumorni nacionalni delavci. Od leta 1888 je stalni naročnik »Slovenskega naroda«. Ob sedemdesetletnici mu želimo, da bi v krogu domačih preživel še mnogo srečnih let.

Inspektor Ivan Kitak 60 letnik

Maribor, sred. maja

Nedavno je prekoračil 60. leto svojega življenja inspektor drž. žel. v pokojju Ivan Kitak. Skromen, kakor je, ni tega obesil na veliki zvon. Vendar pa mož v polni meri zasluži, da se ga naš list ob tej priliki spomni, saj je od prvega početka njegov zvesti čitatelj.

Rojen pred 60 leti v Tlakah pri Rogatcu, ki je bil takrat strupeno renegatsko gnezdo, je študiral gimnazijo kratek čas

v Celju, večinoma pa v Mariboru, kjer je tudi maturiral. Njegov razred (sošolci so mu bili med drugimi: Ernest Vargazon, Vlado Pušenjak, dr. Ipavc, ravnatelj Jug. sodna svetnika Tiller in dr. Tombak, prof. Ivan Mravljak, Stefan Medved, narodnjak V. Spindler itd.) je bil med nacionalno najbolj zavedni razredi takratne mariborske gimnazije.

Po maturi in po odsluženju vojaškega roka se je Kitak posvetil železniški službi. Služboval je v Voitsbergu, Judendorfu, Branzolu na juž Tirolskem, nato v Zagorju in končno od 1908 do 1. 1919 v Mariboru, kjer je do prevrata okusil vse strupeno sovraštvo zastopnikov takrat gospodujočega naroda proti Slovincem. Ob prevratu je bil od zastopnika železniške direkcije, ki se je snovala v Ljubljani, pozvan, da prevzame kontrolno službo v Mariboru. Narodni svet v Mariboru pa mu je poveril vodstvo celokupne železniške službe v območju bivše Stajerske. Zapriščen od generala Maistra je »odeloval« v njim v vseh akcijah, ki so se tikale naših železnic in ki so bile baš v tistih nesrečnih dneh ogromnega pomena. Naj tu samo kratko omenimo stavko, ki jo so skušali uprizoriti za grizenje tujerodci med železničarji in ki je bila baš s sodelovanjem našega slavljence zlomljena s pomočjo zavednih slovenskih železničarjev. Za nagrado je bil predlagan za načelnika mariborske glavne postaje, česar pa takratna generalna direkcija juž. žel. ni bila še na Dunaju, ni odobrila, ampak ga je hotela poslati za nedolžen čas na plačan dopust, čemur pa se Kitak ni uklonil. Imenovali so ga za podnačelnika. Tisti čas pa je postalo vakantno mesto obratnega vodje železniške proge Grobelno-Rogatec s sedežem v Rogatcu. Kitak je raje prevzel to mesto, na katerem se je zopet izkazal polnega moča v strokovnem in nacionalnem pogledu. Železnico je bilo treba popolnoma reorganizirati. Vse poprejšnje osebe je bilo po večini nemško, v službi je ostalo le troje slovenskih uslužbencev, vse druge je moral na novo sprejeti in upejljati. K sreči je pri merodajnih osebah v Ljubljani našel za svoje delo polno razumevanje in je dobil tudi pohvalo od komisije, katere član je bil tudi pokojni dr. Zerjav.

Za vse svoje velike zasluge je bil Kitak ob deseti letnici Jugoslavije leta 1928. odlikovan z redom sv. Save V. stopnje.

L. 1925 je bilo njegovo delo v Rogatcu končano in Kitak je bil dodeljen direktorju v Ljubljani. Od 1. 1927 do 1939, ko je meseca avgusta stopil v pokoj, pa je vršil službo deloma na glavnem deloma na korškem kolodvoru v Mariboru.

Da je bil naš 60-letnik vse življenje zaveden in aktiven nacionalist in naprednjak, nam pač ni treba posebej poudarjati. Bil je ves čas član in večinoma tudi funkcionar organizacije jugoslov. nacionalnih železničarjev ter član in podpornik čestitih drugih nacionalnih društev. Svojega naprednega političnega prepričanja nikdar ni skrival.

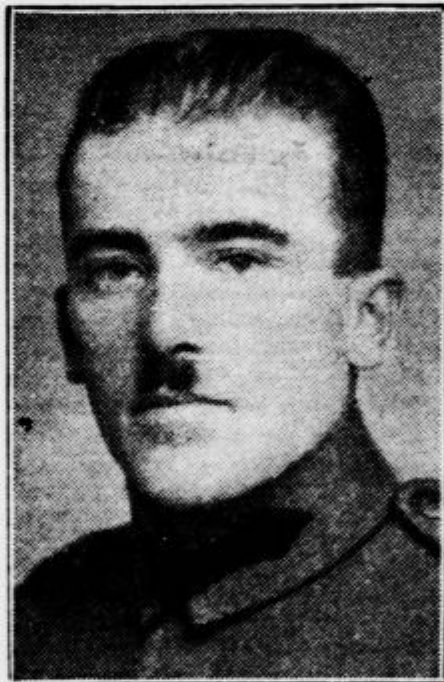
Krepko naprej skozi sedmo desetletje!

Milošu Pečovniku v spomin

Pred mescem je umrl predsednik društva »Živalice«, naš dobri tovariš in priznani rejec, g. Miloš Pečovnik v najlepši moški dobi 39 let. Umrl je vsled bolezni, ki jo je dobil v izvrševanju izredno naporne orožniške službe.

Smrt tega značajnega, marljivega in vsega zaupanja vrednega moža je za nas vse težka izguba. Vsi ga bomo zelo pogrešali, a najbolj oni, ki so prihajali k njemu po nasvete zaradi reje in zdravljenja domačih živalic. Za vsakogar je imel celo tedaj, ko ga je težka bolezen že skoraj vsega izčrpala, vedno smehljajoč obraz in dober nasvet. Bil je pravi strokovnjak in se je mogel primerjati samo z najboljšimi. Od ustanovitve »Živalice« je neumorno in nesebično delal samo za dobro društva. Bil je poštenjak, ki je ljubil resnico in ki mu je bila najbolj zopna zahrbtnost in laž.

Miloš Pečovnik je bil rojen leta 1901. v St. Janžu na Sv. Juriju ob Pesnici, kjer je bil po lastni želji dne 14. aprila pokopan. Težka varnostna služba ob meji mu je povzročila bolezen. Leta 1928 je bil premeščen h komandi žadamerijskega polka v Ljubljani, kjer mu je bilo poverjeno nadzorstvo konjušnic. Kako so ga cenili njegovi predpostavljeni in tovariši, pove dejstvo, da se je ob priliki prevoza zemskih ostankov z avtofurgonom iz Ljubljane k

Sv. Juriju ob Pesnici, prišel posloviti od njega njegov komandant g. polkovnik Barle s štabom in vsemi službe prostimi orožniki z godbo. Veličasten je bil pogreb pri Sv. Juriju, kjer ga je na njegovi zadnji poti spremljalo poleg tovarišev našega društva in orožništva iz Ljubljane ter Maribora še nad 400 ljudi, ki so prišli iz vseh krajev, kjer je pokojnik kot orožnik služboval. Ob odprtem grobu so se poslovili od njega g. župnik Šparl iz Maribora, za društvo »Živalice« g. Babnik in v imenu stanovskih tovarišev g. Seme.

Dragi Miloš! Prerano si zapustil svojo ženo, otročičke in nas, zveste tovariše rejce. Kakor si bil vedno dober in skrben mož in oče svoji očetilji tako je bilo tudi odkrito tvoje tovarštvo nam vsem. Saj si nam dal vse, kar je bilo v tvoji moči, zato se ti vsi najpriskrnejše zahvalujemo. Tvoje delo ni umrlo, živelo bo še naprej, kajti tvoji sodelavci ga bomo nadaljevali tam, kjer ga je prekinila neizprosna smrt. Počivaj v miru, ti naš neumorni sodelavec in prijatelj, bodi ti lahka obmejna zemlja slovenska. Tovariši-rejci.

Fanica Obid-Jelinčičeva

soprega g. Jelinčiča iz Gorice, ki jo je usoda iztrgala iz mlade družine in iz ljudstva, ki mu je bila do zadnjega zvesta vzornica. Njenemu spominu bodi posvečena tudi ta skromna slika!

PREDJUŽNEK IN MALICA

naj bodo za vsako rodbino 2—3 žličice

OVOMALTINE

v skodelici mleka. Ovomaltine daje moč in zdravje staremu in mlademu, zdravemu in bolnemu.

Dobiva se povsod.

CENE NESPREMENJENE!

90 let Cegnarjeve Johane

Zalec, 18. maja

Se vsa čila je praznovala gđ. Cegnarjeva Johana 16. t. m. devetdesetletnico. Bila je prvorojenka pokojnega žalskega čevljarskega mojstra Jožefa Cegnarja, rojenega Ljubljancana, in matere Jožefe, po rodu Karničarjeve iz Celja. Gđ. Johana je hodila v Zalcu sedem let v ljudsko šolo dvorazrednico. Nekaj let po končani šoli si je Johana poiskala službo v Celju, kjer je bila prodajalka pri usnarju Jožetu Herrmanu. Nato je služila pri usnarju Ludviku Herrmanu, pri trgovcu z usnjem Stösslu in trgovcu z moko Alojziju Walandu, ki so bili vsi v Celju. Nekaj mesecev je bila tudi v službi žalske rojakinje Geinspergerje rojene Sineve, v gradu pri Wolfsebergu na Koroškem in pa v Opatiji.

Zdjaj biva slavljenka v Celju, kjer stanuje na Bregu 29. v skromni podstrešni sobi. Za stanarino skrbi celjska mestna občina, ki ji daje mesečno 140 din. Za preživljanje pa skrbe tudi celjske in žalske dobrotnice. Kljub čestitilji starosti se ni izgubila svojega po očetu podedovanega humorja.

Njen oče, ki je umrl l. 1904 v 82. letu starosti, je bil znan humorist. Če ga je poprosil kakšen potujoči čevljarski pomočnik za službo, mu je dejal Cegnar: »Jaz delam z 18 pomočniki; 6 jih prihaja, 6 se jih poslavlja, 6 jih je pa na potovanju.« Slovel je tudi kot dober basist. Ko so nekoč celjski pevci peli v navzočnosti odlične družbe Zalčanov in Celjanov pri Fervej (Ježovnikovi gostilni na Pirešici pri Zalcu), je nahučil neki Celjan Cegnarja s besedami: »Herr Cegnar, Sie singen ja den dritten Bass!« (Vi, gospod Cegnar, pojeate vendar tretji bas). Zaradi te zbadljive narodnega nasprotnika se je čutil Cegnar užaljenega, zato je izzivala nahučil. Beseda je dala besedo. Nastal je splošen prepir, med katerim se je družba zgubila na vse vetrove.

Cegnarjeva Johana se dobro spominja žalskega tabora l. 1868., saj ji je bilo tedaj že 18 let. Stala je pri svojem očetu, ki je nastopil v žalskem pevskem zboru na taborski slovesnosti pod vodstvom tedanjega žalskega vodje in vzornega učitelja Franca Kovarja. V zboru so sodelovali Andrej Zagar, usnar in posestnik hiše, ki je zdaj v lasti gđ. Ane Zajčeve; Janez Hausenbichler, znan žalski rodljub; Jože Cegnar, čevljarski mojster, oče jubilanke; Franc Žuža, posestnik na Kolenčevem, kjer gospodari danes g. mag. Karčič; Karel Valentinčič, učitelj v Zalcu od l. 1863 do l. 1869; Franc Roblek, posestnik in oče pokojnega državnega poslanca Frana Robleka; Franc Kovar, nadučitelj (1848 — 1872), pečovodja in bivši posestnik hiše krojača g. Antona Stomola; Anton Žuža, po domače Stare, tedanji žalski župan in posestnik hiše, v kateri je danes Vilarntova gostilna; Franc Peška, tedanji občinski tajnik. Ta devetorica Zalčanov je bila prvi pevski zbor, ki je nastopal v javnosti ob raznih narodnih praznikih. Dolgo let jih že pokriva hladna zemlja.

90-letna gđ. Johana Cegnarjeva se še živo spominja mnogih dogodkov v Zalcu, kamor se vedno rada zahaja. Bodi ji naklonjena še dolga vrsta zdravih in zadovoljnih let!

80 let gospe Faningerjeve

V Kobaridu pri »Komacu« se je rodila 16. maja 1860. Ana Gabrščekova, danes vdova ga. Faninger v Ljubljani, naša stalna naročnica.

Simon Gregorčič je kot mlad kaplan redno zahajal v Komačevo hišo kakor domov, saj je bila Komačevka duhovna mati pri njegovi novi maši in je pesnika bogato obdarila z vsem potrebnim pohištvo. Gabrščekovi so bili v sorodstvu z njim, njih ded je prišel z Vrnsa v Kobarid in si tu zgradil dom in trgovino. Pesnik je leta 1871 v družbi z akademikom Ignacijem Gruntarjem, poznejšim notarjem v Logatcu in Ribnici ustanovil »Narodno čitalnico« v Kobaridu. Današnja jubilejntko je sam poučeval v deklamaciji, da je že kot otrok nastopala v čitalnici z Gregorčičevimi pesmimi, ki so že takrat vzbujale goriske Slovence k narodni samozavesti. Ko se je pesnik leta 1873 preselil v Rihnenberg, je še vedno obdeval z družino svojih dobitrovnikov v Kobaridu in še danes hrani osemdesetletna slavljenka rokopiš Gregorčičeve prigodne pesmi kot drag spomin na svojega učitelja.

Ana Gabršček vdova Faninger je sestrična pokojnega goriskega narodnega borca in publicista Andreja Gabrščka, ki tudi piše o nji v svoji zgodovinski knjigi »Goriški Slovinci«. Tam beremo, da je Ana Gabrščekova sodelovala v svoji mladosti pri vseh kobariških »besedah«, a tudi na narodnem taboru v Kobaridu leta 1878.

Slavljenka zasluži, da se je spomnimo in ji želimo še mnogo let.

SPORT

Ob 7. bo start

in okoli 10. bo na cilju na Kongresnem trgu 40. udeležencev današnje ocenjevalne vožnje za automobile in motocikle

Tudi slabo vreme zadnjih dni ni odvrnilo naših motornih sportnikov od svojega tekmovanja, dasi je znano, da se po sportnem pravilniku vršijo ocenjevalne vožnje ob vsakem vremenu. Veliko zanimanje bo vzbudilo med strokovnjaki kakor tudi med drugimi, ki se zanimajo za probleme motorizacije tekmovanje avtomobilov z generatorjem na pogon z oglenim plinom, ki ga bo vodila gđ. Resman iz Bohinja. Uspeh naj praktično dokaže, ali so motorizacija na pogon z domačimi gorivi zmožna enačiti se z vozili na bencinski pogon ali ne. Med ostalimi vozili so zastopane najrazličnejše znamke angleških ameriških, italijanskih, francoskih in drugih vozil. Avtomobili so razdeljeni v 4 skupine, motorji pa v dve.

Zaradi lažjega zasledovanja poteka konkurence na Kongresnem trgu objavljamo tekmovne predpise.

Motorji

Starta se z ugaslim motorjem. Spretnje kolo se ne sme dotikati startne črte. Ko da starter znak, požene vozač motor in vozi proti spomeniku, nato zavije na levo in prevozi desno z obema kolesoma po celi dolžini (če pogoja ne izpolni, 15 kazenskih točk). Zatem sledi desni zavoj okoli zastavice ter levi zavoj okoli zastavice, ki stoji na drugi strani trga (15 k. t.). Od tu zavije na desno čez desko, ki jo mora spet prevoziti z obema kolesoma po celi dolžini (10 k. t.). Pri vožnji proti cilju vozi med zastavicami izmenično levo in desno kakor pri slalomu (za podrota zastavico 5 k. t., za izpuščena vrata po 10 k. t.). Na cilju se mora ustaviti tako, da je cilj-

na črta med kolesi (20 k. t.). Zmagovalec je tisti, ki v najkrajšem času in z najmanjšimi številom kaz. točk izvrši gornje naloge.

Avtomobili

Starta se z ugaslim motorjem. Spretnja kolesa se ne smejo dotikati startne črte. Ko da starter znak, požene vozač motor in vozi do črte, na kateri mora izvršiti zaviralno preizkušnjo, in sicer tako, da prevozi črto z vsemi štirimi kolesi, nato vozi z vzvratnim tekom čez črto povsem nazaj. (5 k. t.). Dalje vozi do označenega konca proge in reverzira popolnoma v garazo, ki je označena na drugi strani trga. (za vsak podrt količek 2 k. t., če ne zapeleje popolnoma v garazo 10 k. t.). Če pa pogoja ne izpolni, 30 k. t.). Iz garaže vozi na desno čez desko. Desko mora prevoziti po celi dolžini s prednjim in zadnjim desnim kolesom (10 k. t.). Takoj nato pa po drugi deski z levim sprednjim in zadnjim kolesom. Pri nadaljnji vožnji proti cilju vozi med zastavicami izmenično levo in desno kakor pri slalomu (za vsako podrota zastavico 5 k. t., za izpuščena vrata po 10 k. t.). Na cilju se mora ustaviti, in sicer tako, da je ciljna črta med sprednjimi in zadnjimi kolesi (20 k. t.). Zmagovalec v svoji kategoriji je oni, ki v najkrajšem času in z najmanjšimi številom kazenskih točk izvrši gornje naloge.

Točna skica celotne proge za oceno na Kongresnem trgu bo vsakemu udeležencu na razpolago na startu.

Dostop na trg bo omogočen vsem, ki se zanimajo za sport.

Pester spored na zelenem polju

Kljub hudim časom in mnogim drugim skrbem, ki jih ima zdaj tudi naša sportna mlinadina, bo današnji spored še zmerom prav pester in zanimiv. Doma in po vsej državi bodo odigrali celo vrsto nogometnih tekem, deloma prav važnih v konkurenci za naslov državnega prvaka, deloma pa tudi prav privlačnih prijateljskih.

Nogometne tekme

V območju SNZ prvenstveno tekmovanje se ni popolnoma končano in je treba nekatera srečanja odpraviti naknadno. V glavnem so to juniorske tekme za točke, pa tudi ena prvorazredna, in sicer v mariborski skupini, je še v zaostanku. Spored je razdeljen takole:

V LJUBLJANI: Svoboda—Moste jun. ob 10.30 in Ljubljana—Jadrano jun. ob 15., obe na igrišču Ljubljane ter Slavija—Mars jun. ob 10. na igrišču Jadrana.

V CELJU: Laško—Jugoslavija ob 10.30 in Jugoslavija—Olimp jun. ob 9.15 obe na igrišču Celja ter

V TRBOVLJAH: Retje—Trbovlje ob 16. Prvorazredna tekma iz mariborske skupine bo v Murski Soboti, in sicer med Muro in Rapidom s pričetkom ob 15. na stadionu v prekmurski metropoli.

Železničar v Ljubljani

Razen nekaj prvenstvenih tekem pa bo imela Ljubljana tudi še zanimivo prijateljsko srečanje, in sicer med moštvom mariborskega železničarja in ligaško enajstoročnik SK Ljubljane, ki bo ob 15.30 na igrišču ob Tyrševi cesti. Med tema dvema močnimi nasprotnikoma je rivaliteta že stara in bosta gotovo tudi danes napela vse sile, da bi dosegla čim lepši rezultat v svojo korist.

Važnejše kakor ves domači spored bo danes tri velike tekme v finalnem tekmovanju za državno prvenstvo v Beogradu, Sarajevu in Zagrebu. Glavno zanimala

nje velja po zadnjih podvigih sarajevske Slavije bitki med njo in BSK na sarajevskem igrišču, prav tako z napetostjo pa pričakujejo tudi prvo gostovanje Hajduka v Beogradu. V domačem derbiju med Gradjanskim in Haškom v Zagrebu so seveda »purgerji« veliki favoriti.

V Splitu bosta danes igrali zaostalo ligaško tekmo iz hrv.-slovenske lige moštvi Splita in varaždinske Slavije, ki so svojeječasno brez igre prisilili Varaždince, pa so pozneje ta sklep preklicali.

Z današnjo nedeljo se bo v Novem Sadu in Borovu začelo tekmovanje za dunavski pokal, ki so ga organizirali ligaški klubi iz Subotice, Osljeka in Novega Sada. Danes bodo igrali Vojvodina in Slavija v Novem Sadu ter Bata in ŽAK v Borovu.

V mednarodni areni bo danes meddržavna nogometna tekma med Madžarsko in Rumunijo v Budimpešti, ki jo bo sodil jugoslovski sodnik Mika Popović.

Dva atletska mitinga

Atleti se bodo danes zbrali na dveh mitingih. Na atletske mitinge v Kranju bo naš talentirani metalec kopja Darko Maušar skušal doseči nov domači in balkanski rekord v tri disciplini. Za njegov nastop in za prvi letošnji miting v Kranju vlada veliko zanimanje. Pričetek bo ob pol 15. Vstopnina je nizka.

Podobno prireditve bo izvedlo danes popoldne tudi agilno Bratstvo z Jesenic.

Ki je v zadnjem času močno okrepilo vrste svojih atletov.

Med dogodki za zeleno mizo je treba omeniti občni zbor kolesarske zveze v Zagrebu, kjer bodo dokončno izvedli reorganizacijo tega vrhovnega sportnega foruma. v Budimpešti pa bodo na posebni konferenci razpravljali, kako bi se dalo izvesti tekmovanje za tako zvani mali srednje-evropski pokal, v katerem naj bi po prejšnjih dogovorih sodelovala tudi dva najboljša jugoslovenska kluba.

Italija vodi v tenisu 2:0

Včeraj sta bila v teniskem dvoboju med Italijo in Jugoslavijo končana prva dva singla — s porazi Punčeca in Pallade

Zagreb, 18. maja

Danes popoldne se je na igriščih na Šalati nadaljevalo teniško tekmovanje za pokal JTS med Italijo in Jugoslavijo.

Začela sta Cucelli in Punčec včeraj prekinjeno partijo, v katerem nadaljevanju je tretji set sigurno dobil Punčec, potem pa je Cucelli zaigral v odlični formi in po treh naslednjih dva seta odločil v svojo korist. Tako se je prvi singl med Cucellijem in Punčecem v petih setih 8:10, 6:2, 1:6, 6:1, 6:4, končal v korist Italijana. Italija je dobila prvo točko. Punčec je danes pokazal enake napake kakor včeraj, predvsem počasnost in neokretnost.

V drugem singlu je Italijan Romanoni odpravil našega Palada v štirih setih 6:4,

5:7, 6:4, 7:5. Pallada je igral dovolj dobro, vendar ni imel zmerom sreče. Začel je hitro in sigurno, toda nerazpoloženo zaradi neuspehov v začetku je polagoma izgubil živce in tudi partijo. Romanoni je resen in izdekan igralec, čeprav ni mogel pokazati posebnih potez, toda bil je predvsem siguren ter je znal vztrajno čakati na nasprotnikove slabe strani. Tako je zaslužen poboril Italiji drugo točko v tem dvoboju.

Po današnjem prvem dnevu vodi Italija z 2:0 in je prav za prav že zelo malo nade, da bi se moglo to srečanje končati z našo zmago. Tekmovanje se bo nadaljevalo jutri popoldne z igro v dvojce, medtem ko bosta zadnja dva singla v ponedeljek.

SK Bratstvo zmerom močnejše

Jesenice igrajo že nekaj let sem v jugoslovenskem sportu precej pomembno vlogo. Posebno v zimskem sportu so pritegnile nase veliko pozornost sportne javnosti po vsej državi. Smučarski prvaki Smolej Franc, Praček Ciril, Heim Hubert, Jože Knific, Albin Jakopič, Lovro Žemva in drugi že leta in leta častno zastopajo našo državo na mednarodnih in svetovnih smučarskih tekmah v tujini.

Manj pomembne uspehe so doslej dosegli jeseniški atleti in nogometaši. Toda tudi tem se polagoma obetajo boljši časi. Medtem ko se tudi med atleti in nogometaši zmerom močnejše uveljavlja mlada garda, ki je zrasla na domačih tleh, prihajajo na Jesenice tudi iz drugih krajev nove mlade in sveže moči, ki bodo še bolj ojačile jeseniške sportne vrste v vseh disciplinah. Tako je nedavno prišel iz Maribora nazaj na Jesenice domačin dolgoletni pri Stanko Zupan, ki se krepko učejuvuje pri Stanku in pri Bratstvu. Za njim je kma lu prišel za stalno na Jesenice dolgoletni Jakob Kvas, ki je letos z uspehom nasto-

pl v Carigradu. Pred kratkim je prišel na Jesenice Ilirijan Franc Pribošek, tako da so na Jesenicah v službi skoraj vsi smučarski skakalci, ki kaj pomenijo v tej panogi zimskega sporta.

Pred letom je prišel na Jesenice Jože Janežič, ki je poleg Rudolfa Zavrla eden glavnih stebrov Bratstva v tekmah na zelenem polju. Pred tednom pa se je naselil na Jesenice eden najboljših igralcev splitskega Hajduka Rudolf Šiška, ki so ga seveda takoj uvrstili med prvo moštvo Bratstva.

Lani je SK Bratstvo ustanovil boksarsko sekcijo, ki jo vodi domačin Maks Majnik, ki je prišel iz Ljubljane, jeseni pa je prišel iz Valjeva orjak Fanta Mitrovič, ki je eden najmočnejših boksarjev v naši domovini.

Tako postajajo Jesenice eno najmočnejših sportnih središč v državi. Če omenimo, da bi Jesenice lahko sestavile telovadno vrsto, ki bi se na mednarodni telovadni tekmi lahko uspešno merila z marsikatero državno reprezentanco da imamo na Jesenicah najboljšo alpiniste in izborne jadralce, potem prejšnje trditve o sportni vrednosti Jesenic gotovo niso neutemeljene.

M. S.

V nekaj vrstah še o binkoštnih na litijanskem igrišču

Na članek, ki smo ga nedavno objavili na tem mestu o nogometnem brzem turnirju v Litiji, nam je poslala SK Adria iz Zaloga pojasnilo, v katerem ugotavlja med drugim:

»Naše moštvo se ni moglo udeležiti zaključne slavnosti po končanem turnirju, ker nanjo sploh ni bilo vabljeno niti ni vedelo, kje bo. Dolžnost prireditelja je bila, da bi bil o njej obvestil vse udeležence. V tem pogledu torej našega moštva ne zadene nobena krivda! V ostalem pa priporočamo čim več sportnega duha SK Litiji sami, ker se potem gotovo ne bodo dogajali incidenti, kakor jih je bilo nekaj tudi na tem nogometnem turnirju, in sicer po krivdi domačega moštva. Tudi sodnik binkoštnih tekem je v marsikaterem pogledu pripomogel, da udeležena moštva niso bila zadovoljna s splošnim potekom tega turnirja.«

★

Na binkoštno nedeljo so juniorji ljubljanskega Hermesa gostovali na Jesenicah, kjer so nastopili proti kombiniranemu moštvu Bratstva. Hermežani so dali odlično igro in so bili vse bolj povezani in tudi tehnično boljši od domačinov. Zmagovosni gol je padel v prvem polčasu, in sicer iz prostega strela z daljave 30 m. Hermesovi juniorji so ves čas igrali v »W« sistemu, ki je prizadeval nasprotniku mnogo truda. Ko se bo ta sistem v mladem moštvu ukoreninil, je pričakovati pri njem še lepših uspehov.

Med ligaškimi klubi iz Osljeka, Subotice in Novega Sada je bil sklenjen dogovor za ustanovitev posebne nogometne konkurence, za tako zvani dunavski pokal, v kateri bodo igrala moštva Slavije iz Osljeka, Bate iz Borova, Žaka in Bačke iz Subotice in Vojvodine iz Novega Sada.

Iz Celja

e—»Uječa, izvrstno uspelo in v tej sezoni že tridesetkrat pred polno hišo uprizorjeno Nušičevo veseligrado bodo uprizorili šentjakobčani iz Ljubljane drevi ob 20. v Mestnem gledališču. Za gostovanje je veliko zanimanje in so skoraj že vse vstopnice prodane. Prodajale se bodo še danes popoldne od 10. ure pri blagajni v gledališču.

OD PONEDELJKA 20. MAJA dalje zopetna RAZPRODAJA iz proste roke: pisalne mize, umivalne mize, glasovir slike, empir ogledalo, porcelan itd. pri gosp. JANIČ, CELJE, Gosposka ul. 23.

e—Sokolski obrambni zbor. Včeraj ob 6. jutraj je bil na dvorišču mestne osnovne šole obrambni zbor Sokolskega društva Celja-malice. Ob napovedani uri se je zbralo na dvorišču zelo veliko število članov, članic, naraščajnikov in naraščajnic. Ob pozdravu državnih zastavi so vsi sokolski pripadniki zapeli himno »Hej Slovani!« Nato je društveni starosta dr. Milko Hrašovec v globoko zasnovanem in temperamentnem govoru prikazal namen in pomen obrambnega zbora ter podčrtal veliko važnost sokolske pripravljenosti v sedanjih resnih časih. Sledile so redovne vaje vseh udeležencev. Ob zaključku je množica ob snemanju državne zastave zapela Pesem sokolskih legij. Zbor je nudi impozantno sliko sokolske pripravljenosti, discipline in odločnosti.

e—Najdba starega okostnjaka pri mestni plinarni. V ozadiju mestne plinarne pri Glaziji gradijo zaklonišče. Pri izk. pavanju so delavci v petek popoldne našli v globini 1.40 m na star, dobro ohranjen moški okostnjak, poleg katerega je ležal star avstrijski krajač iz leta 1800. V Celjujst so zobje dobro ohranjeni. Sodijo, da je ležal okostnjak okrog sto let v zemlji. Ze pred nekaj desetletji, ko so gradili mestno plinarno, so našli v zemlji več okostnjakov. Ker so pred približno sto leti v bližini obešali zločince, sodijo, da gre v vseh teh primerih za okostnjake justificirancev.

e—Celjska vojaška godba bo priredila danes ob 11. do 12. in na Telovcu 23. t. m. ob 18. do 19. pred celjskim kolodvorom promodnati koncert v prid krajevnemu protituberkuloznemu lize v Celju.

e—Oje mu je predrla prsni kaš. V Podčetrku je pomagal 63letni dlnar Pon-grac Bova iz Zibike pri šmarju posestniku Fajsu pri vožnji s parom volov. Ko je vozil po nekem klancu navzdol, je prišel voz v prehud tek. Bova je skočil pred oba vola, da bi voz zavrl, kar mu pa ni uspelo. Oje voza je treščilo s tako silo v Bovo, da mu je predrla prsni kaš. Ponesrečenca so prepeljali v celjsko bolnišnico.

Iz Maribora

a—Mariborčani Mariborčanke! Protituberkulozna liga v Mariboru odprva svoj tradicionalni protituberkulozni tečen pod geslom: »Dvignite azilski sklad od pol milijona na en milijon din.« Liga je pre-pričana, da bodo požrtvovalni Mariborčani in Mariborčanke tudi letos plemenito sodelovali pri vseh lignih nabirah in akcijah s podvojenimi močmi.

a—Deseti pohod sešinskih Sokolov na mejo. Kakor doslej že devetkrat, tako so sešinski Sokoli pihiteli letos deseti na binkoštno nedeljo k Sv. Duhu na Ostrem vrhu. Čez 300 ljudi je povelj br. Žaušner na vrh Kozjaka. Tudi šentlovrenski Sokoli so prišli. Pod slovesno lipico je bil zbor, množica je skupno zapela narodno himno. Spregovarila sta br. Grabar in br. Janko Friček iz Ruš. Sledile so t. lovalne točke. Mladi pevci so zapeli pod vodstvom učitelja Maksa Lorbeča izbrne pesmi. Ob zaključku je navdušeno zazrla »Hej Slovani«.

a—O nedostatkih in reformni srednje šole bo predaval jutri ob 20. v dvorani Ljudske univerze pod okriljem društva »Sola in dome« prof. J. Šediv. Vstop je brezplačen.

a—Meningitis, njen razvoj in posledice. O tem bo predaval v sredo 23. t. m. v dvorani univerze v okviru ženskega društva dr. Stana Lebanova. Z izzrom na nevarnost raznih epidemij kot vojnih posledic opozarja žensko društvo na zelo aktualno predavanje in vabi k številni udeležbi.

a—Bavarsko ulico bodo asfaltirali. Od jutri naprej do vključno 25. t. m. bo Bavarska ulica med Slovensko ulico in Uli-

Zmagovalec tekmovanja, ki se bo vršilo po dvojnem sistemu na točke, bo prejel prehodni pokal ravnatelja Batinih tovarn Maksimovića. Prve tekme za ta pokal bodo že to nedeljo, in sicer med Bato in Zakom v Borovu ter Vojvodino in Slavijo v Novem Sadu.

Tradicionalna nogometna tekma med Anglijo in Škotsko se je pred 75.000 gledalci končala neodločeno 1:1.

SK Ljubljana. Za obe današnji tekmi naših moštev so postave in ostalo razvidne v omari pri Sport-Kmetu. Vsi in točno! Načelnik.

SK Mars. Postava juniorskega moštva za danes je razvidna na oglasni deski. Prosim vse igralce, naj bodo ob pol 10. na igrišču

SK Svoboda (Ljubljana). I. juniorsko moštvo naj bo danes ob 10 v naši garderobi. Subjuniorji naj dvignejo opremo ob 10.30 radi popoldanske tekme na Rakovniku z mladino Korotana ob 14.

SK Slavija. Juniorji I. naj dvignejo ob 9. opremo pri Gjuranu. Popoldne gremo v Zagorje. Igrajo oni, ki so bili določeni na sestanku. Vsi morajo biti ob 13. na glav. kolodvoru. Prosim vsi točno in sigurno, posebno žizmond, Lobe, Sajevec ob 9. na Jadranu! Juniorji II. ne igrajo. Načelnik.

»Sportska revija«. Najnovejša številka te ilustrirane revije iz Beograda vsebuje spet kopico slik s tekme med Hrvatsko in Madžarsko ter zanimive reportaže o vseh najnovejših sportnih dogodkih. Slovenska stran ima nekaj kratkih, pa zelo aktualnih prispevkov s tremi slikami. Vseh slik je v tej številki okoli 50, na naslovi strani portret BSK-ovega igralca Vujadinovića. Mnogo zanimivega za vsakega sportnika! Revija izhaja dvakrat mesečno in so posamezne številke po 3 din, tromesečna naročnina pa 16 din. Denar je treba poslati na ček, račun št. 60-273, naslov uredništva pa je Beograd, poštini predal 973.

co X oktobra zaprta za promet, ker jo bodo preuredili in asfaltirali.

a—Zidje begunci odhajajo. Kakor znano, se je zateklo v Maribor v zvezi s svetovnimi dogodki precej židovskih emigrantov, ki jih je vzdrževala židovska cerkvena občina. Zdaj so zapustili Maribor in odpravili proti Zagrebu.

a—Mrtva v kuhinji. Na še nepojasnjen način je prišel uhažati plin v kuhinji nekoga stanovanja v Kamniški ulici 14. Včeraj jutraj so našli mrtvo v kuhinji 39-letno služkinjo Heleno Letonja. ki je spala v kuhinji. Čez noč jo je zadušil uhažajoči plin. Gre za nesrečno naključje.

a—Po osmih mesecih je Drava naplavlja Zelenskovo truplo. V oktobru 1939 se je pripetila na dupelškem mostu usodna nesreča, o kateri smo poročali. Tedaj je utonil v Dravi 18-letni delavec Janko Zelenko iz Ptuja, ki ga je Drava šele sedaj, po skoraj osmih mesecih, naplavlila pri Zlatoličju.

a—Pregorela vneša. Včeraj popoldne je mali kazenski senat obsodil nekoga 45-letnega Ludvika Čerčeka na mesec dni in 15 dni strogega zapor, ker je dne 12. aprila t. l. na Pobrežju v pregoreči vneši izražal tujo miselnost. Po prestani kazni bo izgnan za 3 leta iz države, ker ni naš državljan.

Kojčevi nauki o načinu življenja

Pred par tedni smo v članku »Razgovor z Antonom Kojcem« opozorili na zanimive nauke o načinu življenja. Ker smo o tem članku prejeli od čitateljev več vprašanj, smo povabili enega ožjih znancev g. Kojca, da nam o tem še kaj napiše. Tu je njegov prispevek:

Martin Kojc trdi in dokazuje, da so vsi naši neuspehi, vsa naša bolezen, vsa nesreča, duševni nemir, nezadovoljstvo itd. odvisni samo od naše napačne duševne vsmerjenosti, t. j. od našega napačnega naziranja o življenju. Nasprotno pa trdi in dokazuje, da si lahko s pravilno duševno vsmerjenostjo, t. j. s pravilnim pojmovanjem in s pravilno uporabo resnic in zakonov, vsak človek sam pridobi srečo, zdravo in uspeha polno življenje.

Število dvomilijevcev bi se utegnilo ob prvem branju teh besed pač kriti s številom bralcev, češ saj ni mogoče! A vendar postanejo ob Kojčevi osebni razlagi vse te trditve nekam preproste in same po sebi razumljive, da se poslušalec tleskne po čelu: »Strela to bi pa prav za prav lahko sam uganil.«

Kakor vsi misleci in vse vere, tako uči tudi Kojc, da je treba vzroke vsega za najprej spoznati; šele tedaj se moremo osvoboditi neuspehov, nesreč, boleznij, bede in obupa. Velika prednost Kojčevega nauka je v tem, da je njegova razlaga sodobno zjeta, tako da jo lahko vsakdo tudi najpreprostejši človek, praktično zagradi in obrne sebi in svoji okolici v korist.

Univ. prof. dr. K. Ozvald je napisal o Kojcu: Kojčev »koren lečen« se glasi takole: brezpozno, slepo zaupanje v silo, ki te je ustvarila in ki v vsakem življenjskem položaju skrbi za te — če ji otroško, »absolutno« zaupaš. O takim svetovnem in življenjskem naziranju pa moramo priznati, da mu je za stržen na moč globokosežen uvidevec. Kajti če si ga v duhu in resnici do dna domel in se v njegovem smislu prerodil, se to ne pravi nič manj, nego da si rekel: slekel boš s sebe prejšnjega človeka ter oblekel novega, to je takega, da boš odsele čisto drugače gledal svet in življenje, kakor si ju doslej. Glede na odstranitev zla se, kakor vidimo, jedro Kojčevega nauka da strniti v besede: ako si prepričan, da imam prav s svojimi trditvami, tedaj in samo tedaj ti bo pri meni pomagano. Prepričan! Aka si prepričan — to je tisto novo, s čimer prihaja Kojc. Podzidek njegovemu nauku namreč ni, kakor bi kdo mislil na prvi mah, sugestija, kar bi bilo vcepilno verovanje in je znan pojav, temveč pravo »avtonomno« prepričanje, do katerega si se, ob Kojčevem vodstvu, sam dokopal ter veš, zakaj mora to ali ono biti tako ali tako. Za uspeh se tukaj toliko zahteva od tvoje osebe, da mirno poročeš, če si ga dosegel: priboril sem si ga sam.«

Tako g. prof. Ozvald. Tudi iz njegovih besed torej izhaja, da ni dovolj, če poslušalec le »verjame« — ali se mu »zde« Kojčeve trditve pravilne in resnične; treba je, da jih domel in da jedra spozna. Šele tedaj postanejo njegova last, tako njegova, da jih lahko ob vsaki priložnosti in v vselej uporabja sebi v prid. Zaželeno pride potem samo po sebi, to se pravi: sreča, ki se

a—Lov na sumljivce. V noči na soboto je izvedla mariborska policija temeljito racijo na sumljivce in je nekatere zajela. a—Beia kuga. 46-letna Jožefa Larizgerjeva je na Pragerskem odpravila plod 8 ženskam. Zaradi tega je bila včeraj dopolne pred malim kazenskim senatom obsojena na 8 mesece strogega zapor, soobtožene so bile tudi ženske, ki jim je odpravljala. Dobile so po 1 do 3 mesece zaporne kazni.

a—Zunamenje časa so množično se tatvine raznih jestvin v zadnjem času. V noči na petek so se pojavili vlomilci v kuhinji gostilne Mare Gobčeve v Linhartovi ulici 13. Odnesli so razne jestvine in življenjske potrebščine. Policija vneto pozvoda.

a—Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom OUZD in njihovim soproci ima danes v neodložljivih primerih in v odsotnosti pristojnega rajonskega zdravnika dr. Lojze Toplak, Pobrežje, Aleksandrova cesta št. 6.

Uspele konjske dirke na Murskem polju

Ljutomer, 14. maja

Na binkoštno nedeljo je po meseci spet oživelo zeleno dirkališče ljutomerskega Kolajahačev in vozačev na Cenu. Vreme sicer ni bilo bog ve kako ugodno, vendar ni deževalo pred dirko in zato je prihitelo od vseh strani na tisoče gledalcev, kakor že dolgo ne. Pokazalo se je, da je binkoštna nedelja za murpoljske dirke prav primeren dan. Med dirko je sicer malo rosilo, kar pa večini gledalcev ni vzel volje, da vztraja do konca. Posamezne vožnje so nudile samo nekaj bolj napetih momentov, v glavnem sta obvladala deloma razmečeno progo kobila Salta in žrebec Splendid, oba last Mirka Sumaka iz Ljutomera. Prva je zmagala po boju z Lidijo Jakoba Vauptiča iz Lukavca v heatu in dosegla tudi najboljši čas dneva — 1,32,5 Splendid pa je bil prvi v dirki triletnikov in med 3 — 12 letnimi konji. V naslednjem podajemo izide posameznih dirk:

1. Heat 4 — 12 letnih konj: 1. Salta Mirka Sumaka 2,39 (1,32,5), 2. Lidija Jakoba Vauptiča 2,34 (1,38), 3. Legro Novaka Alojza iz Banovca 2,41 (1,46), 4. Nelson Viktor Slavica Alojza iz Banovca 2,42 (1,35,5).

2. Enovprezna dirka za 3-letne konje: 1. Splendid Mirka Sumaka 3,18 (1,37), 2. Palfin Slavica Joška iz Bunčanov 3,25 (1,48), 3. Slavček Jureša Franca iz Bunčanov 3,33 (1,49,5), 4. Palestra Herica Franca iz Borec 3,41 (1,55).

3. Enovprezna dirka za 3 — 12 letne konje: 1. Splendid 3,40 (1,35,7), 2. Palfin Slavica Joška iz Bunčanov 3,51 (1,46), 3. Prima Spindlerja Alojza iz Bunčanov 3,57 (1,49), 4. Zemun Salamuna Joška iz Lukavca 3,58 (1,48,2).

4. Galopska dirka: Firlica Zitka Franca iz Bučevca 2,16 (1,25), 2. Kadet Bunderla Ivana iz Veržeja 2,17 (1,25,7), 3. Pubi 3,05 (1,55).

5. Dvovprezna dirka za 3 do 12-letne konje: 1. Toska-Lidija Slavica Joška in Vauptiča Jakoba 4,53 (1,56,5), 2. Slavček Vinko Jureša Franca 5,04 (2,12,6), 3. Palestra-Prima Herica Franca in Spindlerja Alojza 5,20 (2,16), 4. Firlica-Legro Zitka Franca in Novaka Alojza 5,20 (2,15).

mu je doslej izmikala, postane njegova najboljša tovarišica, uspeh, ki se je prepoznato zaman pehal za njim, njegov stalni spremljevalec, in zdravje, ki je tolikokrat šepalo, se vseli v njegovo telo, da boleznj skoro več pozna ne bo.

Dve uri sem sedel pri Martinu Kojcu, dve uri sva se pogovarjala. Pogovarjala sva se o njegovih predavanjih v inozemstvu in o njegovih knjigah. »

Naša ženska stran

Protituberkulozno delo — narodnoobrambna zavest

Umrljivost za jetiko je v nasprotnem sorazmerju z razično kulturo naroda. O naši slovenski kulturi svedoči 10.000 jetičnih bombov, za katere pa imamo na razpolago 500 postelj! Deset tisoč jetičnih bombov pri tako majhnem narodu, kakršni smo mi, je slabo kulturno spričevalo, zlasti v času, ko narodu okoli nas ne opuste ničesar, kar bi moglo doprinese k čim večjemu porastu prebivalstva. Kako nesmiselno in kako nesmotno je, prepustiti tako velik del prebivalstva v najbolj hujših letih njegove delavnosti ugonabljanju morilki! Vsi kulturni narodi so to izprevideli in mobilizirali vse svoje sile za borbo proti jetiki.

Naša protituberkulozna liga je s svojim geslom, da mora imeti vsak jetični bolnik svojo posteljo, hotela poudariti važnost pravočasnega zdravljenja, ki se v vsi najbolj uspešno pač tedaj, ako so podani potrebni pogoji za zdravljenje, v prvi vrsti bolniška postelja. S temi se ni rečeno, da si moramo postavljati velika, draga in razkošna opremljena zdravilišča, pač pa samo navadno opremljene zdravstvene domove, kjer bomo lahko vsem, ki so potrebni, nudili pomoč. Žal pa danes v naši državi, pa tudi v naši banovini tega ne moremo storiti. Samo 500 postelj imamo na razpolago za tisoče bolnikov. Bilo bi že dovolj, če bi imeli vsaj toliko postelj, kolikor znaša umrljivost za jetiko. V naši banovini umira letno nad 1.500 jetičnih bolnikov — torej tudi temu številu še zdaleč ni ustreženo.

Prav ugodno je sicer razvito naše omrežje protituberkuloznih dispanzerjev, saj zjemajo skoraj tri četrtine prebivalstva, vendar radi pomanjkanja bolniških postelj ne morejo priti do popolnega razmah. Brez bolniške postelje pa si ne moremo niti misliti uspešne borbe proti jetiki. Ta postelja bi morala biti dostopna vsakemu bolniku, tudi najbolj revnemu, ki je danes tako pogosto prisiljen pripraviti svojo bomo domačijo, prodati edino kravico, če se hoče zdraviti. Na ta način postane borba proti tuberkulozi eminentno važna ne samo kot nacionalna in obrambna, nego predvsem kot etnografska delo.

Razumljivo je, da velikega števila jetičnih bolnikov ne moremo naenkrat spraviti v zaprte zdravstvene ustanove in to tudi ni potrebno. Take ustanove pa bi morale biti na razpolago vsem onim, ki jim je to nujno potrebno. Lažji bolniki pa najdejo dovolj prilike za zdravljenje v naših vzornih dispanzerjih in v celotni zdravstveni službi.

Naše delo mora v veliki meri veljati tudi zaščiti pred obolenjem, če pa je bolezen že nastopila, stori vse, da se bolniku omogoči čim hitrejšo in popolnejšo zdravljenje. Tako bomo postali narod, ki ima v sebi zdravje in moč in se mu ni treba bati za svojo bodočnost.

Akcija za nabavo šolskega röntgena

Protituberkulozna zveza je pred kratkim povabila k sodelovanju pri mladinskih odseku vsa naša ženska dobrodelna društva. V torek popoldne so se posamezne zastopnice društev, ki so se temu pozivu odzvale, sestale v šolski polikliniki k seji, ki jo je otvorila ga. Majcenova.

O namenu tega sestanka je poročala dr. Slava Kristan-Lunačkova. Apelirala je na vsa zastopstva društev, naj bi pomagala pri nabavi röntgenske aparata za šolsko polikliniko. V ta namen imamo na polikliniki določene že tri sobe, ki so zdaj prazne, predvidene je tudi še zdravnik specialista, aparata pa ni. Dostojno so bili preiskovani samo sumljivi srednješolski

otroci in se te preiskave vrše na protituberkuloznem dispanzerju, kjer je treba cele ure čakati in kjer hodijo bolniki z odprto tuberkulozo.

Dr. Neubauer, šef zdravilišča na Golniku pa ima aparat, ki je veljal 120 tisoč in ki bi se ga dalo dobiti za 30 do 40 tisoč, ker ga na Golniku ne uporabljajo več. Lunačkova je obljubila, da bi iz fonda za zdravstveno zaščito dobila okoli 10 tisoč, ostalo pa bi se moralo pač zbrati.

Na sestanku je bilo sklenjeno, da bodo društva priredila v ta namen nabiralni dan v sredo 22. maja. Prodajali se bodo običajni listki protituberkulozne lige z napisom »Za šolski röntgen«.

Telesna in duševna higijena žene

Prehrana—Stanovanje

Prehrana je za poklicno ženo važen. Včasih tudi časovno težak problem. Človeku je izključno rastlinska hrana nezadostna. Meso je tudi poklicni ženi dovoljeno, le da ne v preveliki množini. Zauzivanje surovega mesa postane zdravju škodljivo, prav tako kakor je lahko surova hrana posredovalec tifusa, griže in drugih bolezni. Glavni del prehrane mora biti soljiva. Dva brezmesna dneva v tednu sta priporočljiva. Hrana ne sme biti enolična, pripravljena naj bo iz svežega hrane, in ne konzerv. Mleko, surovo sadje, surovo maslo, vsebuje za zdravje važne vitamine, soljive tudi še hranive soli, ki so organizmu nujno potrebne. Pri sestavi jedilnika je torej treba poleg kalorij upoštevati še vitamine in soli. Sveže sadje je važna zlasti za ženo, ki mnogo sedi. Priporočljivo je nekaj svežih jabolk pred spanjem, pozni matmelada, med ali fige. Zelo ugodno deluje na črevesje tudi ržen kruh.

Svetovati pa moram poklicni ženi, da ne je preveč. Prevelike količine hrane preveč obremenijo prebavni trakt. Trije glavni obroki (zjutraj, popoldne in zvečer) navadno zadostujejo. Predjutrnek je potreben onim ženskam, ki jedo zjutraj le male količine. Škodljiva kava za zajutrek ne zadostuje poklicni ženi, ki jo čaka naporno delovno delo. Najboljši zajtrk je mleko ali kakao s surovim maslom ali marmelado in mehko kuhano jajce. Gmotno slabše sitnara žena naj si skuha mlečno zdrobo, zdrobovo juho, močnikovo juho ali kaj silničnega.

Alkohol in poklicni nista v skladu. Utrodljiv vpliv alkohola pijače se ne razteza samo na nekaj ur, žena ga izdatno čuti še prihodnje jutro. Ko hiti na delo. Prav tako je škodljiv nikotin. Velike doze nikotina v mladih letih kvarno vplivajo na organizem žene. Maršakateri pljučni katar, želodčne tegobe, živčna razrazanost, izvira od tod. Ker pa potrebuje ravno po-

kljena žena odporen živčni sistem, naj se varuje nikotina, alkohola in močne črne kave.

Stanovanje nudi ženi po napornem dnevnem udejstvovanju zaželen mir in odpočitek. Ako je žena v zavidanja vrednem položaju, da si brez ozira na denarno stran lahko izbira stanovanje, je dobro, da se ozira na svoj poklic. Stanovanje naj leži v bližini njenega poslovnega delokroga, ako ima opoldne le kratak odmor. Ako pa ima sklenjeno nedeljeno službo do 2. popoldne, leži lahko stanovanje tudi bolj oddaljeno, daljša pot do doma ji bo po sedenju v uradu samo koristila. Je v svojem stanovanju zaposlena z duševnim delom, si mora poiskati ne samo solinčno, temveč tudi mirno stanovanje, da je ne moti ropot okolice.

V stanovanju je za poklicno ženo najvažnejša spalnica, ki naj bo dobro prezračena, priporočljivo je, da ima tudi jutranje sonce. Ako polagamo tako veliko važnost na spalnico, jo mora žena v intereso svojega zdravja tudi izdatno uporabljati. Potreba po stanju je pri različnih ženskah različna; povprečno se računa za odrasle 8 ur, vendar je cela vrsta žen, ki jim ta čas ne zadostuje. Poklicna žena naj si dolgoletno spanja uredi po naravnih potrebah. Tako rano v postelji, da se dobro prespi, bodi gesto vsake žene! Najboljše uspavalno sredstvo pa je utrjenost. Branje v postelji odganja spanec, in je tudi škodljivo za oči. Večerjati mora žena vsaj 2 uri pred spanjem, da prebava ne moti in ovira spanja.

Poraba uspalnih sredstev je popolnoma zgrešena. Kemičnega sredstva, ki bi dovedlo do pravega globokega spanja, ne poznamo. Uspavalna sredstva so mamila. Nevarno je, navaditi se na taka sredstva. Ki samo uničujejo ženi živčevje. Proti nevarnosti je najboljšo zdravilo pametna ureditev načina življenja, dela in odpočitka. Ako to ne pomaga, mora za nekaj

časa prekiniti z delom, da se telesno in duševno odpočije in opomore, če le moremo v drugem kraju in miljeju.

Dr. Slava Kristan-Lunaček.

Pomoč v sili

Nekaj preizkušenih nasvetov za kuhinjo

Sladice, kakor n. pr. češki tolki, ocvrte miši, brizgani krapki, in tudi pustni krofi se navzamejo in masti, če dodamo testu nekoliko ruma. Dobro je, če dodamo tudi masti par žlice ruma.

Mast, v kateri smo cvrtili, radi sežganih ostankov ni dobra in jo je treba pred nadaljnjo uporabo očistiti. Dodamo ji nekoliko vode in počasi kuhamo; nato jo postavimo na hladno, da se mast dvigne nad vodo in strdi, nakar jo pazljivo pobereemo in porabimo za razna prežgana.

Ako hočemo, da se nam pečivo ne prime pekača, ga po uporabi samo dobro zgrgnemo s papirjem in namočimo v oljem ali mastjo. Če pa pekač umijemo, ga dobro posušimo in potem nadrgnemo s kako masčobo.

Če se nam prične jed smrditi, jo takoj previdno prelijemo v drugo čisto posodo, tako da ne ranimo dna, kamor se je jed že prijala. Na ta način preprečimo nesrečo.

Sadnji z vinom, mlekom ali sadnim sokom se zelo radi sesirijo ali zakrknijo. Temu se izognemo, če jih žvrkljamo nad soparo. Ogenj sam je prehud, in to je bil vzrok, da se vam je šado včasih pokvaril.

Sneg iz jajčnih beljakov naredimo hitreje, ako pridenemo par kapljice limoninega soka. V začetku točemo sneg počasi, potem hitreje, nazadnje pa utepemo žlico presajenega sladkorja, da postane sneg bolj trd.

Ribam lažje odrgnemo luske, če jih za trenutek položimo v vrelo vodo. Kadar čistimo ribe se nam čisto pripetijo, da razlijemo žolč; takrat ribo prekuhamo in na ta način popravimo nesrečo. Ribjo v takem slučaju serviramo s kako dobro omako ali jo pa ocvremo.

Meso ne sme delj časa ležati na deski, ker les vpija mesni sok (zato se tudi naše

deske za meso ne dajo dobro očistiti). Meso mora ležati v porcelanasti posodi, ali pa na papirju. Najboljši je pergament. Meso tudi ne sme ležati v vodi, ki raztopi beljakovine v mesu. Za pečenje pripravljene mesa ne ufrivamo, ampak ga samo s čisto kuhinjsko brisačo obrišemo, pečeno meso, posebno pa vse vrste zrezkov, dobe lepšo barvo, če meso ni prišlo v dotiko z vodo. Solimo ga malo pred uporabo, ker sol upija vlago in tako tudi mesne sokove.

Želatino operemo najprej v mrzli vodi, nato jo šele raztopimo v vroči tekočini. Bolje je, če raztopimo želatino v čaju, nego v vodi. Želatino vedno precedimo, preden jo dodamo jedi. Kaj zopet je okus, če najdemo v mrzli penjavi (kremlj) koščke strjene želatine.

Starejšo perutnino potresemo s sladkorjem in pustimo nekaj časa. Nato jo umijemo, solimo in pripravimo kakor pač želimo. Na ta način bo perutnina hitreje mehka.

Klobase hranimo na hladnem, zračnem prostoru. Načet konec klobase zavijemo v pergament papir, da se ne suši ali plesni.

Narod, ako želi narod ostati, nikakor ne sme odreči, kar ima pravo svojega. Saj se ve, da je to pravo svojino treba najprej dobro poznati, do katere stopinje se mi Slovinci še nismo popeli. Narodi pa morajo dajati in jemati. Krepkejši, darovitejši narodi več dade. V katero teh vrst mi Slovani spadamo, določi bodočnost. Kakor torej narodovo delo v omiki prejme nekoliko lica od vsega, kar se je dovršilo pred njim, tako je treba, da temu šte delajoči narod iz sebe doda še to, kar ima on sam značajno posebnega.

Fr. Levstik.

Narodna reč je sveta reč, povzdignjena nad vse, celo nad osebne ozire.

Fr. Levstik.

NASVETI GOSPODINJAM

Mastni madeži izginejo, ako jih takoj posipšite s fino soljo. Ki mast upija.

Prav tako pomaga sol, če si imela prevroč ilkalnik in so na perilu ostali rumeni madeži. Namočeni madeže z mokro krpo, jih posuj s soljo in razprostri perilo na sonce.

Če si presolila juho, ji dodaj krompirja in malo vode. Tudi košček sladkorja bo ublažil slan okus.

Cvetlične obleke

Kljub težkim časom se moda razvija po nekem določenem programu, ki v izmenjavi barv, raznolikosti krojev in lahkonosti okrasov ne zaostaja dosti za modnimi podobami bolj mirnih let. Človeku je težko verjeti, da v modni svet vojna nima dostopa — in vendar je v neki meri tako.

Moda: to so ženske želje po lepši, očarljivejši, manj strogi strani življenjske slike. Nemara so te želje postale skromnejše, ker so se pač ženske tudi v svojih sredstvih morale omejiti — zatreli pa jih ni mogla še tako trda resničnost. V modi je gotovo mnogo optimizma. Ceravno se bo mnogim optimizem te vrste zdel nekoliko smešen in bore malo na mestu, ga vendar ne kaže omalovaževati. Potrebujemo opti-

mizem vsake vrste, bodimo hvaležni zanj, kjerkoli se pojavi.

Kljub vsemu bodo ženske poleti nosile lahke in očarljive obleke s cvetličnimi vzorci; že sedaj mislijo nanje, kajti nikakor ne morejo in nečejo verjeti, da naj bi bilo že kmalu vsega lepega konec. . .

Letošnje vzorčaste svile so posebno nežno pobarvane. Tu se izraža ženski modni čut v najbolj ljubeznivih odtentkih, skladno sozvočje barv je premagalo temne, izvijajoče ali kričeče sestave. Vzorci so dokaj drobni in rahlo zarisani v svilo, tu in tam najdemo v širih ali ožjih progah zbrane cvetlične motive, ki se zanimivo odražajo od temnega ali svetlega ozadja.

Kroji novih oblek so dosti bolj preprosti

Pri težavah vsled hemoroidov

pomaga že 1 do 2 Leopilule, če jih jemate po jedi. To sredstvo pomaga že po petih, šestih urah do lahkega in prijetnega odvajanja.

Oglas reg. pod Sp. br. 999 od 28. X. 1938

Leo pilule

od lanskih. Zato učinkujejo tudi bolj skromno in mladostneje, kar jih stori še bolj prikupe na pogled. Krila so kajpada še vedno kratka, toda manj široka. Život je ponavadi drobno nabran, lahko drapi- ran ali pa ima gladko »srajčno« obliko, ki jo označujejo majhen oplečnik, dečji ovratnik in drobni gumbi.

Beli ovratniki so se modli letos tolikanj priljubili, da nam jih ponuja celo na ob- lekah iz vzorčaste svile. Vzročasta obleka z malim belim ovratnikom in prav takšni manšeti učinkuje okusno in preprosto. Sprejaj in zadaj jo na vsaki strani razši- rimo z vzporedno vstavljenimi programi. Pas iz temnega tvoriva zavežemo v oblikl enostavne pentlje (1. skica).

Posebno posrečena je zamisel okroglo vstavljenih, drobno nabranih delov, ki raz- širjajo naslednjo obleko v krilu in na ži- votu. Tudi tukaj zavežemo pas spredaj v vozel (2. skica).

Povsem novo obliko ima oplečnik drob- no vzorčaste obleke, ki je videti sestavljen iz dveh konic. Takšni dve konici opazamo tudi pod pasom na životu. Pod konicami je obleka drobno nabrana. Dolgi rokavi imajo moderno, rahlo balonasto obliko (3. skica).

Pri dvodelni obliki moda kaj rada upo- rabl zamisel krog in krog nagubane krila. Tu je život gladek, prepet z ozkim čr- nim pasom in naguban pod nizkim opleč- nikom. Ovratnik ima obliko malih rever-jev (4. skica).

Poslednja obleka na tej skici je spredaj položena v srednje široke gube. Pod vrat- nim izrezom jo zapnemo s štirimi malimi gumbi, pas pa zavežemo kakor kratko šer- po (zadnja skica).

Turban iz treh pisanih rut

Nemara je vsaki ženski še najbolj pri srcu tista modna drobnarija, ki si jo sama izdelala. Moda od časa do časa vedno poskrbi za takšne malenkosti, ki utegnejo zapeljati domišljijo in spretno roko. Takšna prikopna novost je n. pr. tudi turban, ki mu obod izprežemo iz lepenke, iz organi- na ali iz špaterije. Takšen obod potem ovijemo z dvema trodelnima, v podolgasto prago zavrtima rutama, oglavje, ki ga zavežemo na temenu v pentljo pa napravimo iz trete rute. Rute si zamišljaja moda iz umetne svile ali iz ljubko natisnjene bombaževinastega tvoriva.

Jutro tretješolca Marka

Marko zakrčil v snu, kakor bi se hotel ubraniti nečesa grozodega in pri tem zadene z roko v posteljno končnico s toliko silo, da se prebudi. Preplašen plane pokonci in se še napol v dremavici skuša domisliti — sam prav za prav ne ve česa. Morda tega, kar se mu je pravkar sanjalo. Ker pa se ne more ničesar domisliti znova leže, se obrne k steni in položi roko pod glavo, da bi zaspal. Toda tisti občutek, da bi se moral nečesa spomniti, nečesa najbrže zelo važnega, mu ne da miru. Znova se obrne v postelji, zatiska oči, toda nedoločeni občutek vendarle ostane. Zato položi roki pod glavo in se zagleda ven v jutro, ki se skozi nezastrito okno komaj zaznavno plazi v sobo. V njegovih silnih se temno odraža kostanj pod oknom, od nekega siliš pretrgano ščetanje osamele ptice, ki se meša z rahlim in enakomernim dihom njegovega brata Tineta, ki spi v postelji poleg njegove.

Zgoda je še. Ura na nočni omari kaže že pol štirih. Lahko bi še spal. Vsaj pol ure. In Marko se obrne znova k steni in zapre oči. Toda spanca ni od nikoder. Tisti negotovni občutek, da je nekaj pozabili, da bi se nečesa moral domisliti, se še vedno negotovo mota nekje po njegovi notranjosti.

»Oh!« vzihne Marko in se okrene. To- da tudi to prav nič ne pomaga in z zavistjo se ozre po bratu, ki tako pokojno spi poleg njega. Njegovi kuštravi lasje se temno odražajo od blazine in Marku se zdi, da se v spanju smehlja. Tedaj se, bog si ga vadi, v kakšni zvezi, spomni

Marko, da bo danes vprašan zgodovino za zaključni red. V tem hipu ga zapusti negotovi občutek in mesto njega ga prevzame strah.

Zgodovina!

Vprašan bo, pa ni utegnil še vsega ponoviti in zadnjih deset strani sploh še ne zna. Morda... Ne, zadnjič je bil vprašan Delakov, zdaj pridejo na vrsto Drenovec, Eker in tretji bo on, Marko Ferjan. . .

Profesor vprašuje po abecedi. Ko bi bil pod črko Z ali Ž, ali vsaj pod R. bi se še utegnil pripraviti, tako pa. . .

Nenadoma zagleda pred seboj profes- sorja zgodovine. Visok in suh je, celo bolj suh in višji se mu zdi, kot običajno.

»Marko Ferjan,« ga pokliče. »povejte mi nekaj o zlomu srbske sile na Kosovo.«

»Po Dušanu... po Dušanu Silnem je Srbija pričela... sla — slabeti... in je...«

Marko ječja, profesor ga z visoko dvignjenimi obrvi posluša.

»Zakaj se niste naučili?« pravi, ko vi- di, da Marko ničesar ne spravi iz sebe. »Povedal sem, kdaj bom pričel spraševati, in ne tako veste, da sprašujem po abecednem redu. Zakaj se niste pripra- vil?«

Marko molči in čuti, kako iz slehne celice njegovega telesa curja znoj.

»Najbrže vas ne bom utegnil več vpra- šati. Osem in štirideset jih še čaka za- vami, da jih sprašam za zaključni red. Sedite!«

Profesorjev glas je jasen in miren, brez ostrine, toda Marko stoji, kakor bi

ne razumel, kaj mu profesor govori.

»Torej, kaj?« se zadere nenadoma, ča se Marko ves stresse. Toda to ni profesor-jev glas, marveč očetov, ki stoji na pragu in budi Tineta in Marka, ki je bil za nekaj minut zadremal.

»Vsako jutro vaju moram po petkrat klicati!«

Ves tresoč se in poten Marko sede na posteljo in se prične oblačiti, dočim Tine spi kar naprej.

»Kaj ne boš vstal?« ponavlja oče osor- no, toda Tine zamrmra nekaj nerazločne- ga in potegne odejo čez glavo.

»Lenoba!«

Oče plane k postelji in potegne odejo raz Tineta, ki se še vedno v snu, zvije kakor črv, ko ga pohočijo, in stisne h ko- lenom glavo, ki pa mu jo oče že nasled- ni trenutek dvigne tako, da ga prime za lase. Tine zakrčil z rokama, skoči na tla in zajoka. Počasi se vendarle zdrami, pre- neha jokati in se prične oblačiti, med tem ko oče že v milijonti, toda danes v prvi in prav gotovo ne zadnjič, ponavlja vse tisto: da sta lenobi, da ima samo sit- nosti z njima, da samo zapravljata čas in njegov denar, da zaman plačuje in- struktorja, da. . . da. . .

Neumita, razmršena in brez zajtrika se- deta Tine in Marko h knjigam. Tine si menca oči in ponavlja francosko lekcijo, ki jo mora znati na pamet, toda čim di- je jo drega, tem bolj se mu mešajo stavi- di in besede, dolder ne omahne njegova glava na knjigo in zadremaja.

Marko ponavlja zgodovino. Od Dušana Silnega do bitke na Kosovu. Če ga ne- kako, toda bitka na Kosovu. . . Kdaj je že bila? Leta. . . leta. . .

Marko se zagleda v steno okno. Znanj

sije sonce, mehko svetlo zeleno kostonje- vo listje se leskeče in sredi njih se na pokončno stoječih grozdih odpirajo cve- tovi. . .

Med tem budi oče Majdo, da bi pomila posodo od večerj zvečer. Nekaj se izgo- varja, čes, saj pride vsak hip postrežni- ca. Toda oče zahteva red. Posodo bi mo- rala pomiti že večerj in ker jo ni, jo mo- ra pač danes in konec.

Marko sišči, kako se v kuhinji prepra- ta in kako oče godrnja:

»Da moram ravno jaz imeti take otro- ke, da. . .«

Potem sišči, kako Majda ropotaje po- miva posodo. Natančno jo vidi, kako sto- ji na pručki in s svojima drobnima roka- ma sega v veliko posodo z umazano vo- do, ki stoji na štedilniku in oče, visok in mračen jo skozi zlate uokvirjene naočni- ke strogo nadzoruje.

Marko prisluskuje ropotu v kuhinji in med tem opazuje ptica, ki se spreleva na kostonj z veje na vejo in ščebeta. Tako svoboden in brezskrben je on, Mar- ko, samo tiste pol ure, ko se brez slabe vesti, to je, če je dopolne znal ali pa sploh ni bil vprašan, vrača iz šole domov. Toda čim je doma in se vrata zaklenejo za njim, ostanejo tako zaklenjena do na- slednjega jutra, ko mora zopet v šolo. Ves dan mora presedeti pri knjigi. Oče hoče tako. Hoče, da bi bili on, Marko, Tine in Majda odličnjaki, hoče, da. . . to- da on, Marko bo danes vključ vsemu in vključ instruktorja. . . in zgodovine. . .

Marko se stresse.

»Bitka na Kosovu. . . po tej bitki je morala Lazarjeva vdova Milica. . . je morala. . . kaj, kaj?«

Tudi njegovi mami je šla Milica. Pred

dvemi leti je odšla. Z očetom sta se ne- prestano pripravljala. . . Pred nekaj tedni mu je poslala lepo knjigo. Komaj pa jo je pričel čitati, mu jo je oče vzel in jo zaklenil v omaro.

»Raje se uči francosčine, matematike in zgodovine, da ne boš nosil domov sla- bih rediv!«

Tako je vedno, čeprav bi Marko rad včasih čital. . .

»Pojdita k zajtrku!« zakliče oče skozi vrata.

Marko se zdrami iz svojih misli in ne da bi oče opazil, sune z noge pod mizo Tineta, ki se v trenutku zbudi in dvigne glavo iznad francoske knjige.

Po zajtrku se Tine in Marko preoble- četa za v šolo. Tudi oče se odpravlja v urad. Ko si hoče natakniti čevlje, vidi da niso očisti.

»Tine, kaj je to?«

Seveda, večerj zvečer je skozi okno prežal na pse, da bi jih polival z vodo in ni utegnil pomisliti na očetove čevlje. Ves preplašen strmi zdaj v prašne čev-lje, ki mu jih moli oče pod nos.

»Kaj je to?« ponovi oče.

Tine hoče pograbiti čevlje, med tempa mu še prileti zausnica in priletela bi še druga, če bi v tem hipu ne pozvonilo na vrati.

»Srnikovec,« zasika oče. »Delam za va- ju, včiva pa. . .«

Marko in Tine pograbita šolski torbici in smukneta skozi vrata na stopnišče in od tam na ulico. Trudna in sama ne ve- sta zakaj žalostna, se počasi napotita v šolo.

Ptiči, ki sejejo smrt

Sodobni izvidniški in bombni aeroplani – Tipi lovskih letal in njih oborožitev – Tovori bombnikov in brzina, s katero letijo po zraku

Eskadra bombnikov

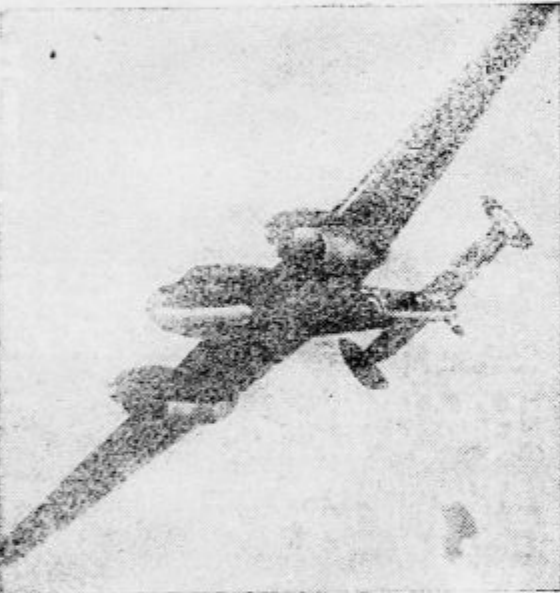
Vsak dan beremo o Messerschmittih, Hurricaneih, Heinkelih in drugih tipih letal, ne da bi vedeli o njih kaj več nego imena. Potrebno je zato, da jih našim bralcem malo bližje predstavimo.

Da se vojna letala delijo v dve skupini, izvidniška in bojna,

to je znano. Prva imajo nalogo fotografirati nasprotnikove položaje, ugotavljati zbiranje njegovih čet in podobno, razen tega usmerjajo z brezžičnimi navodili ogenj svojega topništva proti nasprotnikovim položajem, četam, municijskim skladiščem itd. ter poročajo isto tako brezžično o uspehih tega ognja. Bojna letala so lovka in bombna, lovska letala so eno- ali večsedelna, bombna pa lažja, ki razvijajo

velike brzine,

in jih uporabljajo večinoma podnevi, in težke, ki jih uporabljajo zlasti ponoči. Razen tega poznamo tipe padalnih bombnikov, ki se spuščajo iz velike višine z velikansko brzo v padcu proti sovražnim

Letalo tipa Messerschmitt

ciljem, iztresejo svoje bombe na te cilje v višini 400 do 500 m in se nato kolikor mogoče hitro dvignejo spet v višino.

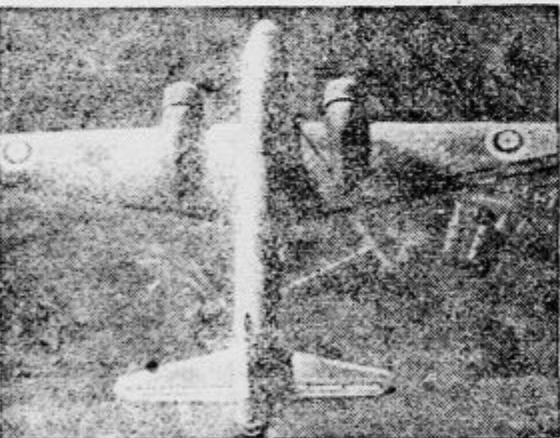
Med lovskimi letali

vojujočih se držav so najbolj znani Messerschmitti in Heinkeli (Nemčija), Curtisi, ki jih izdelujejo v Ameriki ter jih uporabljajo tako Angleži, kakor Francozi, dalje Morani (Francija) in Spitfiri ter Hurricanei (Anglija).

Messerschmittova letala z označbo Me 109 so enosedelna lovska letala, ki so Nemci v njih v specialnim motorjem lanske leto dosegli absolutni brzinski rekord 755,138 km na uro. S serijskimi motorji dosegajo ta letala menda še vedno

brzino 650 km

na uro. Oborožena so s štirimi strojnica- mi in topom.

Bombnik tipa Wellington

Fomladne sapice že pihljajo zatorej po novo obleko ali plašč k znani domači trdkri

DRAGI SCHWAB

LJUBLJANA, ALEKSANDROVA 7. Eleganti kroji – solidna izdelava strokovna postrežba – zmerne cene.

»Gospa pevka, prosimo vas, da visoke tone nekoliko nižje poje, sicer bodo ljudje mislili, da oznanjajo sirene napad iz zraka.«

(»Marc Aurelio«)

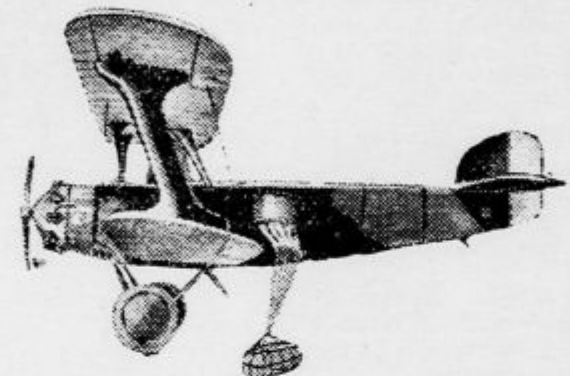
Curtisovih letal je več tipov. Tip P 36 je enosedelnik s štirimi strojnica, P 42 je najmodernejši tip, ki doseže brzino 645 in več kilometrov na uro ter nam njegova oborožitev ni znana, tip P XP je nekoliko starejši, a doseže vendar brzino 620 km ter je oborožen s strojnica tipa Browning s kalibrom 13,2 mm.

Morane izdelujejo v Franciji, njih najbolj znani tip je »406«. To je večinoma kovinski enosedelnik s štirimi strojnica in enim topom, z motorjem 890 k. s. dosega brzino 488 km, z motorjem 1100 k. s. pa 520 km. To za lovska letala razmeroma majhno brzo nadomešča z

ogromno gibčnostjo

ter razmeroma veliko neobčutljivostjo za sovražne izstrelke.

Angleški enosedelnik Supermarine-Spitfire ima nič manj nego osem, togo vgrajenih strojnec ter je z oklepom dobro zavarovan. O njem pravijo Angleži, da s svojimi strojnica vsako krat hudo gospodari med posadkami in letalsko važnimi deli nemških aparatov, ki do danes še niso zavarovana z oklepi, dočim imajo bencin-

Bombnik tipa »Breguet«

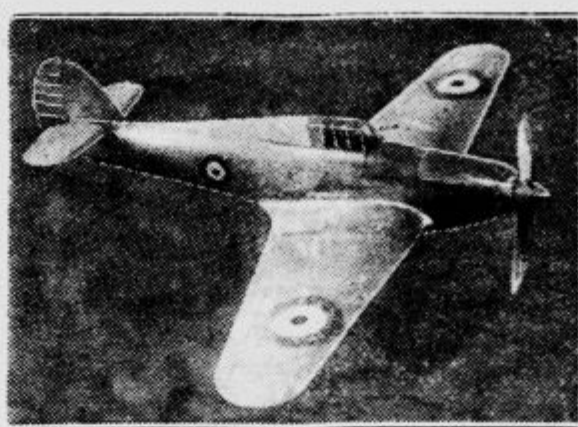
ske tanke zaščitene z avtomatskimi mašinskiimi plašči, tako da zadetki tukaj

ne morejo dosti škodovati

Hawker-Hurricane je tudi znan angleški enosedelnik z osem topov vgrajenih strojnec in z brzino kakšnih 550 km.

Kar se tiče nemškega tipa Heinkel He 112 sliči precej aparatu Me 109. V zadnjih časih je pogostoma govor tudi o Messerschmittih Me 110. Podrobnosti o njih nam niso znane.

Med bombniki je najbolj znan angleški Bristol-Blenheim, ki ga uporabljajo tudi za

Angleški »Hawker«

izvidniške polete. Ta dvomotorni bombnik nosi s seboj lahko

700 do 800 kg bomb

in ima posadko treh mož. Za svojo obrambo ima tri strojnice, ena je togo vgrajena in usmerjena naprej, dve sta gibljivi, in sicer strelja ena med njima navzgor, druga navzdol. Brzina teh bombnikov je 470 km na uro.

Francozi nastopajo zlasti z bombnikom tipa Breguet 690, ki razvija brzino 505 km in lahko nosi osem bomb po 50 kg. Oborožen je

z dvema topovima,

ki streljata v smer poleta in s strojnico, ki strelja navzgor. Lahko pa se vgradi še ena strojnica za streljanje navzdol.

Nemci uporabljajo zlasti Junkersov bombnik za dolge proge »Ju 88«, ki lahko nosi 1000 kg bomb. Z dvema motorjema dosega brzino 510 km. »Ju 87« je padalni bombnik z dvema sedežema. Pod trupom ima 500-kilogramsko bombo, pod krili pa lahko štiri 50-kilogramskih bomb. Padalni bombniki ne morejo prevažati bomb v svoji notranjosti

zavoljo sredobežnih sil,

ki se razvijajo pri obratih in padalnih letih. »Ju 87« dosega v padalnem letu brzino 700 km na uro ali 194,4 m na sekundo.

Najbolj znani angleški padalni bombnik je Blackburn-Skua, dvosedelno letalo s štirimi strojnica in krili, ki streljajo naprej in eno strojnico ob koncu kabine, ki strelja nazaj. Bomb si lahko natovori za 450 do 500 kg.

Zavarovane čebulice

Podjetje bratov Klosterburgov

Kakor poročajo iz Amsterdamu, je tamonjska policija prišla na sled dobičkonosnemu podjetju, ki so ga ustanovili bratje Klosterburg. Pošiljali so čebulice nizozemskih tulipanov po vsem svetu ter pošiljke silno visoko zavarovali. Navadno so bile pošiljke naslovljene na enega izmed treh bratov v Buenos Airesu.

Ko je bilo blago naloženo, sta brata enostavno javila Nemcem, da je odplul ta in ta parnik, povedala tudi približno pot, nakar so nemške podmornice potapljevale označene ladje, brata pa sta za svoje čebulice vlekla masno zavarovalnico. Enega

izmed bratov so nizozemske oblasti zaprle že pred mesecem dni, drugi pa je bil obče spoštovan mož in občinski svetnik ter zato zvišen nad vsak sum. Vendar pa je postal sumljiv, ko je za svojo zadnjo pošiljko s parnikom »Arion« dobil 1.250.000 frankov zavarovalnine, kar je seveda visoko nad pravo vrednostjo čebulice.

Sledili so mu in dognali, da je bil v stalni zvezi s svojim zaprtim bratom, izkazalo pa se je tudi, da so bile potopljene vse ladje, ki so vozile Klosterburgove čebulice. Končno se je policiji posrečilo, da je do blaga nesporne dokazne za krivdo podjetnih bratov ter ju je spravila za zapahe.

Ravnanje z živili poleti

Mlevski proizvodi, maščobe in testenine

Najboljši pomočnik za ohranjanje živil je bilo do nedavnega hladno vreme. V poletnem času je njih konzerviranje malo težavnejše, vendar pa lahko mnogo do- dožemo, če postopamo pravilno.

Pred vsem je nujno potrebno, da hrani- mo živila v suhem, zračnem in kolikor mogoče hladnem prostoru. Najprimernejša je pač klet.

Vsi mlevski proizvodi se zelo dobro drže v platinah ali bombažnih vrečah, v pločev- inastih skatlah ali steklenih posodah, ki jih postavimo na leseno rešetko. Da se ne spravijo miši in drugi nezaželeni gosti na te zaloge, jih lahko tudi obesimo.

Če klet ni primerna za živilsko shrambo, moramo pač v stanovanju najti primeren prostor. Morda nam je na razpolago prehod med dvema prostoroma, ki ga ne upo- rabljamo. Zaloge obesimo tu na palice ali pa položimo na police, ki jih damo vdolati. Če ta v jedilno shrambo spremenjena vrata zagrnemo z zastorom, ne bo delala slabega vtisa v stanovanju. Seveda je tudi omara s policami in kavliji, ki jo postavimo na primeren kraj, uporabna za takšne na- mene.

Testenine se bolje drže, če jih hranimo ne v papirju, temveč v zelenih steklenih posodah, ki zadržujejo svetlobo. Trpežnost masti in olja običajno precejmanj. To- plota in svetloba pospešujeta njih razkra- janje, zato hranimo olje v črno ovitih ste- klenicah, mast in maslo pa v lončenih po- sodah, ki jih pokrijemo s povezanim tem- nim papirjem. Olje moramo porabiti naj- pozneje v letu dni, mast in maslo pa v pol leta. Sladkor in kava se držita dobro v pločevinastih posodah, pločevina pa naj ne bo takšna, da rjavi.

Ameriška brzina

Mlad mož je v neki ameriški cerkvi po- kimal dekletu na drugi strani in dekle mu je pokimalo. Ob cerkvenih vratih sta se srečala.

»Pokimali ste mi«, je dejal mladi mož.

»Tudi vi ste mi pokimali«, je dejalo de- kle.

»Tu je cerkev«, je odvrnil mladi mož, »in tam je duhovnik. Nisem oženjen. Ali ste vi, omoženi?«

»Tudi jaz nisem omožena«, je odgovo- rilo dekletu, ki pogledalo proti duhovniku.

»Želim si pa, da bi se poročila.«

»Tadaj se poročite z mano«, jo je pozval mladi mož.

»Z največjim veseljem«, je odgovorila.

Rečeno, storjeno! Še preden je bil večer, sta bila mož in žena.

Izdatki za vojno

Sedanja vojna stane vsak dan 90 milijonov dolarjev

Ameriška velebanka »National City Bank« je skušala pred nekoliko tedni prika- zati izdatke, ki jih imajo države v zvezi z vojno. Pri tem je upoštevala samo prora- čunske postavke vojaškega in civilnega značaja, upoštevati pa ni mogla n. pr. iz- gub, ki jih trpi trgovska mornarica, škoda zavoljo zasedbe Poljske, Danske ali Nor- veške itd. Samo za tri države, za Anglijo, Francijo in Nemčijo je za l. 1940 izraču- nala sledeče stroške: Anglija 3,2 milijarde funtov, Francija 330 milijard frankov, Nem- čija 34 milijard mark, kar bi dalo v ameri- škni valuti skupaj 33,8 milijarde dolarjev ali vsak dan okroglo 90 milijonov dolarjev!

Koliko vojne sploh stanejo? Številke so seveda zelo različne, toda majhne niso bi- le nikoli. Izračunali so n. pr., da so vojne, ki jih je imela Anglija od l. 1688 do 1815, veljale nad 3 milijarde funtov. To je toli- ko denarja, da bi ga morala nositi v vre- čah po en metriski stot zlate cela armada 36.770 mož. Nemško-francoska vojna 1870-71 je trajala samo šest mesecev, pa je veljala Francijo skupaj s 5 milijardami frankov vojne odškodnine kakšnih 14 milijard zla- tih frankov. Stroške za prvo balkansko vojno cenijo na 3,7 milijarde švicarskih frankov. Vse to pa ni nič v primeri z iz- datki svetovne vojne, ki je veljala po ame- riških cenitvah zavezniški 164 milijard zla- tih dolarjev, osrednje sile pa 83 milijard zlatih dolarjev.

Kako draga je sedanja vojna, pa je mo- goče predstavljati si na podlagi dejstva, da

bi vsa nemška vojna rezerva po l. 1870-71 v znesku 120 milijonov mark zadostovala rajhu danes komaj za kakšnih 40 ur voje- vanja, z vso tedanjo francosko vojno od- škodnino 5 milijard zlatih frankov, ki je pomenila za tedanje čase neverjetno vsoto, pa bi se vojevali kvečjemu dva mese- ca. Stroški sedanje vojne znašajo, za An- glijo že za novo proračunsko leto, torej za prvo vojno leto, več nego za zadnje leto svetovne vojne, pri tem pa cene surovin še niso dosegle niti polovične višine cen iz l. 1918. Navzlic temu stane gradnja vojnih letal danes trikrat do sedemkrat več nego l. 1918., vzdrževalni stroški za eno divizi- jo na bojnem polju pa so dvakrat večji nego l. 1918.

O tem, da so silovito narasli vojni pro- računi tudi nevtralnih držav, čeprav se vojne ne udeležujejo, vemo iz. Na Šved- skem so narasli n. pr. skoraj na dvojni iz- nos v primeri z l. 1938, na Japonskem za štirikratni iznos itd.

Kako se krijejo vse te nezasičane visok- ke vsote? S samimi davki gotovo ne. V Angliji bo znašal primanjkljaj za l. 1940-41, ki ga ne bodo mogli kriti z davki, n. pr. 1,4 milijarde funtov, v Franciji okroglo 250 milijard frankov, v Nemčiji najmanj 12 milijard mark. Te primanjkljaje skušajo obiti z omejitvijo konuma, predvsem pa s tiskanjem bankovcev v nedogled ter z in- flacijo kreditov. Doslej je šlo to še uspeš- no. Kakšne bodo posledice v bodočnosti, si lahko mislimo.

Oženjen, ne da bi vedel

Usodno prijateljstvo z mlado vdovo

Življenja željni Napolitanec Giuseppe Aloia je stopil iz hiše, da bi odšel po me- stu, ko mu je zastavila pot mlada vdova Vincenza Esposito, s katero sta se dobro poznala. Nedavno prej sta se celo ljubila, tako da je Aloia nekoga dne odšel z njo v občinski urad, da bi se oklicala za po- roko. Toda kmalu potem so se mu čustva do nje precej ohladila, zlasti še, ko so mu sorodniki toliko govorili, da je mlada, mlada vdova sicer sprejemljiva, toda nje priredek v podobi dveh otrok bi bil za za- četek vendarle malo preveč. Tako je za- ročenec polagoma začel spet v samsko življenje in pri tem je hotel vztrajati.

Lahko si zato mislimo njegovo presene- čenje, ko ga je mlada žena usodnega jutra pričakala pred vrati z majhnim sporoči- lom, da je njegova, z njim zakonito poro- čena žena in ga je vprašala, kam neki bi odšla na poročno potovanje ter ali je bo- lje, da si najameta dvo- ali trosobno stanovanje? Aloia ji je gledal sprva precej začuden in brez besede v mišni obraz, po- tem je začel malo gibati z usti, ko pa ni s tem nič opravil, je stekel, kakor mu je sa- ma svetovala, na poročni urad, da pogle- da, kaj je vendar s to poroko, o kateri se mu ni niti sanjalo.

Uradniki na občini so nekaj časa pre- gledovali zadevne akte, potem so dejali: »Res je, poročeni ste!« Iz aktov je bilo razvidno, da je prišel Aloia tega in tega z vdovo Esposito v spremstvu teh in teh prič pred poročno uradnika in izrekel svoj odločilo »da«. Žigi in podpisi so po- trebali to belo na črnem. Kaj je preostalo presenečenemu možu drugega, nego da je skočil še v župnišče, kjer je pa iz knjig zvedel, da je nekoliko dni po poročni ce- remoniji na občini prišel še tja v sprem- stvu svoje žene in je pred pričami izjavil, da ji hoče biti zvest mož.

Tretja Aloieva pot je bila na sodišče in zdaj je postala stvar neprijetna tudi za Esposito, pa tudi za druge. Oko posta- ve je namreč kmalu nazaj, da je mlada vdova nastopila pač z več fantazije in po- jetnosti, nego je po zakonu dovoljeno. Ko je opazila, da se ji Aloia izmika, je eno- stavno dobila nekoga mladega moškega in ga naprosila, naj bi žena nadomestoval pri poroki, češ da je ta nenadno zbolel. Nadomestni ženin je opravil svojo stvar dobro. Oblekel se je v svojo najbolj tem- no obleko, izrekel je glasno in razločno svoj »da« in se je pod poročno listino z elegantno gesto podpisal kot Giuseppe Aloia. Obe priči, ki sta prišli na prošnjo Esposito, tudi nista trenili z očmi, ko

sta vse to gledali in poslušali. Pri poroki pred duhovnikom je bila stvar spet malo drugačna. Nadomestni ženin je med tem opazil »pravega ženina« brez vsakega zna- ka boleznih na cesti in tako si je morala domislana vdova poslati pač drugega nadomestnega ženina. Temu je »pravega že- nina« opisala kot popolnoma zdravega, le smola je hotela, da so ga bili v zadnjem trenutku pred poroko poklicali k vojakom. (Tako znajo ljudje celo vojno izkoristiti za svoje namene). Potem je imela še majhen špetakel z eno izmed prič, ki se je v zad- njem trenutku vse zadeve ustrašila in raj- ši ni odšla v cerkev. Tedaj pa je priskočil duhovnik na pomoč, ki je kot nadomestno pričo odredil cerkvenika, samo da bi ce- remonije ne bilo treba odlagati. In tako je mlada Vincenza odšla tudi cerkveno po- ročena domov. Zvonovi so ji zvonili.

Zdaj prihaja žalostni del tega rožnega venca, kajti oblasti vendarle ne morejo dopuščati, da bi se delal na takšen način nered med njihovimi papirji, pa tudi Aloia se ni mogel strinjati s porokama, ki se ju sploh ni udeležil. S sodnikom bodo imeli opravka na novo obdovela lepa Vincen- za, pa oba nadomestna ženina, priče pri obeh »porokah« in še duhovnik sam. A tudi za Aloia stvar ni opravičena. Dokler se stvar sodno ne razčisti in odloči, velja namreč uradno za poročenega in to mu utegne pripraviti še kakšne neprijetnosti...

A NEK DOTE

Tik pred Napoleonovim pohodom nad Moskvo je bil ruski minister policije Bala- šev povabljen na obed k francoskemu ce- sarju. Napoleon se je vedel napram svo- jemu gostu zelo ohlodo, obenem pa je hotel od njega imeti razne informacije o Rusiji.

Ker Balašev ni hotel povedati nič do- ločenega, ga je Napoleon vprašal kar na- ravnost, po kateri poti se pride najlažje v Moskvo. »Vaše Veličanstvo«, je dejal Ba- lašev, »me je postavilo v zelo neprijeten položaj. Francoski pregovor pravi, da vsa pota vodijo v Rim in takisto je z Moskvo. Tudi tja drž' vse polno cest. Karl XII. se je napotil preko Poltave.«

Napoleona je silno razžalila ta odgovor, ki je vseboval jasno namigavanje na po- raz švedskega kralja.

★
Tomaž Bat'a je priznaval vrednost zna- nosti, toda le če je rabila koristnim in praktičnim namenom. Nekdo so mu glav- nega ravnatelja neke železarne označili za velikega matematika. Bat'a je menil: »Če zna kilogram železa prodajati po 60 sto- tinek, plačevati svoje delavce dobro in pri tem še nekaj zaslužiti, tedaj je tudi v mo- jih očeh dober matematik.«

VSAK DAN ENA

»Gospod komisar! Gospod komisar! Iz žepa so mi ukradli listino!«
»Dobro. Iskali bomo storilca.«

»Gospod komisar, povedati vam moram, da se je listnica našla!«
»Dragi gospod, s tem sporočilom priha- jate prepozno, kajti tatu imamo že za var- nim zapah!«

(»Humorist«)

Junak za bojiščem

Tragika angleškega dirigenta

Angleški dirigent Debroy Somers je do- živel prošle dni tragiko, kakršno prikazu- jejo stare grške tragedije. V trenutku, ko je imel stopiti na oder pred godbenike, da začne dirigirati koncert, so mu izročili brzo- javko angleške admiraltete s sporočilom, da je padel na bojišču njegov edini sin. . .

Dirigenta se je polastilo razumljivo raz- burjenje, vendar ni trenil z očesom. Stopil je na oder, dal znak za uverturo in začel voditi orkester kakor da se ni nič zgodilo. Nato se je vrstil program točka za točko. Ves čas je Somers dirigiral s takšno zbra- nostjo, da ni nihče v orkestru, še manj pa med občinstvom opazil, kako je pri-

zadet od vesti, ki so mu jo sporočili pred začetkom koncerta. Šele ko je bil spored izčrpan, je dirigent stopil pred svoje god- benike in je povedal, kaj se je zgodilo.

Somersov sin je bil tako navdušen za vojno, da se je v svojem 15. letu ukradel iz zavoda, kamor ga je bil dal oče v šolo in se je pridružil posadki neke vojne ladje. Začel je mornariško kariero. Oče se je na vse načine trudil, da bi sina vrnil civilne- mu življenju, edinec pa se ni dal pridobiti za očetovo željo. Ko je izbruhnila sedanja vojna, se je Somers mlajši takoj javil na bojišče. Zdaj ga je pokosila smrt v cvetu mladostnih let sredi morja.

Zlato v krstah

Na Grškem gre vsako leto 960 kg čistega zlata v zemljo

Finančna ministrstva so navajena najbolj čudnih vlog podanikov, ki plačujejo davke, toda referenti najvišje grške finančne obla- sti so te dni vendar gledali presenečeno, ko so brali dolgi dopis, ki so jim ga dali v rešitev. Oglasil se je k besedi namreč ne- ki atenski zobozdravnik Pantelis Nakasis in trdil, da se vsako leto pokoplje v zemljo kar znatna količina zlata.

Mož je izračunal, da nosi v njegovi do- movini vsak mož in vsaka ženska pov- prečno dva zlata zoba v ustih. Grki jedo pač radi sladke reči in to zobem ne prija. Potem je učen zobozdravnik še navedel, da umre po uradnih statistikah vsako leto v Grčiji mnogo nad 20 let starih oseb. S preprostim računom je pčtem dognal, da gre vsako leto na 960 kg čistega zlata v grško zemljo, zlata, ki ga imajo mrtvi Gr- ki in Grkinje v svojih ustih v podobi umet- nih zob in mostov. Seveda je zlasti v se-

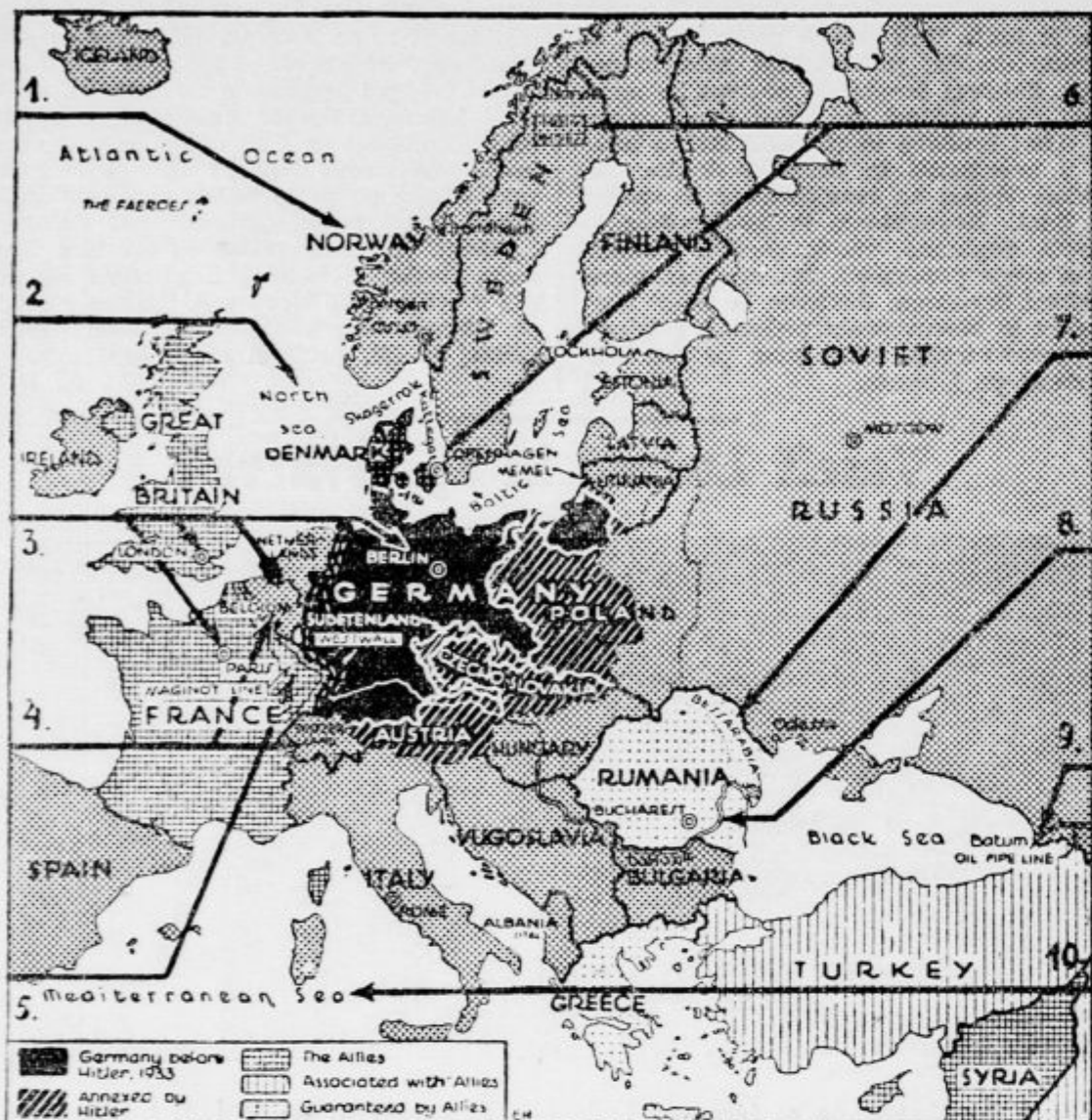
danjih okoliščinah to velika potrata, pravi dr. Pantelis Nakasis in daje finančnemu mi- nistru dobri nasvet, naj vse to zlato reši v prid narodnega gospodarstva.

Na ta način bi sicer ne šlo, da bi primo- rali zalujoče ostale, naj svojim pokojni- kom preden jih položijo v krste, izdajo zlato zobe. Šlo bi pa na ta način, da bi imeli zdravniki ki vršijo mrtiške ogleda, dolžnost v svojih mrtiških izjavah navaja- ti, koliko zlatih zob ima vsak pokojnik v ustih. Občine bi si morale to v posebnih seznamih točno zapisati in po nekoliko le- tih bi odredile uradno odpiranje grobov, ki naj bi pokopano zlato spravljalo spet na dan.

Grški finančni minister se doslej še ni izjavil, kakšno je njegovo stališče do tega nenavadnega predloga, a če je finančni mi- nister prave sorte, ga gotovo nekaj mika.

Kje bodo zadnje odločitve?

Glavna mednarodna vprašanja v sliki in besedi — Deset angleških „odločilnih vprašanj“ v zvezi z vojno — Sredozemlje in njegovi problemi — Ruski prostor

Zaradi boljšega pregleda zapletenih vprašanj, ki jih je postavila v ospredje nova vojna v Evropi, podajamo iz raznih virov nekaj zemljepisnih in strateških slik položajev na posameznih važnih prostorih, kjer se že odloča ali se še utegne odločiti usoda Evrope in sveta. Razume se samo po sebi, da čitatelju ne moremo prikazati vseh velikih vprašanj, ki se za vsakega izmed teh prostorov posebej postavljajo.

Prvi zemljevid

je zemljevid Evrope, kakor ga je tik pred vojno v Belgiji in na Nizozemskem objavila londonska revija »News Review«. Na njem je s puščicami, ki imajo ob robu zaporedne številke, označenih deset odlo-

vpor v Francijo, ali pa za ofenzivo v obeh smereh?

4. Sunek za Maginotovo črto: Ali bo Nemčija po vpadu v Belgijo, na Nizozemsko ter Luksemburško izvršila še napad na Švico in skušala, kakor to ponekod napovedujejo, stisniti francoske obmejne utrdbe v klesče ter vdreti za Maginotovo črto, da obračuna najprej s Francijo?

5. Maginotova črta: Ali bo Nemčija poskusila direkten napad na to francosko obrambno črto, ako bi ji poskus preko Belgije (in morebitni preko Švice) ne uspel?

6. Skandinavija — Švedska: Ali bo Nemčija po danskem in norveškem uspehu napadla tudi Švedsko, da si zagotovi dobave švedskega železa? Kaj bi v tem primeru

po Evropi, ki nas je popeljal skozi predele največje napetosti in velikih negotovosti, a tudi velikih odločitev za bodočo usodo Evrope in sveta, približali

sredozemskemu prostoru,

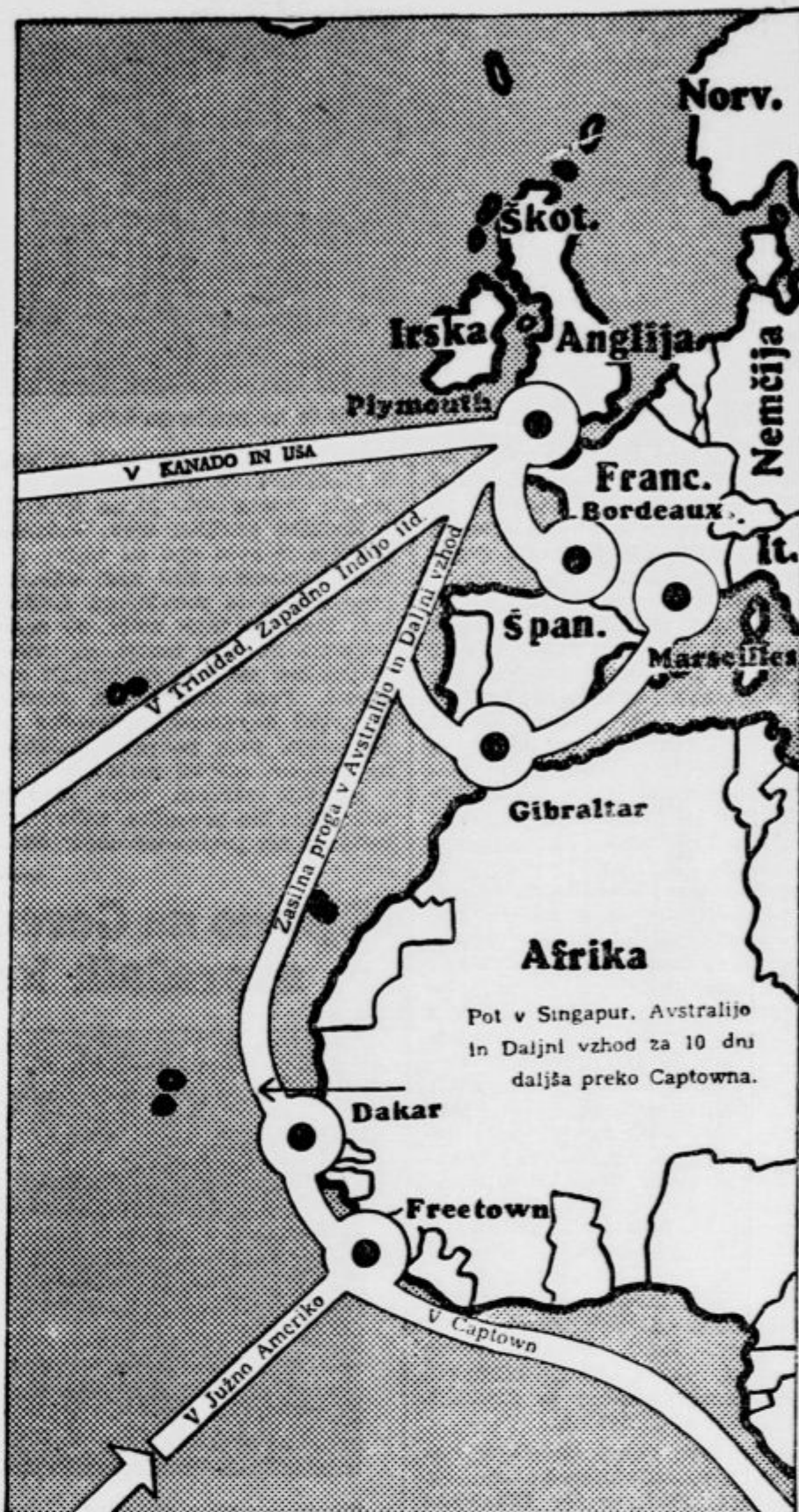
ki skriva v sebi znatno največje probleme vse evropske in svetovne politike. Tu se posredno ali neposredno križajo interesi vseh petih evropskih vesil, tu pa se zlasti odločuje te dni bodoča usoda odnošajev med Italijo na eni ter Anglijo in Francijo na drugi strani.

Drugi zemljevid, ki ga objavljamo, nam nazorno kaže, kakšni so interesi in kakšni položaji vesil, ki si tu utegnejo stati nasproti. Predvsem so s črtami označene glavne prometne žile, ki se tu križajo. Iz Atlantika skozi Gibraltar, ožino med francoskim Tunisom in italijansko Sicilijo, ki loči Sredozemlje v zapadni in vzhodni bazen, ter skozi Suez vodi velika angleška trgovska in imperialna pot v Tih Ocean, na Daljni vzhod. S to prometno žilo se navpično veže francoska sredozemska pot iz južne Francije v Maroko, Alžir in Tunis ter v ostala francoska kolonialna posestva v Afriki in Aziji; križa pa se z njo italijanska prometna pot v Libijo in italijansko Vzhodno Afriko (Abesinijo, Eritrejo in Somalijsko). Od Odesa navzdol preko Črneza morja in skozi Dardanele išče Rusija svoj svoboden izhod v Egejsko in Sredozemsko morje ter od tu na odprte oceane. Preko Črneza morja pa vodi iz Batuma, do kamor je speljan ruski pretrolejski vod iz Bakuja ob Kaspiškem morju, proti Dunavu kot glavni prometni žili, ki veže te predele z Nemčijo, nemška petrolejska pot.

Na zemljevidu so zavezniška (angleška in francoska) ozemlja označena z navpičnimi črtami, pikčasto pa so označena: Grčija in Rumunija (ki sta jima Anglija in Francija 13. aprila lanskega leta dali jamstva za primer napada) ter Turčija, ki je z zavezniški podpisala 19. oktobra lanskega leta trojezno pogodbo o medsebojni pomoči. Italija in njena prekomorska posesta na nasprotni afriški obali (del Libije brez Vzhodne Afrike) sta na zemljevidu označeni s črno barvo. Italija, kakor nam nazorno kaže

tretji zemljevid

italijanskega izvora, se čuti v Sredozemlju, ki ga smatra za svoj življenjski prostor, za ujetnico. To pa zato, ker so vsi izhodi, odnosno vhodi v to morje (Gibraltar, Suez in Dardanele) v rokah Anglije in njenih zaveznic. Hudo borbo za oblast

skoraj generalov Weyganda in Wawela, ki jo zavezniški označujejo kot tako zvano »požarno brambo«, ki naj bi nastopila povsod, »kjer bi bilo treba gasiti kak nov požar«.

Weygandova armada se zbira v Siriji, kamor sta speljana dva najpomembnejša petrolejska voda iz Iraka. Velika ležišča nafte pa niso le tu, temveč na vsem širnem prostoru med petimi morji, Kaspiškim, Črnim, Sredozemskim, Rdečim morjem in Perzijskim zalivom, kamor so bili od nekdanj uperjeni pogledi vseh vesil. Ta

obsega šesti del sveta, sta na njem dobro prikazani. Črtkasta proga z ladjami ponazorjuje veliko severno pomorsko pot Rusije od Murmansk do Vladivostoka. Stavbe z dimniki ponazorjuje glavna industrijska središča Rusije, stolpi pa glavna ležišča nafte. Moč Rusije v zraku ponazorjuje letala, katerih vsako predstavlja po 2000 edinic. Ker so na sliki na zapadu (v Evropi) narisana štiri letala, na Daljnem vzhodu pa dve, cenijo Angličani letalske sile Rusije na 12.000 letal, kar se zdi najnižja cenitev. Podmorniško brodogradnje Rusije, ki

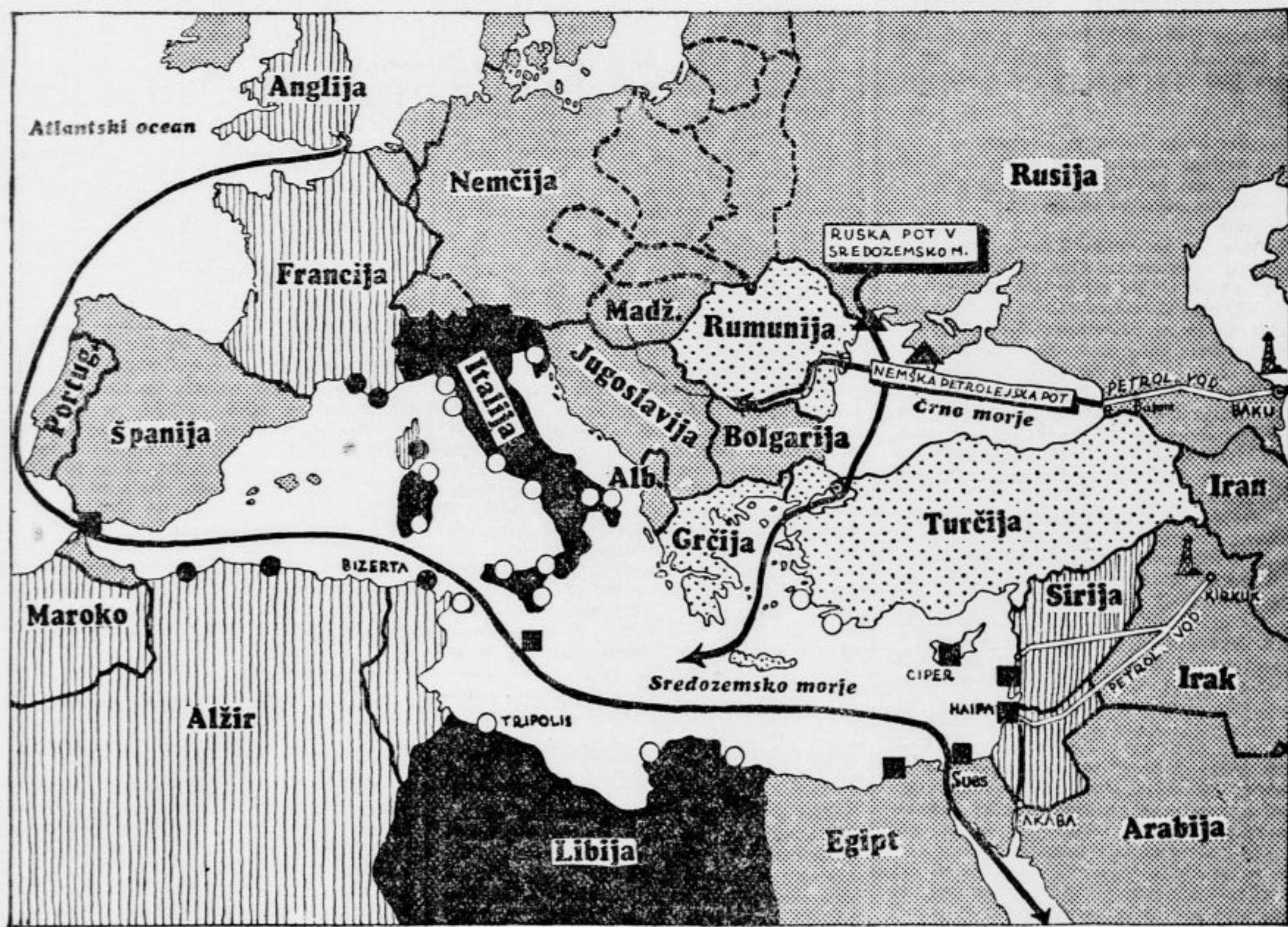
prostor je na našem zemljevidu dobro označen. Pripominjamo, da ima na tem področju svoje interese tudi ameriški kapital, v čigar rokah je velik del petrolejskih družb.

Za Nemčijo sta trenutno glavni dobavitelji petroleja Rumunija in Rusija, Italija, dokler ni v vojni, se lahko zalaga tudi drugod. Ako bi pa vstopila v vojno, bi te dobave zanjo prenehale. Rusija je v tem pogledu bolj avtonomna. Njen položaj nam nazorno prikazuje

šesti zemljevid,

ki je angleškega izvora. Strnjeno in razsežnost te evropske in azijske vesile, ki

Scrutator

čilnih vprašanj razširjajočega se evropskega konflikta. Ta vprašanja označuje navedena revija takole:

1. Norveška: Ali se bo Nemčija polastila vse Norveške? Kakšno vlogo bo igrala Norveška v nemških naupadih na Anglijo?

2. Severno morje: Ali bo nemškim letalskim silam uspelo pokazati svojo nadmoč nad angleškim brodogradjem? Ali pa bo končno nad letalskimi silami in obvladanjem zraka prevladalo gospodarstvo na morju, ki je v angleških rokah?

3. Letalska vojna: Ali se bosta oba vojna tabora odločila za neomejeno bombardiranje sovražnih ozemelj iz zraka? Tu se, kakor pri Norveški, za Anglijo še posebej postavlja tudi vprašanje: Ali bo Nemčija izrabila svoje nove pozicije na Nizozemskem in v Belgiji za velike napade vseh svojih oboroženih sil na Anglijo, ali za

storila Rusija, ki prav sedaj hiti s poglobljanjem svojih gospodarskih odnošajev s Švedsko?

7. Besarabija: Ali bo Rusija napadla Rumunijo zaradi te sporne pokrajine? Ali se bo Moskva v primeru zunanega napada na Balkan vmešala v konflikt zaradi varovanja svojih interesov v tem predelu Evrope?

8. Podunavje — Balkan: Ali si bo Nemčija skušala zavarovati svoje dobave iz podunavskega in balkanskega področja pred vsemi nevarnostmi?

9. Bližnji vzhod: Ali se bo Turčija na tem in vsem sosednem področju zapletla skupno z zavezniški v vojno, da prepreči razširjenje drugih sil na tem prostoru?

10. Sredozemlje: Ali bo tudi Italija vstopila v vojno?

Tako smo se na tem naglem prehodu

v tem morju pa nam označujejo baze ali oporišča posameznih vesil, ki nam kažejo vso zapletenost sredozemskih vprašanj. Angleška oporišča v Sredozemlju so označena s črnimi kvadrati, francoska s črnimi krogi, italijanska z belimi krogi, ruska pa s črnimi trikotniki.

Pred stiriinajstimi dnevi se je Anglija zaradi naraščajoče napetosti z Italijo odločila, da odred, svojim trgovskim ladjam, ki so doslej plule na Daljni vzhod skozi Sredozemlje, novo zasnovo pot preko Capetowna (Južne Afrike), kakor nam to ponazorjuje

četrti zemljevid,

ki nam kaže gibraltarski voz in glavne smeri angleške trgovske plovbe. Nova zasnova pot, ki je bila že dolgo v načrtih angleške admiralitete za primer napetosti z Italijo, je seveda znatno daljša od sredozemske poti (za celih 10 dni plovbe več za ladje, ki plovejo na Daljni vzhod!), toda Anglija očitno ne želi izpostaviti svojih ladij nevarnostim plovbe po morju, ki bi utegnili čez noč postati prizorišče velikih pomorskih in letalskih borb.

Težišče sredozemskih operacij, ako bi se Italija odločila za vojno proti zaveznikom, pa bi utegnili prav tako biti v zapadnem delu sredozemskega bazena, ki ga kaže navedeni zemljevid, kakor v vzhodnem Sredozemlju, kjer je posebno izpostavljena točka Egipt. Toda tu imata Anglija in Francija tudi svojo zavezniško Turčijo, katere položaj prav tako kakor položaj vzhodnega Sredozemlja in z njim povezanih predelov, pa nam kaže

peti zemljevid,

V Siriji in Egiptu se, kakor znano, zbira zavezniška vzhodna armada pod povelj-

Naša lepa in napredna vas

Libeliče na severni meji so častno izpričale zavednost in napredek

Pogled na Libeliče proti nemški meji in na moderno šolo

Lepe so Libeliče, lepe tako, da so jih leta 1920. občudovali in pridno slikali tudi Angleži, člani plebiscitne komisije. Da pa so tudi napredne, predvsem pa narodno zavedne, o tem naj pričajo dogodki, popisani v naslednjih vrsticah.

Vas Libeliče je na onem koščku tako drage nam koroške slovenske zemlje, ki je po mirovni pogodbi 1919 pripadel naši državi. Vas leži ob vznožju Strojne, gorovja, ki se razprostira med Dravo in Mežo, na zapadu sega do znane opevane »ravnine pliberske«. Od vasi pa do Drave se širi dober kilometer široko, »kakor pliberske« ravno in skrbno obdelano libeliško polje, libeliški poden imenovano. Državna meja teče tu le nekaj metrov za vasio sredi polja do Drave.

Libeliče so že stara slovenska naselbina, v urbarjih jih najdemo zapisane že leta 1154. z imenom Liwalich. Župna cerkev, ena najstarejših v okraju, je posvečena sv. Martinu, »patronu preljudnega nam vina«. In res pričajo krajevna imena »Vinji reber« grič Vinograd nad vasio, da so tudi v Libeličah včasih gojili vinsko trto na več krajih. Menda zaradi bolj mirnega podnebja in konkurence iz toplejšega Štajerja, so vinograde Libeličani opustili, gojijo pa sadno drevje, ki ga je precej in domestuje znano dobri libeliški sadjavec nekdanje libeliško vino, ki je bilo morebiti sicer zelo zdravo za človeka, kakor pravijo, bilo pa je tudi precej kislo. Znan je daleč naokrog libeliški krompir, ki ga precej izvozijo ne samo v industrijske kraje v Meziški dolini, marveč tudi dalje v notranjsko državo. Obilni, žal, že močno izčrpani gozdovi na severnih obronkih Strojne dajo mnogo brusnic in zasluška marijivim libeliškim dekletom.

Libeliče so že pred vojno slovele za narodno zavedno koroško slovensko vas. Za časa volitev leta 1907. so se Libeličani močno razgibali in si postavili za svojega kandidata znanega narodnega voditelja Franceta Grafenauerja. Prišel je na volilni shod tudi znan vodja koroških nemških karlovcev Vincenc Schumy (šumi), poznanejši avstrijski minister. Prišlo je z njim nekaj nemških karlovcev priganjencev. Eden izmed teh je številne navzočne kmete vprašal, kako naj govori, po nemško ali po slovensko. Prišlo je pri tem vprašanju do bojne glasovanja.

Najprej so glasovali za govor v nemškem jeziku. Veliko je menda od tega glasovanja pričakoval gospod šumi, toda vzdignilo je svoje roke le nekaj oseb. In te osebe so dvignile kar obe roki, tako da je ta način glasovanja napotil zavednega slovenskega Libeličana do hudomušnega vzklaka: »Pa se obe nogi dvignite kvisku, da vas bo videti vsaj nekaj več!« Shod se je vršil v slovenskem jeziku. Šumi jo je moral umno odkuriti...

Ob prevratu in za časa plebiscita so se Libeliče postavile odločno na slovensko stran. Priglasilo se je tudi večje število libeliških fantov prostovoljno v jugoslovensko vojsko, da se borijo s puško v rokah za naše narodne pravice na Koroškem. Eden izmed teh, Peter Karbun, je dal za Jugoslavijo svoje mlado življenje, drugi je bil težko ranjen in odlikovan z zlato Obilico kolajno za hrabrost. Zavedni slovenski libeliški fantje so se kot narodna straža udeležili številnih takratnih plebiscitnih manifestacijskih shodov po Koroškem. Ko je bilo jeseni 1920. za kmetno največ dela na polju in pri sadju, so vrli libeliški fantje dan za dnem delali do pozne ure doma in po storjenem delu še redno prihajali k sejam narodnega plebiscitno propagandnega odbora, k igraliskim in pevskim vajam. Na dan plebiscita so dale Libeliče veliko večino glasov za Jugoslavijo. Žal, ne tudi tako sosednje Potoče.

Zaradi nesrečnega izida plebiscita v drugih krajih Koroške so Libeliče s plebiscitnim ozemljem vred prišle pod Avstrijo. Ko pa je začela delovati razmejilna komisija, so zavedni Libeličani zbrali veliko podpisov za svojo prošnjo, naj se vas Libeliče dodeli Jugoslaviji. Z odstopom nekoliko ozemlja severno od Drave se je dosegel kompromis in vas Libeliče so na veliko veselje Libeličanov pripadle Jugoslaviji. Ne vemo, če to spada k naprednosti, toda razigrani Libeličani so takrat kar celih 14 dni praznovali pripojitev Libelič k Jugoslaviji. Toliko vina in mošta se že dolgo ni popilo in toliko se še ni popevalo, kakor v tistih srečnih dneh...

Sedaj smemo, ko nimamo več Avstrije za svojo sosedo, popisati izredno zanimiv in za narodno zavedne Libeličane značilen dogodek iz časov zopetne osvoboditve Libelič: ko so oktobra 1922. zapustile avstrijske oblasti Libeliče, so sosednji, nemškotarski Potočani vzeli skoraj ves šolski inventar s seboj, češ, polovica občine je še vedno pod Avstrijo in se bo morala v Potočah graditi nova šola. Takrat so potoški nemščurji odpeljali s seboj v Potoče tudi brizgalno libeliškega gasilskega društva. Libeličani so se pritožili preko naših oblasti, toda potekli so mesci, brizgalne pa Potočani še vedno niso vrnili. Pa se je nekega temnega večera zbralo okrog 20 gornjinskih libeliških fantov. Od avstrijskih obmejnih organov neopazeni so se podali preko meje v 3 km oddaljene Potoče, kjer so odprli sredi vasi nov gasilski dom ter odpeljali težki voz z brizgalno preko potokov proti Libeličam. Preden so Potočani opazili, kaj se je pripetilo in preden so avstrijski orožniki in

obmejni stražarji prihiteli do meje, so bili Libeličani že tostran meje in brizgalna je bila kmalu nato varno spravljena zopet v libeliški gasilski dom. Približno 10 let pozneje je neki naš od tujine plačani narodni odpadnik širil naši državi sovražno propagando iz sosednjega Labuda in Potoč. Tudi po tega moža so neke noči šli pogumni libeliški fantje, ga zvezali in pripeljali čez mejo in ga izročili našim oblastem. Pred kratkim je ravno ta mož spravil za denar nezavedne naše ljudi čez mejo, toda ne pri Libeličah, marveč na drugem odseku meje...

Malokje vaščani tako lepo praznujejo naše narodne praznike, kakor ravno v Libeličah. Na predvečer naših narodnih bla-

Ljubno na Gorenjskem – slikovita trdnjava naprednih kmetovalcev in obrtnikov

Ko se voziš na Gorenjsko, pogled v Podnartu skozi okno. Z bližnjega hriba te preko Save pozdravlja prijazno Ljubno. Naravnost očaran si od pogleda na vas, ki ima zaradi svoje izredne lege ime: gorenjske jaslice. Izstopiš v Otočah, greš preko savskega mostu in v nekaj minutah te privede lepa gozdna steza v vas, kjer »v čevdru pri četni ščira leži«.

Ljubno, ki je slovelo nekdanj kot znamenita božja pot in so prihajali romarji k Mariji udarjeni, je danes izletniški kraj. Razgled z vasi, zlasti z rezervarja je izreden.

Po dolini »Sava vence vije«, po radovljiski ravnini se belijo gorenjske vasi, med njimi v bližini znane Brezje, v daljavi blejski grad, v ozadju pa se kakor kulise dvigajo na severu Karavanke, zahod zaključuje Juljske Alpe z očakom Triglavom, na jugu ti priklene pogled zelena Jelovica, pri Kranju straži Sv. Jošt z brhko sosedo Smarjetno goro, na vzhodu pa gleda preko Kočne strmi Grintovec.

90 hiš se stiska na pobočje Spodnji del »vase« je izrazito kmečki Sveti domovi z urejenimi gospodarskimi poslopiji pričajo o dobrih gospodarjih, pa tudi polje kaže, da ga obdeluje skrbna roka. Številni sadni vrtovi obkrožajo vas in vsako hišo. Stari nasadi so še gosti, nove drevje pa je zasajeno po vseh sadjarskih pravilih. Ljubno ima ugodno lego za sadje, letine so navadno dobre in zaslužek lep. Strojna kmečka za druga pomaga članom z raznovrstnimi stroji, mnogi kmetje pa imajo tudi lastne stroje, da gre delo na njivi in na skednju hitreje izpod rok.

Zgornji del vasi »na pečah« je značilno obrtniški. Vas je že zdavnaj slovela po lončarjih, ki so svojo izvrstno robu vozili tudi na Koroško Stajersko in Primorsko. Lončarska obrt je izumrla z zadnjima pro-

Sokolski dom je majhen, toda četa je nanj prav ponosna

rodilo že mnoge lepe uspehe. Dostikrat pa je bilo na žalost tudi vzrok, da razni v vzajemnem sodelovanju več vasi idealno zamišljeni načrti niso uspeli.

V Markovski občini, ki obsega velik del Spodnjega Ptujkega polja z vasi: Zabolci, Markovec — Nova vas, Bugovci, Stojanci, Sobetinci, Prvenci in Borovci — hoče nositi zastavo vas Markovec — Nova vas. To sta prav za prav dve vasi, vendar

govestnikov se tudi lani goreli kresovi in vsa okna vaških hiš so bila razsvetljena. Ponovno so libeliški fantje ob naših državnih in narodnih praznikih s petjem, godbo in streljanjem oznanjali zavednim Slovincem pa tudi nemškotarjem, da se veselijo obstoja in napredka kraljevine Jugoslavije.

Libeliče so tudi prosvetno in gospodarsko napredna vas. Gojijo lepo ubrano potje, nekaj časa so imeli tudi Libeličani strumno sokolsko telovadno vrsto, ki jo je izvečal graničarski narednik Bukvič. Obžalovati je, da je po odhodu br. Bukviča četa prenehala delovati. Vztrajno deluje skoraj 20 let redno posojuje utka željnim Libeličanom leposlovne knjige. Mnogo je že kmetov, ki gospodarijo po novih naprednih zahtevah časa, pred kratkim so si postavili moderno sušilnico za sadje. Letos obiskuje 12 libeliških deklet z velikim vno banovinsko kmetijsko gospodinjstvo šolo. Vas ima električno razsvetljavo, lani so Libeliče dobile tudi telefonsko zvezo z Dravogradom. Gospodarsko so Libeliče po zopetni osvoboditvi dokaj dobro uspevale, zlasti v časih, ko je bila meja z Avstrijo še »odprta«. Ko pa je bila Avstrija priključena nemški državi, so meje res v pravem pomenu besede zaprte in v Libeličah, zlasti v vasi sami, je zavladalo gospodarsko mrtvilo. Samo cesta ob Dravi veže Libeliče z notranjsko državo. Skrajni čas je, da se ta cesta v zloglasnem Sušnikovem klancu končno vendar popravi. To in še pozornost v pospeševanju izvoza po naši javnosti si narodno zavedni Libeličani pač res zaslužijo.

S. J.

dajalcema ljubenskih črepih, z originalnima bratoma Jožkom in Florijanom, ki ju opeva tudi vaški pesnik v pesmi. »Lončarji«.

Sta brata Jožek in Florijan najpesh zastopala ta stan, ker sta od svojih mladih nog vozila robu to okrog.

Lončarji so se umaknili čevljarjem, ki so zlasti po vojni zasloveli s solidnimi izdelki. Prodajali so jih po sejnih. pošiljali pa tudi na jug. Ustanovili so čevljarsko združenje, ki je na žalost prenehala delovati. Stroj uničuje našo obrt, ostalo je doprinešla se kriza in tako se čevljarji borijo za svoj obstanek. Toda iznajdljivi Ljubentani ne držijo križem rok. Če n. drugače, gre do trehuhom za kruhom in tako je nekaj ljudi zaposlenih na Jesenicah, mnogo pa se jih vozi v Kranj, kjer delajo v tekstilnih tovarnah.

Vaščani smo si zgradili vodovod že pred svetovno vojno, po vojni pa je posvetila po naših domovih elektrika, ki razsvetljuje tudi pota. Imamo dvorazredno šolo, kakor rada hodi mladina. Mnogo »bistrih glav« je že odšlo študirati in danes zavema lepe položaje in odgovorna mesta.

Kulturno delo je izključno v naprednih rokah. Nekdanj so se vršile vse prireditve v okolišju Gasilnega društva po ustanovitvi Sokolskega društva pa je bilo prenehanje vse društveno delovanje v Sokolski dom, ki so ga postavili marljivi člani s sodelovanjem skoraj vseh vaščanov že v prvem letu svojega obstoja. Manjka nam samo sposobnih izobražencev ki bi prevzeli vodstvo. Sicer je pa v Ljubnem dovolj neta in delavolnih mladih ljudi, ki so pripravljeni delovati pri kulturnem podvigu naše lepe gorenjske vasi.

Pogačnik

V rojstni vasi dr. Ljudevita Pivka

Cepprav so slovenske vasi, posebno na Stajerskem, le malo oddaljene druga od druge, vendar pri natančnem preučevanju opazimo, da se medsebojno razlikujejo v mnogih ozirih, celo po govoricah. Splošni pojav tekmovalnosti zasledimo tudi med vasi. Vsaka vas bi vsaj v svoji občini ali župniji hotela biti prva. To stremljenje je

sta ne glede na to, da se druga druga dotikata, že od davnine pretikata v tako tesnem sodelovanju, da se lahko smatra za eno vas z dvema imenoma. Razen skupnih društev in gospodarskih ustanov ju je vezala tudi oseba skupnega župana. Prebivalci teh dveh vasi so po ogromni večini kmetje s srednje velikimi kmetijami, žetlarji in rokletni delavci. Kmetijstvo jim je glavni vir dohodka. Razen poljedelstva s pridno bavijo s sadjarstvom, čebelarstvom, predvsem pa z vinorejno. Vsakeletni kmetijski nadeljavniki težijo ugodno zmernost in velikemu zanimanju vaščanov za umno, namerno gospodarstvo, zlastno delujejo selekcijsko društvo jim je živa potreba. Kmečke hiše so po večini zidane, krite z opeko. Dvorišča so zdaj higienično urejena. Na oknih je rožmarin in nageljni. Tudi notranja oprema kmetijskih domov je skrbna. Za red in snago skrbje predvsem dekleta, saj se vsako leto v velikem številu udeležujejo gospodinjinskih tečajev, ki jih vodi domače učiteljstvo.

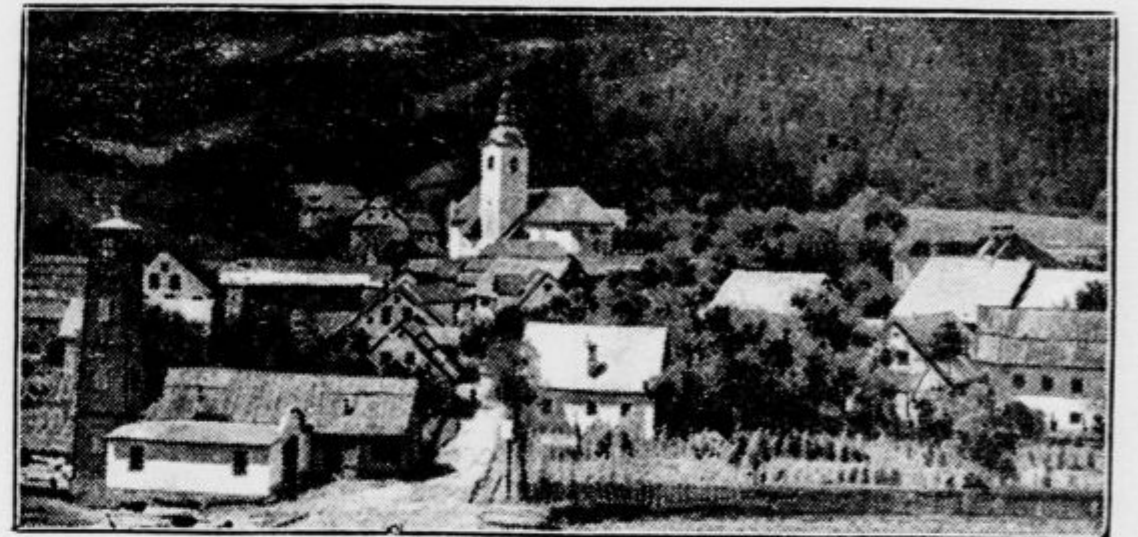
Markovec in Nova vas imata slikovito lego. Hiše so druga do druge, kakor istovrstne, ki sede na telegrafskih žicah, odhajajo na jesen v južne kraje. Vasi sta obdani od krasnih sadonosičkov in spomladni sta kakor dve gnezdi sredi zelenja. Tik za vascema teče Drava, ki prinaša vaščanom radost pa tudi žalost. Poleti se staro in mlado hiti osveževati v vodo. Ribiči radi posedajo na obrežju, kajti ščuke in sulci so pač dobra »športna« pridobila jed. Milinarji se zadovoljno smejejo,

ker Drava jim poceni goni miline. Ko pa se Drava ob pomladnih in jesenskih nalihih razbesni in odnaša rodovitno zemljo in drevje in ograja hiše, tedaj pa vaščani z žalostjo gledajo divjanje reke in ugotavljajo, da je nujno potrebna regulacija Drave prav pri njihovi vasi. To še posebno zato, ker imajo ti prebivalci večino svojih lesov in travnikov na dravskem otoku, imenovanem šturmovec. S tega otoka prevažajo na ladjah, ki so različnega obsega — nekatere morejo sprejeti po dva s senom naložena velika voza — travo, drva in listje. Tak prevoz preko Drave, ki je silno deroča, je dostikrat skrajno nevaren. Zahteva izrednega poguma in spretnosti. Vsi vaščani so daleč okrog znani kot dobri brodarji in plavalci. Stalno bivanje v nevarnosti in borba z divjim elementom vpliva na temperament in značaj teh ljudi. Novovaščani in Markovečani so odkrite, pogumne, vesele narave. Ponosni so na svoje posebnosti. Na lanskem mariborskem narodnem festivalu so prav Markovečani in Novovaščani prikazali originalne pustne maske, tako: rusko, piceka, orača zlasti pa l. vrente.

Tudi društveno delo je v teh vajah živo. Poleg starega gasilskega društva ki ima v Novi vasi svoj dom in motorno brigadno deluje še prosvetno društvo s svojimi oddelki, bralno društvo in sokolska četa. Posebno živo in zavidanja vredno delo, kronano z uspehi, opravlja sokolska četa ki si je lansko leto največ s kulturno svojih članov postavilo lastni dom, čigar slovesna blagoslovitev je bila vsenarodna manifestacija, največja, kar jih je dozdaj bilo v Markovcih. Kakor so Markovečani in Novovaščani ponosni na sokolski dom, še ponosnejši so na svojega največjega rojaka pokojnega heroja dr. Ljudevita Pivka. V Novi vasi, pri županovih po domače, se je rodil Ljudevit Pivko. Kakor njegovo rojstno hišo, tako je tudi njega poznal vsak vašan od starih očancev do mladih. Saj tako kakor on je le redki slovenski intelektualni ljubi svojo domovino. Pokojni Ljudevit je vsake počitnice po tudi drugače, kakor je bil, mogel, prihajal na odlič v svojo ljubo Novo vas, kjer je v družbi preproštih vaščanov, katerih idealni učitelj je bil, preživel svoje lepe ure.

K. B.

Veseli Lučani in njihova vas

Vtis imam, kakor da se igra vas Luče otroško igro »skrivanja«. Išče jo na karti in jo ne najdeš. Išče jo v prirodi, pa je tudi ne ugledaš, preden se, skoraj bi rekel, ne spotakneš ob prvo njeno hišo. Če se pelješ s celjskim avtobusom, ki vozi na progi Celje — Logarska dolina ob Savinji proti Logarski dolini, zavoliš malo nad Ljubnem v ozko sotesko, obdano od obeh strani z visokimi hribi. Skozi to tesen se komaj in komaj prerivata bistra Savinja in ozka cesta. Soteska se vije kot kača v izdatnih cvinkih. Nekako 10 km od Ljubnega pa se ti nenadoma izza peč, ki tvori obronek Raduhe tesen razširi in pred sabo zagleda prijazno vasio Luče. Zazdi se ti, kakor da vidiš sliko v lepem zelenem okviru. Okvir ti tvorijo visoke zelene planine, slika pa predstavlja prijazne bele hiše z malo cerkvico na gričku. Pestrost daje vasi Savinja, v katero se ob vodu v vas izliva toplejša Lučnica.

Vedri narave odgovarja tudi živahen temperament Lučana. Iskren je, zaupljiv in prepevajoč veselja. Vidiš ga ob plugu na njivi, toda glava mu ne klone k zemlji, ampak gleda kvisku in prepeva ali pa žvižga. Znano je, da so Savinčani vedri ljudje, toda Lučani je živahen kot kak žukan. Ne misli na jutri, ampak hoče živeti danes in prijetno, zato ga teži vsak odvsi in dinar v žepu. Čepprav velja izrek »malo denarja, malo muzike«, vendar je Lučan eden tistih ljudi, ki bi dal »za jedan časak radosti hiljadu dana žalosti«. In res veselelo preživeti nedelji sledi dolg in znojen teden. Kajti njegovo delo je težavno. Zgodaj zjutraj se odpravi s sekuro za pasom in cepinom na rami v planino. Ves teden podira visoke smreke, ki jih razdeljuje v »platanice«, vlači na kupe ob »riže« in spuša v dolino. Posekani gozd pretvarja v »požarje« (izsekani gozd in požgano grmičevje spremenjeno v žitno polje). Zemlja in gozd pa nista edini njegov dohodek. Upoštevajmo vreden donos mu dajejo letoviščarstvo in turizem. Poletna vročina sili meščana v naravo. Takrat očivi ozka cesta, ki vodi med stenami v Logarijevo dolino. Polna je avtomobilov, kolesarjev in turistov — pešev. Mnogi od teh ne nadaljujejo poti v Logarsko dolino, ampak se ustavijo kar v Lučah. Saj Lučan ni

zaprta značaj in se ne boji tujca, temveč ga prijazno sprejme. Stavi mu na razpolago prijetno sobo, dobro hrano in sladko kaplico. Skoro vsaka gostilna ima svoj gramofon. Da je prijetnejše, pride ob nedeljah muzikant s harmoniko. Krepki fantje prihajajo v družbi redečeliških deklet, v katerih bližini se tudi najresnejši gost razvedri. Lučani so znani po svoji šegavosti in precej radi katerega potegonejo za nos. Zato ni čudno, da se je spletla povestica o lažnivih Lučanih. Neki pastir je baje bridko prevaril čete turških napadalcev, ki so se vračali s Koroškega preko Luč. Vprašali so ga za pot, pa jim je pokazal bližnico, ki jih je peljala v globok prepad, kjer se jih je mnogo pobila, najlepše pa označuje brezskrbnega Lučana njegova himna:

Men' vse eno je...
imam gnarcev al' pa ne.
Ce jaz gnarce imam
pa za vince dam,
če jih nimam,
pa neham.

Prijetni so ti ljudje, a nič manj prijetna ni njih zemlja. Če si gost zaželi miru, ga najde v idiličnem naravnem parku ob Savinji, kakor tudi ob prijetnih izprehodih v smeri proti Izali in Podvolovljiku. Luče niso nikakva nazadnjaška vas. Tujsko-prometno društvo skrbi za olepšavo kraja. Postavilo je klopi ob izprehajališčih stezah, kakor tudi v parku. Zgradilo so tudi kopališče ob Lučnici. Poleg tujsko-prometnega društva imajo v Lučah še gasilsko, pevsko, godbeno in lovsko društvo. Vas je opremljena z električno lučjo.

Luče so važna postaja za turiste, ki so namenjeni v gore. Tukaj se navadno ustavijo, da obnovijo svojo zalogo in prenoče, zgodaj zjutraj pa odrinejo v hribe. Iz luč vodi pot na Raduho, ki pa je dostiše še premalo uruštevana. Raje se vzpenjejo turisti mimo Planinskega na Ostrico. Nazljudba turo, zlasti pozimi, pa je pot iz Luč na Veliko planino.

Luče so bile pred vojno še brezpomembna gorska vas. Z napredkom turizma pa postajajo znana vedno večjemu krogu ljubiteljev narave, kakor si to tudi zaslužijo.

pk

Celjski počitniški dom pod Tovstom Socialna pridobitev, na katero je Celje lahko ponosno

Celje, 18. maja.
Konec leta 1937. je dala celjska občina na pobudo uprave Zdravstvenega doma v Celju na razpolago bivše Likovičovo posestvo pod Tovstom, da se zgradi in uredi tam okrevališče za zdravstveno šibko šolsko mladino. Uprava Zdravstvenega doma je prevzela izvršitev te socialno važne naloge in je sestavila v naslednjem letu poseben »Kuratorij za zgraditev in vzdrževanje Celjskega počitniškega doma pod Tovstom«.

V tem kuratoriju so zastopniki celjskega mestnega sveta in zastopniki različnih slojev celjskega prebivalstva pod predsedstvom predsednika cinkarne g. Lazareviča. Po občupni pogodbi, sklenjeni med Zdravstvenim domom in mestno občino, je dobil Zdravstveni dom omenjeno Likovičovo posestvo za dobo 20 let v najem proti plačilu priznanine. Posestvo in tudi vse zgradbe, ki bi v namen počitniškega doma tam nastale, ostanejo last mestne občine.

Zgradba Celjskega počitniškega doma sestoji iz dveh delov: iz zidane hiše in priključene lesene zgradbe. V pritličju zidane hiše prideš najprej v prostrano vežo, ki gre skozi vso širino hiše. Na desno od veže je velika, moderno in higienično opremljena kuhinja in soba za kuhinjske osebe, na levo pa administrativna soba, opremljena v kmečkem slogu, ena mala bolniška soba in shramba za jedila. V ozadju veže je prizidano stopnišče; položeno stopnice vodijo v nadstropje zgradbe, kjer sta dve veliki spalnici, vsaka z desetimi posteljami, soba za nadzorstveno sestro, soba za vodstvo doma, umivalnica s šestimi umivalniki in dvoje stranišč. S stopnišča prideš na obširno teraso, ki je položena preko kleti, prizidane v ozadju hiše, s terase pa je dohod na igrišče, ki leži na travniku nad hišo. Drugo prostrano igrišče leži na obširnem izravnanem prostoru ob vzhodnem prečelu doma. Vsa ravniča tega igrišča je nastala po odkopu in izravnanju velikega dela brega, ki je segal tik

do hiše. Odkop so zavarovali s podpornim zidom. Na igrišču se bo mladina dnevno krepila z obveznimi prostimi vajami, na razpolago pa ji bo tudi rusko keglišče, namizni tenis, igrišče za odbojko in drugo. Vse to bo prispevalo k dobremu teku mladine, ki ga bo tešila dobro vodena in dobro založena kuhinja.

Z glavno stavbo je zvezana stranska lesena zgradba s tremi prostori. Tu je najprej velika, naravnost iz kuhinje dostopna obednica, ki bo služila ob deževnem vremenu tudi kot dnevna soba in čitalnica. Temu prostoru je priključena umivalnica s šestimi umivalniki in dvoje stranišč ter prostrana spalnica z 20 posteljami. Ta zgradba je zunaj v naravnem stanju, znotraj pa je ometana in beljena. Seveda ima počitniški dom tudi lasten vodovod, ki dovaja vodo v umivalnice, stranišča in kuhinjo. Želeli bi le še, da bi napeljali tudi elektriko, kar bi se dalo v zvezi z novim planinskim domom menda v doglednem času izvesti. Dosedanji gradbeni stroški znašajo skoraj 270.000 din in razumljivo še niso vsi kriti.

Celjski počitniški dom, ki ima prostora za 40 otrok, leži okrog 750 m visoko in ima prav lepo lego sredi travnikov in gozdov, po katerih vodijo senčnata pota, deloma po ravnam, deloma po vrhovih, od koder se odpira prelep razgled na zeleno Pohorje, Savinjsko dolino in Savinjske planine.

Danes je v domu in okrog njega še tajinstvena tišina. Ko pa se bodo v začetku julija odprla njegova vrata naši mladini, bo dom zaživel, pričelo se bo tu veselo vrvenje. Da bi bilo bivanje v tem domu mladini v vsakem oziru prijetno in koristno!

Kuratorij se ob tej priliki najlepše zahvaljuje celjski občini, ki je s prepustitvijo posestva omogočila začetek vse akcije, in vsem darovalcem, ki so s svojimi prispevki omogočili zgraditev in opremo počitniškega doma. Da bi našli še mnogo posnemovalcev, ki bi dejansko dokazali, da imajo socialni čut in da se zavedajo dolžnosti napram narodni

„JUTROVA“ POSVETOVALNICA

Davčna

I. C. — Lj. — Vprašujete nas, kdo je pooblaščen izstavljanje odtisov podpisovatelja potrdila o plačanih davkih. — Ta postopek predpisuje pravilnik o vknjiževanju neposrednih davkov, ki v čl. 20. veli, da morata vsako potrdilo o plačnem davku v davčni knjizici, na uradni priznanici, na obrtnem dovolilu, na davčni karti, odnosno v seznamu izročene davka na rente podpisati dva uradnika, in sicer oni, ki vpišuje davek v dnevnik (likvidator), in oni, ki prevzema denar (blagajnik). Priznanico sestavi in podpisuje uradnik, ki vodi dnevnik; nato jo izroči neposredno blagajniku ter napoti davčnega zavezanca k blagajniku. Ko blagajnik prejme in prešteje denar v vsoti, zapisani v priznanici (potrdilu), postavi nanjo svoj podpis ter jo še le potem izroči davčnemu zavezanecu.

»Pridobinac.« — Po uredbi o spremembah in dopolnitvah zak. o neposrednih davkih z dne 22. 12. 1939 spadajo odtiski o odmeri pridobine, ki jih izda davčna uprava na podlagi poslovnih knjig pod naknadni pregled po finančni direkciji. Na podlagi tega pregleda se smejo izvršiti naknadni popravki in predpisi, če od dne vročitve prvega odloka o odmeri do dne vročitve odloka o cenzurnih naknadnih popravkih nista minili več kot dve leti. Take odloke more oddelek za davke naknadno pregledati in popraviti v istem roku (računaje od dneva, ko je bil vročen odmerni odlok prvostopnega davčnega oblastva). Zoper naknadno popravilno odmero lahko vložite v 30 dneh tožbo pri upravnem sodišču, če je odmero popravila finančna direkcija, pri drž. svetu pa, če jo je popravil oddelek za davke pri finančnem ministru.

»Trbovlje.« — Vaša domneva je pravilna. Preiskovalno davčno oblastvo sme, če bi bilo potrebno, opraviti tudi ogled v poslovnih prostorih in v stanovanjih obdolženca kakor tudi v drugih stanovanjih in posvoda drugje, če bi to utegnilo koristiti ugotovitvi pravega kazenskega stanja. Organi oblasti, katerim je tak ogled poverjen, morajo imeti za to poseben odlok preiskovalnega oblastva, ki ga morajo pred ogledom pokazati tistemu, pri komer se ogled vrši. Pri vseh teh preiskovalnih dejanjih morajo dati policijski organi davčnemu oblastvu svojo pomoč.

Pravna

Star čitatelj. Svojemu bratu dolgujete večji znesek. Ker vam neki drug upnik grozi s tožbo in rušninjo, vprašujete, če morete namesto plačila izročiti svoje premoženje. — S tem, da plačate, odnosno izročite namesto plačila v denarju Vašemu bratu Vaše premoženje, se ne zagrešite nikakega nedopustnega ali kaznivskega dejanja. Le v primeru, da bi si izmišljali dolgeve in odstranili Vaše premoženje v času, ko vam proti prisili izvršba, bi zagrešili prestopke po kazenskem zakoniku, ki je kazniv z zaporom do 1 leta ali v denarju do 10.000 din. Tak prestopke je pregonljiv le na predlog oškodovanca, ki pa mora biti podan v treh mesecih od dne, ko je oškodovanec zvedel za kaznivno dejanje in za storilca. V toku postopanja mora oškodovanec dokazati, da so bili predmeti odstranjeni z namenom, da bi se njemu kot upniku s tem prizadejala škoda. Če s premoženjem plačate razrešeni dolg, postanejo premoženje upnikova last, ko mu jih izročite in more z njimi nato svobodno razpolagati.

C. I. K. Sosedu ste prodali del gozda in vam je kupnino že plačal, nista pa še napravila pismene pogodbe, niti uredila zemljiške knjige. Ali velja ustna pogodba in kako bi najceneje izvedli prepis. — Tu di ustmeno sklenjena pogodba je med vama pravno veljavna. Radi ureditve zemljiške knjige in plačila predpisanih taks pa morate sestaviti pismeno pogodbo in jo tekom 15 dni predložiti davčni upravi v svrhu odmere pristojbin. Če sami niste vešč sestaviti pismene pogodbe, je najbolje, da jo poverite notarju ali advokatu, ker je vsekakor cenejši kot pa, če bi vam jo sestavil nepravilno kak zakonit pisec. Če pogodba ni prijavljena v navedenem roku davčni upravi, sledi občutna davčna kazna.

R. H. G. Nedavno Vas je upnik iztožil za nekaj tisočakov. Ali vam smejo zabiti plačo in koliko, če ste samo začasno zaposleni pri neki gradnji proti dnevnemu zaslužku. — Vaše službeno razmerje je le začasno, če ne traja po pogodbi z Vašim službodajalcem vsaj leto dni ali če imate dogovorjeno odpovednega roka najmanj 3 mesece. Od zaslužka — dnevnice mezde, ki jo prejimate v tej začasni zaposlitvi, vam more upnik z izvršbo zaseči le 1/3, vendar s tako omejitvijo, da vam mora ostati vendarle po din 20.— na dan. Če ste pa morda trajno nameščeni v zasebni službi, je dopustno poseči z izvršbo na 1/3 plače in ostalih prejemkov in denarju.

»Rogozar.« — Je li kmetičko posestvo zavezanec plačati svojnemu samskemu hlapcu za čas orožnih vaj njegovo plačo. — Ker vam je hlapec obvezan službovati določen čas in je trajalo to službeno razmerje že več kot 14 dni, mu pritiče po zakonu plača za dobo 1 tedna, ker je bil radi vpolake v vojaško službo zadržan opravljati službo iz tehnege razloga. Okolnost, da ni bil zavezan bolnišniškemu zavarovanju, Vas ne reši te obveznosti.

I. G. R. Že pred dvema leti vam je mejaš v gozdu posekal nekaj smrek, ki vam jih nečete plačati. Po kateri ceni smete računati Vašo škodo. — Odškodnino morete zahtevati od sosedu le tekom treh let, ker bi po preteku tega časa tožba za starela. Smreke morate oceniti po vrednosti, kot so jo imele na dan, ko so padle pod mejaševno sekirko. Ker je Vaša terjatev nastala že tega dne, morete od takrat dalje zahtevati 5% obresti. Tožbo morate vložiti pri sreskem sodišču v kraju toženčevega stalnega bivališča, ker gre za nižjo vrednost, kot pa din 12.000.—. Če bo sodišče smatralo, da je odločitev v pravdi, kjer boste tožili za odškodnino, docela ali deloma odvisna od ureditve meje med Vajinima gozdoma, bo lahko samo, brez Vajinega predloga uvedbo po službeni dolžnosti postopek o ureditvi meje. V tem primeru se bo določila meja med Vajinima gozdoma v kolikor ne bo dokazana močnejša pravica po zadnji mirni posesti. Če bi se pa zadnje mirne posesti ne moglo ugotoviti, se bo sporni mejni prostor med Vama razdelil po pravični oceni sodišča.

F. T. L. Proti dolžniku ste dosegli prisilno dražbo njegovega zemljišča, pa je bila izvršba ustavljena kljub temu, da je njegova hiša in gospodarsko poslopje neobjudeno in da zemljo ne obdeluje. — Ker stanuje dolžnik v območju banovine Hrvatske, je dosegel ustavitelj izvršbe po uredbi, s katero so zaščitena kmetiška posestva od izvršbe, ki je bila objavljena dne 17. listopada 1939. pod št. 235 »Narodnih novic«. Po tej uredbi se ne sme voditi izvršba in že začeta ustaviti, če dražba še ni pravomočno dovršena, zoper kmeta, katerega hiša z dvoriščem ne obsega več, kot 20 arov površine. Tudi je prosto obdelovano zemljišče v izmeri 1/4 ha za vsakega rodbinskega člana, najmanj pa skupno 3 ha kot tudi vse gospodarske zgradbe, ki služijo dotičnemu gospodarstvu in zemljišču. Po tej uredbi je kmet vsaka fizična oseba, kateri je poljedelstvo glavni poklic in obdeluje zemljišče sam ali z rodbino ali v potrebi z najetimi ljudmi in katerega obdavčeni dohodki izvirajo pretežno iz poljedelstva (kmetijstva, vinogradništva, sadjarstva, vrtnarstva in živinoreje). Član njegove rodbine je pa vsaka oseba, ki je z njim v krvnem sorodstvu ali svaštvi in živi z njim v skupnem gospodinjstvu in nima svojega lastnega dovoljnega premoženja za preživljanje. Spricela o tem izdajajo občinska ali mestna poglavarstva, more jih pa preizkusiti pristojno sresko sodišče. Kmet, ki je dolžan svojemu upniku odškodnino radi telesne poškodbe ali je njegovemu svojcu nasiloma vzel življenje, se ne more okoristiti z dobroto te uredbe. Če menite, da je bila Vamemu dolžniku priznana dobrota te uredbe neopravičeno, morete prijaviti Vašo pritožbo pri pristojnem sreskem sodišču.

Zdravniška

Slovenija: V vašem primeru gre prvenstveno odločitev zdravniku za duševne bolezni. Deloma vam lahko svetuje tudi domači učitelj. Po mnenju teh se ravnaite!

Bela Krajina: Značaj vaših bolezni je tak, da morate k zdravniku. Potrebno je namreč preprečiti uho, pogledati, na čem bazira zoženje danke in pregledati, od kod izvira revmatizem (kronično vnetje mandljev, gnili zobje itd.). Na daljavo vam ne morem drugega svetovati.

Z. F. G.: Razni so razlogi, ki onemogočajo moške, na primer pijančevanje, pretirano kajenje, razne bolezni, duševno nerazpoloženje itd. Kaj bi bil vzrok v vašem primeru, ne vem, ker nčesar ne omenjate, kar bi mi moglo služiti kot oslon. Študentka: Na vsak način je treba rešiti vprašanje, od kod iztok? To pa brez zdravniške preiskave ne bo šlo. Osebnostim, da gre za vnetje maternice. Vaš dosedanj način zdravljenja ni zadosten in torej tudi ne more biti uspešen.

Fr. R. G. Logatec: Spremembe okoličine in hrane vplivajo na žene včasih ugodno, včasih pa slabo. Opaža se zlasti, da postane perilo nerodno, ali pa celo sploh izostane. Poleg teh faktorjev mislim, gre pri vaši mladi služkinji, še za kronično angino in vnetje obnosnih votlin. Z domačimi sredstvi ne boste uspeli. Svetujem, da oddaste služkinjo na oddelek za grlo in nos tukajšnje bolnišnice, v svrhu pregleda in operacije. Prepričan sem, da bo uspeh dober, potem ko bo odstranjen izvor težav, odnosno infekcije.

Slovenka v Zagrebu: Črevesne zajedalce opažamo v vsaki starosti. Bolj pogosto seveda pri otrocih, ki seveda še ne razumejo, kaj pomeni čistota in se lahko okužijo. Gliste običajno niso nevarne. Lahko pa povzročijo vnetje žolčnika, slepiča ali pa zamašijo črevo. Radi tega svetujem, da se obrnete na zdravnika, ki bo odredil vse potrebno, da se iznebite teh nevarnih zajedalcev.

Bodilnost: Po vašem opisu sodeč niste preboleli v mladosti pljučnice. Verjetneje se mi zdi, da je šlo za tuberkulozni proces. Momentano se ne da nič ukreniti, ker se je proces ustabil in ste še nekako srečno izplavali. Končalo bi lahko namreč drugače. Glede očl se mi zdi, da gre za cistanke vnetja žilnice. Posvetujte se z okulistom, če se da kaj pomagati?

K. Z. Trbovlje: Glede ustne bolezni, ki jo omenjate lahko rečem, da vzrok ni dovoljno pojasnjen in da tudi zdravljenje ni zadovoljivo. Trakuljo spoznamo po členkih, ki jih izloča bolnik v blatu. Domače zdravilo (bučne pečke) večinoma niso zadostna. Bolje je, da greste v bolnišnico.

T. A. Podbrezje: Vaš način prehrane je pravilen. Samo za večerjo bi priporočil, da daste otroku samo redko, ječmenovo kavo in pa kumnov čaj. Potrebno bi bilo tudi preiskati blato na gliste, ki bi bile lahko vzrok opisanim krčm.

S. P. K. Smarino: Zdi se mi, da si delate precej nepotrebnih skrbi, posebno glede pljuč. Pri vsakem napornem delu je dihanje pospešeno in človek diha skozi usta. Ne razumem pa, zakaj bi bila potrebna operacija? — Po influenci opažamo pogosto posledice v obliki katarov, ki pa sčasoma sami preidejo. Ogibajte se pa pač prašnih prostorov in bodite mnogo na svežem zraku! Srebnje, ki ga opažate, je eden izmed znakov hemeroidov. Priporočam odvajalna sredstva in eventualno mrzle obkladke!

Aljožlj J. Celje: Priporočam, da greste ponovno v bolnišnico v svrhu vsestranske preiskave!

Boč: Krivda, da ostane zakon jalov, je lahko na eni ali na drugi strani, ali pa na obeh. Pojdite k zdravniku, ki vas bo o tem poučil!

Kmetijska

Uši na kozli

H. A. Z.: Če so se uši zelo razmnožile, morate kozo najprej ostrčiti, potem pa jo okopajte v topli kreolnini kopelji. Napravite 2—3% raztopino kreoline, polivate z njo kozo in jo s sirkovo ščetko drgnete. Čez 6—7 dni to ponovite.

Kokosovega olja lahko daste svinjam vsak dan 2—3 žlice, vendar pa imate za dobro prebavo, če je motena, drugih, cenejših sredstev.

Silvovka

J. K. D.: Silvovka ima duh po palini in neprijeten okus.

Zdravljenje take silvovke je včasih zelo enostavno in se silvovka popravi že z prekanjanjem, tako da se dobro prežari, pri čemer se izgubi neprijeten duh in okus. Vendar pa mnogokrat to ne zadostuje. V tem slučaju odvajamo duh po palini s finim rastlinskim ogljem. Oglje dobro zdrobite, ali zmeljite in ga dodajte na 1 hl silvovke 1 kg, dobro premešajte in mešanje tekom dveh dni še ponovite. Na to

pustite, da se oglje vsede na dno sode, kar se bo zgodilo v kakih 10 dneh, in silvovko pretočite. Če pa tudi to ne bi pomagalo, boste morali silvovko še enkrat prekuhati, vendar zelo oprežno.

Voluhar

G. C. R. Ljublj.: Radi bi vedeli, kako odpraviti voluharja.

Voluhar je zelo neprijetna žival, vendar je boj proti njemu precej otežekčen. Za pokončevanje tega škodljivca rabijo posebne aparate, v katerih se proizvaža plin, ki prodira skozi voluharjeve rove in ga zastrupi. Ker pa se ta aparat težko dobi, bi vam svetoval preprostejšo sredstvo. Kupite Dello pasto in namažite z njo ploščice rumene kolerabe, tako da se namazani strani plošč v sredini dotikata. Te ploščice položite v voluharjev rov in ga zadelite nazaj z desko pokrito s prstjo ali plastjo trave. To nastavljanje zastrupljene vabe morate tolikokrat ponoviti, dokler voluhar odnaša vabo iz rova. Če hočete napraviti vabo še boljše jo poskropite s par kapljicami baldrijana.

Zatiranje plevla z gnojili

P. O. L. v M.: Njive imate zelo zaplevljene, zlasti zimski posevki so zaraščeni z najrazličnejšimi plevli. Napravili bi radi cenen polizkus zatiranja plevla z umetnimi gnojili.

Za pokončevanje plevla z umetnimi gnojili rabimo kajnit, kalijeve soli, neoljneni apneni dušik in zeleno in modro galico.

V prvi vrsti vam svetujemo napraviti polizkus z neoljnenim apnenim dušikom, ki ni drag in čeprav bi vam polizkus ne uspel, ste vendar koristili zemlji, ker ste jo obogatili z dušikom.

Tovarna za dušik v Ružah priporoča na 1 oral zemlje 100 kg tega gnojila, ki se mora potrositi v ranem jutru, dokler leži še rosa. Važno je tudi vreme. Najbolje se obnese razsipavanje gnojila na jasn sončen dan.

Drugi polizkus napravite z mešanico 70 kg neoljnenega dušika in 200 kg kajnita na 1 oral. Mešanje s kajnitom ima tudi to prednost, da se dušik manj praši in torej lepše trosi. Zeleno galico je treba raztopiti v vodi in škropiti kot v vinogradih. V lepem vremenu napravite 15—18% raztopino galice, v deževnem vremenu pa 20—25%. Škropiti je treba dokler ima plevel 2—6 listov.

Modre galice se rabi mnogo manj, samo 5—8%. V obojem primeru se mora škropljenje v 14 dneh ponoviti.

ŠAH

Slovenska šahovska zveza je ocenila prekinjeno partijo iz matcha S. k. »Vidmar« (Maribor) — Celjski k. k. kot remis. S tem je zmagal S. k. »Vidmar« v obeh semifinalnih tekмах s skupnim rezultatom 8½:7½ (4½ in 4 in pol: 3 in pol) ter se kvalificiral kot drugi finalist. Prvo finalno tekmo igra že danes v Mariboru z Ljubljanskim š. k.-om. Ker Ljubljanski š. k. ne bo moral nastopiti z najmočnejšim moštvom, se obeta napeta borba.

J. š. savez je razposlal vabila za skupno sejo predstavnikov vseh važnejših šahovskih organizacij v državi, ki se bo vršila prihodnjo nedeljo v Zagrebu pod predsedstvom predsednika J. š. saveza, ministra n. r. g. St. Ciriča.

Z malega turnirja, ki je bil igran v februarju in Parizu, je naslednja partija: GRÜNFELDOVA INDIJSKA OBRAMBA

Beli: dr. Tartakower Črni: Snosko-Borovski

1. d2—d4 Sg8—f6
2. c2—c4 g7—g6
3. Sb1—c3 d7—d5
4. Sg1—f3 Lf8—g7
5. d4—b3

Eden izmed mnogih dobrih sistemov proti Grünfeldovi indijski.

5. — d5:c4
Običajno igrajo sedaj najpreje c6 in šele po 6. Lf4. d4:

6. Db3:c4 0—0?

Če na je črni že vzel na c4: potem bi moral sedaj na vsak način igrati Le6. 7. Db5+. Sc6, 8. Db7: Ld7 in žrtvovati kmeta za razvoj, kakor na pr. v znani partiji dr. Euwe—Landau (Hastings 1838—39). Tako na se beli polasti središča, ne da bi imel črni za to kakršnokoli kompenzacijo.

7. e2—e4! c7—c6
8. Lf1—e2 Lc8—e6?

Ta poteza ima smisel samo dokler beli še ni igral e4. Tedaj lahko namreč črni nadaljuje potem s Sd5 in razbremeni pozicijo. — V poziciji v partiji bi bilo za črnega umestitev morda b6. Sicer gre potem 9. e5, La6? 10. ef6! Lc4? 11. f4? 12. Lg7. 12. Lf4 in beli ima kakor je izkušnja pokazala, dobljeno pozicijo. Namesto 9. — La6? pa igra črni seveda lahko Sd5. Po zamenjavi na d5 stoji beli potem poč za malenkost bolje.

9. d4—d3 Sb8—a6

Črni sicer razvija figure, toda brez prave udarne sile. Medtem lahko beli v miru pripravi močno akcijo v središču.

10. 0—0 h7—h6
11. h2—h3 Dd8—d7
12. Lc1—e3 Ta8—d8
13. Dd3—d2 Kg8—h7
14. Ta1—d1 Sa6—c7
15. Df3—e5 Dd7—f8

Prav smešno je kako nima črni prav nobene pomoči proti sledečemu na d4.

16. — — Sc7—e8
17. g2—g4! Se8—d8
18. Dd2—c2 Le6—d7

Da bi zmanjšal učinek protivna f5

19. Se5: d7 Sf6: d7
20. e4—e5

S tempom preidejo končno kmetie k

20. — — Sd6—e8
21. f4—f5 c6—c5
Omogoči lep zaključek. Obrambe pa

22. f5: g6+! f7: g6
23. Dc2: g6+!!

Lepa žrtve dame, ki pa je res za mo

24. — — Kh7—g8
25. Lf5: +, Kf7. Dd7. + in nato Le8: pa ima beli končno celo trdnjavo več.

Na Kh8 odloči Ld3 tako.

24. Le2—c4+ e7—e6
Zopet pride na Kh8 25. Ld3. Dg8: e6+.

25. Dg8: e6+ Kg8—h8

Ali Kh7. 26. Dg6+! (zopet), Kh8. 27. Ld3. Tfi: f8+ in mat v naslednji potezi. Vasia Pire

Novi orehi

Premikalnica

KOCEJ
PROPELER
BALEKINA
ANATOMIJA
PRIVATNIK
HIGIENA
DEGRADACIJA

Premikaj besede tako, da dobiš v treh zaporednih navpičnih vrstah tri naše kraje.

Skrit pregovor

LUGANO — PARIZ — ZNANJE — 21-VEC — SOLAR — KAPELA — PREPAD — VEDRO — MENICA — BOZJAK — KONICA — TEPEZ — BESEDA — SMO-LA — ROGELJ — LOPATA — KLJUN — ATILA.

Iz vsake besede vzemi dve zaporedni črki — iz zadnje tri — in sestavi iz njih upoštevanja vreden rek.

Skrivnosten račun

Če hočeš deliti število 410256 s 4, moraš vzeti samo prvo število 4 in jo postaviti na konec, pa imaš pravi rezultat (102564). Ali znaš poiskati neko drugo število, ki ga lahko deliš z 8 na enak način, to je, da samo prestaviš njegovo prvo število na zadnje mesto, pa imaš že rezultat? Seveda tega števila ne boš iskal s poizkušanjem, ampak ga lahko z računom in z razmišljanjem prav kmalu najdeš.

Pomagati si zna

V manufakturni trgovini imajo v zalogi tri vrste platna v šestih zvitihi. Na enem zvitu je 20 metrov, na drugem 24, na tretjem 26, na četrtem 28, na petem 30 in na šestem 40 metrov. Učenec v trgovini dobi nalogo, da zloži skupaj enake vrste platna. Ker še ne dela dolgo v trgovini, ne pozna posebnih znakov, ki ločijo posamezne vrste platna, izpraševal pa drugih ne bi rad, da se ne bi iz njega norčevali. Tu je dober nasvet drag. Iznenada pa se spomni, kako je trgovec rekel nekemu kupcu, da ima ene vrste platna še enkrat toliko kakor druge, od tretje vrste pa en sam zvitek. Učenec, ki je dober računar, je na podlagi teh besed lahko zložil skupaj iste vrste platna. Kako?

Strti orehi

Hitrost vlakov: Prvi vlak je vozil s hitrostjo 72 km na uro, drugi pa s hitrostjo 36 km na uro.

Varni kadilci: Jože je napravil iz 24 čikov 11 cigaret in še dva čika sta mu ostala.

Posetnica: Ključavničar.

Premikalnica: Sežana, Knežak, Gorica. Stric Matije je razdelil med veselce po zrebu šest knjižnih nagrad. Vekoslav Muhic, Ljubljana, Masarykova 5/II, Simon Kos, Rute 11, Grahovo, Franjo Ferjan, Mojstrana 97, Olga Skerk, Dorsoduro 2065—99, Benetke, H. Korene, Rožna dolina VIII/28, Ljubljana in Jože Srebrnič, Solkan, Via Monte Santo 343 dobe po eno knjigo revije »Življenje in sveta«.

Križanka št. 17

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13			14			15				16	
17			18		19				20		
		21		22	23			24			
25	26	27		28			29		30		
31		32	33				34		35		
		36					37				
38			39		40				41		42
43			44		45				46		47
		48		49				50	51		
52	53		54				55	56		57	
58			59				60		61		
62							63				

Vodoravno: 1. perzijski pesnik (* 939, † 1020); 7. čarobni rog bajeslovnega junaka Rolanda; 13. pranati, Foersterjeva opera, tudi Leharjeva opereta; 14. nebesno znamenje; 16. nordijska boginja; 17. danski jezikoslovec (* 1787, † 1832); 19. češki skladatelj; 20. izdih, tudi veter; 21. gibanje; 23. poganjalno-krotilni pripomoček; 24. reka v Rumuniji, pritok Donave; 25. plijaca starih Slovanov; 27. južno drevo; 30. egiptansko božanstvo, tudi kemični znak za redko, dragoceno, v zdravilstvu uporabljano; 31. gozd; 33. pesniško glasbilo, tudi evropska valica; 34. povirinska mera, tudi kemični znak za žlahtni plin; 35. vrednostni papir; 36. posoda za mleko; 37. samopoveličevalec; 38. posoda; 39. kemični znak; 40. starogrški bog vojne; 41. Noetov sin; 43. globina v tekoči vodi, tudi kemični znak za drago kovino; 44. prijeten nočni obiskovalec; 47. afganistanska utezna enota; 48. naravno polbožanstvo, tudi Hamsunov roman; 49. vilinska kraljica v keltski bajki; 50. prvi poganek iz semena rastline; 52. slonov zob; 54. snovni oboževanec nevernikov; 56. ud; 58. del obraza — organ; 59. mesto v Indiji; 61. naselbina, tudi del večje naselbine; 62. morska žival; 63. celina.

Navpično: 1. špansko utrjeno pristaniško mesto ob Atlantskem oceanu; 2. vrsta vrbe; 3. naravno večanje; 4. stremenje k napredku; 5. reka v Indiji; 6. črta, ki veže kraje z enakim zračnim pritiskom; 7. Cerkenikova povest; 8. preprosto orožje, godalnik, tudi del kroga; 9. vas pri Ljubljani; 10. poldrag kamen; 11. kratica za Lenino vo gospodarsko reformo v Rusiji l. 1921; 12. srednjeveški nesvobodnik; 13. razvoj, napredek upoštevajoča, preprečujoča stvar, dejanje; 18. tovarna dveh stranic; 20. naravno gibalno; 22. polivaljski stvor v Shakespearejevem »Viharju; 24. olupalo; 26.

R A D I O

Nedelja, 19. maja

Ljubljana 8: Jutrnji pozdrav. 8.15: Jutrnji koncert radijskega orkestra. — 9: Napovedi in poročila. — 9.15: Nadaljevanje koncerta radijskega orkestra. — 10: Verški govor. — 10.15: Prenos bogoslužja. — 11: Prenos otvoritve protituberkuloznega tedna. — 11.45: Godbe na pihala (plošče). — 12.30: Poročila in objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Ruski sekstet. — 14: Odlomki iz opere »Boris Godunov« (plošče). — 17: Kmetijska ura. — 17.30: Plošče. — 18.15: Prenos smarnic iz frančiškanske cerk

Novi vozni red

O polnoči je stopil v veljavo poletni vozni red

Odhodi vlakov iz Ljubljane — Prihodi vlakov v Ljubljano

	Čas	VRSTA VAKA	ODHOD V SMERI	Čas	VRSTA VAKA	PRIHOD IZ SMERI
Gorenjsko	5.40	P	Tržič, Bohinj, Rat. Planica	5.54	P	Tržič (samo ob delavn.)
	7.05	P	Jesenice (ob nedeljah in praznikih do 15. IX.)	7.22	P	Bohinj, Rateče, Pl. Tržič
	8.06	P	Bohinj, Rateče, Pl. Tržič	9.06	P	Monokovo, Bohinj, Rateče, Pl. Tržič
	9.40	P	Jesenice, Solnograd, Monokovo	12.15	P	Rateče, Pl. Bohinj, Tržič
	11.50	P	Bohinj, Rateče, Pl. Tržič	15.15	P	Kranj (od 19. V. — 15. VI. in od 1. IX. dalje)
	13.28	P	Kranj	16.06	P	Bohinj, Rateče, Pl. Tržič
	14.36	P	Rateče, Rat. Planica (ob sobotah in nedeljah pred prazni od 15. VI. do 15. IX.)	17.51	P	Rateče, Pl. Jesenice
	15.40	P	Tržič	18.40	P	Kranj (od 16. VI. do 31. VIII.)
	17.25	P	Bohinj, Rateče, Pl. Tržič	19.25	P	Tržič
	19.15	P	Jesenice, Monokovo, Rateče, Pl. Tržič	19.42	P	Monokovo, Solnograd, Jesenice
Kamno	20.38	P	Jesenice, Monokovo, Rateče, Pl. Tržič	20.33	P	Bohinj, Rateče, Pl. Tržič
	21.30	P	Jesenice	21.16	P	Jesenice (ob ned. in prazni. do 15. IX.)
				21.50	P	Bohinj, Rateče, Pl. Tržič
Kranjsko	5.25	P	Kočevje, Sevnica, Karlovac	5.50	P	Novo mesto, Kočevje
	7.50	P	Kočevje, St. Janž, Novo mesto do Grosuplje (ob ned. in prazni. do 15. IX.)	8.36	P	Karlovac, St. Janž, Kočevje
	11.30	P	Novo mesto	12.50	P	Grosuplje (samo ob delavn.)
	13.36	P	Kočevje, St. Janž, Karlovac	15.01	P	Karlovac, St. Janž, Kočevje
	16.58	P	Sevnica, Novo mesto	18.02	P	Novo mesto, Sevnica
Korško	18.50	P	Kočevje, St. Janž, Karlovac	20.21	P	Novo mesto, St. Janž, dnevno, Karlovac, Kočevje ob delavn.
				22.30	P	Karlovac (ob ned. in prazni.)
Maribor in Zagreb	1.35	Br	Trst, Venturina, Rim, Paris	0.14	Br	Rim, Milan, Trst, Reka
	5.54	Br	Trst, Reka, Milan, Rim	4.16	Br	Paris, Milan, Trst
	6.10	P	Postojna, Trst	7.00	P	Postojna
	8.25	SO	Trst, Milano, Paris	9.10	P	Trst, Postojna
	9.45	P	Trst, Reka, Milan, Paris	13.02	Br	Gornje, Rim, Trst, Reka
Maribor in Zagreb	13.45	P	Trst, Reka, Rim, Cannes	14.13	P	Postojna
	17.02	Br	Trst, Reka, Rim, Cannes	19.05	P	Paris, Milan, Trst
	18.29	P	Postojna	21.48	SO	Paris, Milan, Trst
	23.25	P	Postojna	22.20	P	Postojna
Maribor in Zagreb	0.20	Br	Dunaj, Budimpešta	1.12	Br	Beograd, Bukarešta, Maribor
	0.55	P	Maribor, Zagreb	3.10	Br	Zagreb (ob ned. in prazni. do 8. IX.)
	1.48	Br	Zagreb, Sušak, Split, Beograd	5.46	Br	Dunaj, Budimpešta
	5.30	P	Maribor, Zagreb	5.35	P	Zidani most
	7.55	P	Maribor, Zagreb	7.19	P	Zidani most
	9.20	Br	Zagreb, Sušak, Beograd	7.40	Br	Beograd, Subotica (od 15. VI. do 15. IX.)
	12.45	P	Dunaj, Budimpešta, Zagreb	8.15	OS	Isambul, Atene, Bukar., Beograd
	13.30	P	Maribor, Zagreb	9.03	P	Maribor, Zagreb
	18.15	P	Zidani most	9.23	Br	Beograd, Bukarešta, Zagreb, Split
	18.45	P	Maribor, Zagreb	13.25	P	Maribor, Zagreb
Maribor in Zagreb	20.00	Br	Zagreb, Sušak, Split, Beograd	15.10	P	Trst
	21.56	SO	Beograd, Bukar., Istanbul, Atene	16.52	Br	Dunaj, Budimpešta, Zagreb
	22.10	Br	Beograd, Subotica (od 15. VI. do 15. IX.)	18.12	P	Maribor, Zagreb
				20.13	Br	Sofija, Beograd, Zagreb
	22.55	Br	Zagreb (ob ned. in prazni. do 8. IX.) Lokalni vlaki do Zaloge odhajo ob 10.25, 12.20, 14.20, 19.20	21.57	P	Maribor, Zagreb
Vrhnika	7.45	M	Vrhnika	6.46	M	Vrhnika
	14.00	M	Vrhnika	12.52	M	Vrhnika
	19.10	M	Vrhnika	17.44	M	Vrhnika
	22.05	Br	Vrhnika (ob ned. in prazni.)	21.30	Br	Vrhnika (ob ned. in prazni.)

Odhodi vlakov iz Maribora — Prihodi vlakov v Maribor
gl. kol. gl. kol.

	Čas	VRSTA VAKA	ODHOD V SMERI	Čas	VRSTA VAKA	PRIHOD IZ SMERI
Ljubljana od Zagreb	2.48	Br	Ljubljana, Trst, Beogr., Split, Sušak	3.20	Br	Trst, Ljublj., Beogr., Split, Sušak
	5.05	P	Ljubljana, Zagreb, Postojna	5.11	P	Ljubljana, Zagreb
	9.17	P	Ljubljana, Zagreb, Postojna	7.15	P	Poljane
	15.00	P	Poljane	9.14	P	Ljubljana, Zagreb
	15.53	Br	Ljublj., Trst, Zag., Sušak, Split	11.45	P	Postojna, Ljubljana, Beograd
	14.25	P	Ljubljana, Postojna	16.07	Br	Split, Sušak, Beograd, Trst, Ljubljana
	17.55	P	Ljubljana, Postojna, Beograd	17.16	P	Ljubljana, Zagreb
	20.55	P	Ljubljana, Trst	22.14	P	Ljubljana, Zagreb
Kavčev in Kotoriba	5.27	P	M. Sobota, G. Radgona, Kotoriba	6.02	P	Kotoriba
	8.36	P	M. Sobota, G. Radgona, Čakovec	8.50	P	Kotoriba, M. Sobota, G. Radgona
	11.45	P	M. Sobota, G. Radgona, Čakovec	13.15	P	Čakovec, M. Sobota, G. Radgona
	16.25	P	M. Sobota, G. Radgona, Kotoriba	18.31	P	Čakovec, M. Sobota, G. Radgona
	21.03	P	Kotoriba	21.49	P	Čakovec, M. Sobota, G. Radgona
Slovenska	3.50	P	Ruše	4.55	P	Ruše
	5.35	P	Prevalje, Velenje, Celovec	7.27	P	Prevalje, Slovenj Gradec
	10.40	P	Prevalje	12.30	P	Celovec, Prevalje, Velenje
	13.37	P	Prevalje, Velenje, Celovec	15.37	P	Ruše
	14.55	P	Ruše	16.48	P	Prevalje
Ljubljana od Avstrije	4.05	Br	Dunaj	2.14	Br	Dunaj
	5.50	P	St. Ilj, Dunaj	7.23	P	Dunaj, St. Ilj
	12.00	P	St. Ilj, Dunaj	7.38	P	St. Ilj (samo ob delavn.)
	12.45	P	St. Ilj	13.11	Br	Dunaj
	16.50	Br	Dunaj	13.47	P	St. Ilj
Ljubljana od Avstrije	18.40	M	(samo ob delavn.)	17.29	P	Dunaj, St. Ilj
	19.10	P	St. Ilj, Dunaj	21.10	P	Dunaj, St. Ilj

Celje

ODHODI

proti Velenju ob 4.44 (ob nedeljah in praznikih), ob 7.42, 12.55, ob 16.02, ob 19.05 (ob delavnih) 20.43.

proti Zidanemu mostu ob 4.08 (brzi), 6.58, 11.00, 13.52, 15.12 (brzi), 15.59, 18.58 (ob nedeljah in praznikih), 19.12, 22.58.

Proti Mariboru ob 2.06 (brzi), 3.18, 7.15 (v Rog. Slatino), 7.40, 10.06, 12.40 (v Rog. Slatino), 14.56 (brzi), 15.37, 19.50 (do Grobelnega), 20.37.

PRIHODI

Od Mariborske strani ob 4.07 (brzi), 6.38, 6.50, 10.20, 10.54, 15.10 (brzi), 15.55, 19.20, 19.32, 22.30.

Z Zidanega mosta ob 2.05 (brzi), 3.04, 7.34, 9.37 (ob nedeljah in praznikih), 9.59, 11.52, 14.54 (brzi), 15.31, 20.31.

Iz Velenja ob 6.43, 10.03, 13.23, 18.42, 21.45.

Kranj

ODHODI

Proti Ljubljani ob 6.00 (ob delavnih), 6.36, 8.31 (brzi), 9.10, 11.25, 14.28, 15.16, 17.08, 18.34, 19.10 (brzi), 19.42, 20.22 (ob nedeljah in praznikih), 20.57.

Proti Jesenicam ob 6.37, 7.39 (ob nedeljah in praznikih), 9.00, 10.18 (brzi), 12.43, 15.18 (ob sobotah in pred prazniki), 16.55, 20.19, 21.19, 0.25.

Proti Trzinu ob 6.41, 9.06, 12.45, 16.40, 18.30, 21.21.

PRIHODI

Iz Ljubljane ob 6.30, 7.52 (ob delavnih), 7.56 (ob nedeljah in praznikih), 8.57, 10.16 (brzi), 12.40, 14.18, 15.15 (ob sobotah in pred prazniki), 16.32, 18.17, 20.16, 21.16 (brzi), 0.22.

Z Jesenice ob 6.33, 7.20, 8.29 (brzi), 11.22, 15.12, 17.05, 19.08 (brzi), 19.37, 20.13 (ob nedeljah in praznikih), 20.53.

Iz Trzinu ob 5.53 (ob delavnih), 6.21 (ob nedeljah in praznikih), 7.46, 11.15, 15.08, 18.27, 20.45.

Zidani most

ODHODI

proti Ljubljani: ob 3.52 (ob nedeljah in praznikih), 4.44 (brzi), 4.59, 5.55, 6.31 (sezonski brzi), 7.12 (ekspres), 7.37, 8.19 (brzi), 11.55, 15.48 (brzi), 16.40, 19.09 (brzi), 20.23, 0.08 (brzi).

proti Zagrebu: ob 4.54, 6.02 (brzi), 7.40, 10.31 (brzi), 11.54, 15.08, 15.57 (brzi), 19.43 (ob nedeljah in praznikih), 20.25, 21.11 (ob nedeljah in praznikih), 23.03 (ekspres), 23.17 (sezonski brzi), 23.59.

proti Celju: ob 1.36 (brzi), 2.32, 7.03, 9.04 (ob nedeljah in praznikih), 9.28, 11.13, 14.25 (brzi), 15.01, 20.00.

PRIHODI

Iz Ljubljane: ob 1.23 (brzi), 2.04, 5.51 (brzi), 6.54, 9.16, 10.23 (brzi), 14.13 (brzi), 14.50, 19.40, 19.55, 21.04 (brzi), 22.59 (ekspres), 23.14 (sezonski brzi), 23.49 (ob nedeljah in praznikih).

Iz Zagreba: ob 3.44 (ob nedeljah in praznikih), 6.21 (sezonski brzi), 6.46, 7.05 (ekspres), 8.12 (brzi), 8.52 (iz Sevnice), 8.55 (ob nedeljah in praznikih), 10.55, 14.03 (brzi), 14.40, 18.59 (brzi), 19.47, 23.56 (brzi), 1.14.

Iz Celja: ob 4.37 (brzi), 7.29, 11.31, 14.28, 15.41 (brzi), 16.30, 19.37 (ob nedeljah in praznikih), 20.12, 23.10.

Pragersko

ODHODI

Proti Ljubljani 3.20 (brzi), 5.40, 9.48, 13.30 (do Poljane), 14.22 (brzi), 14.54, 18.28, 21.28.

Proti Mariboru 3.03 (brzi), 4.43, 5.30, 6.50, 8.18, 8.46, 11.15, 13.43, 15.50 (brzi), 16.48, 17.59, 21.18, 21.46.

Proti Ptuj 3.12 (brzi), 6.05, 9.11, 12.22, 16.03 (brzi), 17.00, 21.49.

PRIHODI

Iz Maribora ob 3.04 (brzi), 5.33, 5.51, 9.09, 9.45, 12.17, 13.28, 14.10 (brzi), 14.51, 16.57, 18.23, 21.22, 21.55.

Iz Ljubljanske smeri 2.53 (brzi), 4.30, 6.45, 8.41, 11.10, 15.45 (brzi), 16.41, 21.41.

Iz Ptujke smeri ob 2.58 (brzi), 5.19, 8.13, 13.38, 14.07 (brzi), 17.56, 21.11.

Jesenice

ODHODI

proti Ljubljani 5.40, 6.20, 7.46 (brzi), 10.24, 14.18, 16.10, 18.25 (brzi), 18.40, 19.20 (ob nedeljah in praznikih), 19.59, 22.15 (ob delavnih do Podmarja).

Proti Boh. Bistrici ob 6.05, 7.05 (brzi), 7.55, 10.27, 14.22, 16.20 (ob sobotah in praznikih), 17.57, 18.15 (brzi), 20.20.

Proti Ratečam ob 6.00, 8.09, 10.22, 12.10, 14.25, 16.25 (ob sobotah in pred prazniki), 18.10, 22.22.

PRIHODI

Iz Ljubljanske smeri ob 5.35 (ob delavnih), 7.44, 9.10 (ob nedeljah in praznikih), 10.07, 11.09 (brzi), 13.48, 16.10 (ob sobotah in pred prazniki), 17.40, 21.32, 22.13 (brzi), 1.31.

Iz Boh. Bistrici ob 5.25, 7.40, 10.00, 11.16 (brzi), 13.40, 17.33, 19.45, 22.56 (brzi).

Iz Rateč ob 5.20, 7.35, 10.10, 13.44, 15.50, 17.43, 19.42.

Sodobno orožje in njega učinki:

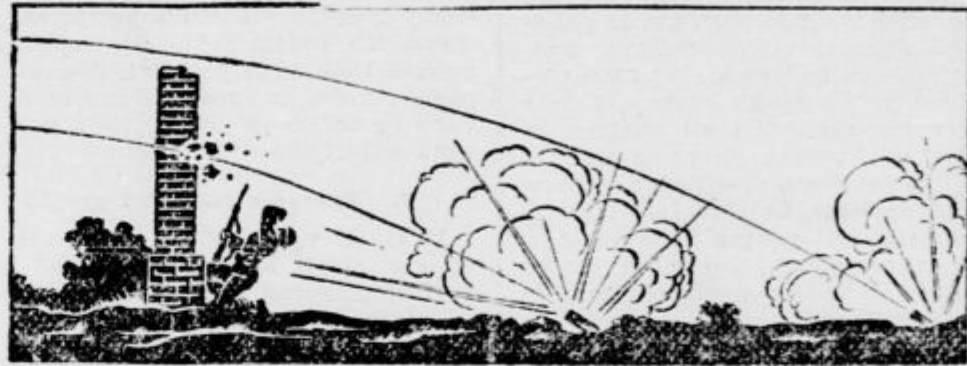
Artilerijska granata

Evropa je v plamenih. Vojna vihra za jama državo za državo, narod za narodom. Dogodki, ki se razvijajo okoli nas, zahtevajo močne živce in neprestano pripravljenost prav od vseh. Države, ki niso dovolj pripravljene, izginjajo z zemljevida v nekaj tednih ali celo kar preko noči. Danes je vojak prav za prav vsak državljan, tudi ljudje v zaledju, ne samo oni v vojaških položajih. Za vsakogar je zato koristno, če čim več ve o modernih vojnih sredstvih, o načinu njih uporabe in o njihovih učinkih. Beograjska »Politika«, ki posveča sploh zelo veliko pozornost poljudno strokovnim razpravam o vojaških in splošno vojnih zadevah, priobčuje že več tednov serijo člankov o sodobnem orožju

no računati z napadi sovražnih letal, ki obmetavajo njegova taborišča z raznimi in vžigalnimi bombami. Ko se približuje bojni črti, se mora prebiti skozi zastoj izstrelkov sovražne artilerije. V bojni črti pa je izpostavljen ognju pušk, strojnih pušk, streljnih, metalcev min, bomb, metalcev plamena itd. Končno mora računati še z borbo na nož, v kateri ni drugega izhoda kakor zmagati ali umreti.

Največja zaščita pred učinki vseh teh morilnih sredstev je v znanju izkoriščanja vseh prirodnih in umetno zgrajenih zaklonov.

Najhujši sovražnik pešca je artilerijski izstrelak. Artilerijski izstrelak, navadno granata, pritiči nad pešca na dva načina:

in njegovih učinkih. Kolikor nam dopušča omejeni prostor, bomo nekaj teh sestavkov posneli tudi v »Jutru«, prepričani, da bodo zanimivi in koristni za naše čitatelje, predvsem pa za one, ki so, so bili ali pa še bodo vojaki.

Naj spregovorimo za začetek nekaj o pešcu in pehoti, ki kljub mehanizirani vojni po splošnem mnenju še vedno tvorita najvažnejši sestavni del vsake oborožene sile. Razlika pa je med pešcem in pehoto. Poedinec je lahko odličen pešec, hraber bojec in sijajen strelček. Umetnost pa je storiti sijajno pehoto kot zbor nešteti posameznikov. Dobra pešca je mogoče vzgojiti v nekaj mesecih, dobro pehoto pa je mogoče ustvariti šele v teku let in na podlagi dolgih tradicij.

Pešca mora podpirati pri njegovih operacijah tehnični material. Vendar je vedno človek tisti, ki osvaja, brani, čisti in ureja položaje. Artilerija pomaga osvajati položaje. Letalstvo čisti teren in bje sovražnika. Tanki lomijo sovražnikove ovire. Pešec pa je tisti, ki zares osvaja, zaseda in brani.

Na bojišču je pešec istočasno lovec in divjačina. Zato mora imeti svojstva dobrega loveca, pa tudi instinkt divjačine za zaščito. Če je v slabšem položaju od nasprotnika, se mora čim bolj zaščititi, pri tem pa z vsemi močmi stremeti za tem, da postane sam lovec in spremenil sovražnika v divjačino.

Pešec je oborožen predvsem s puško in bajonetom. S puško lahko strelja do 2000 m daleč, verjetnost zadetka pa je nad 800 m zelo majhna. Kroglja pehotne puške ima veliko prodorno moč, saj lahko prebije do pol metra debelo drevesno deblo, 30 cm debel zid iz opeke, pol metra debel zemljiški nasip ali centimeter debelo jekleno ploščo. Puška je zelo precizno orožje in zahteva od svojega lastnika, da jo dobro pozna in skrbno čuva. Najmanjša napaka pri streljanju povzroči, da je strel povsem zgrešen. Strelček mora biti pri streljanju niren in hladnokrvn. Misli mora samo na cilj.

Razen s puško je oborožen pešec tudi z bombami (ročnimi granatami). Bomba je zelo učinkovito orožje v borbah na male razdalje. Razlikujemo defenzivne in ofenz

Dva drzna vloma: v Križah in Rajhenburgu

Na obeh krajih so odnesli po 16.000 din. plena

Križe, 18. maja

V noči od četrtka na petek je bil v Križah pri Tržicu izvršen skrajno drzen vlom v čevljarstvo delavnice mojstra Andreja Gradišarja. Po vseh znakih je sklenjeno, da so se vlomilci vtihotapili popoldne ali v mraku na podstrešje. Na smetišču v podstrešju se namreč razločno pozna, da sta ležala tam dva človeka. Sam mojster in pomočnik, njegov brat Ludvik, sta se mudila v delavnici do pol desetih zvečer. Tisto noč je močno deževalo in mimo hiše, ki stoji poleg delavnice šumi potok, ni nihče ponoči slišal ropota. Šele zjutraj, ko je mojster hotel v delavnico, je našel vrata do kraja odprta.

V prvem nadstropju je bila z vrat, ki držijo v delavnico, zbita deska, ki sta jo vlomilci z dvajsetstilitrskimi svedrom od treh strani enainšestdesetkrat prevrtala in zbita v delavnico. Tam sta pokradla 33 parov novih moških čevljev in to dva para visokih, pet parov sendalet, ostale pa nizke. Dalje je zmanjkalo 16 parov novih nizkih ženskih čevljev raznih vrst. Vrednost vseh čevljev je 6765 din. V delavnici je bilo tudi več usnja znamk Mignon, Heil, Delphin, Neumar in Reptilin, večinoma boljših vrst. Vlomilci sta odnesla za 9600 din. Skupna škoda znaša torej čez 16.000 dinarjev. Pripomniti je še, da je bilo vseh kož kakih 400 kvadratov in so bile nekatere cele, nekatere pa že načete.

Naše gledališče

D R A M A

Nedelja, 19. ob 15.: Hamlet. Izven. Znižane cene od 25 din navzdol. Gostovanje Zvonimirja Rogoza. Ob 20.: zaprt.

Ponedeljek, 20.: zaprt.

Torek, 21.: zaprt. (Gostovanje ljubljanske drame v Kranju: Asmodej).

Sreda, 22.: Strahopetec. Red sreda.

Opozarjamo na nepreklicno zadnjo predstavo »Hamlet« z gostom Rogozom, ki bo danes ob 15. Namenjena je v prvi vrsti podeželskemu občinstvu, ki zaradi prometnih zvez morda doslej ni moglo obiskati večernih predstav. Kdor se zanima za dramsko umetnost, mu bo kreacija Rogozovega Hamleta gotovo izreden dogodek, saj priča o odlični umetniški koncepciji vloge in igre. Veljale bodo znižane cene od 25 din navzdol. Predstava bo trajala do 18.15.

Zadnja premiera v letošnji sezoni bo slovensko delo. Finžgarjeva igra »Naša kria« v režiji Milana Skrblička. Delo sila dogodka za časa Napoleonove osvoboditve Ilirije ter kaže trpljenje kmečkega ljudstva, ki mu ga nalaga vojska. Jedrnat Finžgarjev jezik in krepko orisane figure naših kmetov, njihov značaj in čustva se zrcalijo v tem domačem delu.

O P E R A

Nedelja, 23.: Traviata. Izven. Poslovilna predstava bolgarske sopranistke Vanje Leventove.

Ponedeljek, 20.: zaprt.

Torek, 21.: Adriana Lecouvreur. Red B.

Sreda, 22.: Kleopatra. Red A.

Bolgarska pevka Vanja Leventova, ki je z velikim uspehom nastopala na najznamenitejših evropskih odrih, tako v Rimu, Milanu, Benetkah, v Španiji in ki je bila vabljena celo na Metropolitan Opero v New Yorku, bo drevi poslednjič gostovala v naših partijskih predstavah »Traviata«. Umetnica se je s svojo zrelo kreativno silo in svežim, skrbno šolanim glasom našemu občinstvu izredno priljubila, zato opozarjamo zainteresirane, naj si zavoljo širokega zanimanja pravočasno rezervirajo vstopnice. V tenorski partiji bo gostoval naš rojak Josip Gostič. Dirigent Niko Stritof.

V kratkem bo na našem odru gostoval znani odlični beograjski dramski bariton Nikola Cvejić, ki bo pol naslovno partijo Musorgskega »Boris Godunov«. Cvejić je umetnik velikega formata, ki oblikuje svoje kreacije z naravnost sugestivno igralsko silo, obenem pa razpolaga z zvoničnim, plemenito barvanim glasovnim materialom. Na svoji umetniški poti je prišel z ljubljanskega odra, kjer je bil pred leti dalje časa angažiran, na največje evropske opere: Dunaj, Praga, Varšava, Kodanj, kjer je povsod vzbudil izredno pozornost.

Za uradno proslavo stoletnice rojstva čajkovskega, pripravljamo naša opera na novo našaditirano njegovo najpopularnejše delo, »Evgenija Onegin«, katerega premiera bo konec tedna. Glasbeno vodstvo predstave bo imel Niko Stritof, nova režija pa bo Debeveča. Naslovno partijo bo pel Boris Popov.

CELJSKO GLEDALIŠČE

Nedelja, 19.: Ujez. (Udruženje jugoslovanskih emancipiranih žen. Gostovanje šentjakobskega gledališča iz Ljubljane).

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Nedelja, 19.: Vdova Rošinka. Znižane cene. Zadnjič.

Iz življenja na deželi

BERICEVO. Društvo kmečkih fantov in deklet je nameravalo imeti danes svojo veselico, ki pa se zaradi nerodnih ovir preloži na določen čas. (—)

Z Jesenic

— Zdrženi pevski zbori z Jesenic in Javornika priredijo v nedeljo, 19. maja, ob 20. uri v Sokolskem domu na Jesenicah svoj prvi skupni pevski koncert. Nastopijo zbori pevskih društev »Save«, »Soče« in »Sloge« z Jesenic ter »Enakosti« in »Zore« z Javornika. Zbore bodo vodili pevovodje, gg. Franc Mencinger, Martin Jeram, Milan Rinaldo in Stefan Gerdej. Spored obsega narodne in umetne pesmi skladateljev Ipavca, Volariča, Prelovca, Kernjaka, Vodopivca, Venturiniča, Aljaža, Mirka, Preglja, Kovačiča, Jerabe Hajdnarja Hajdriha, Kocijančiča, Foersterja, Mihečiča, Kreka in Zajca. Pevska kultura je na Jesenicah na zelo visoki stopnji. Kdor hoče v teh mračnih dneh slišati naše prelepe narodne pesmi, naj pride ker mu gotovo ne bo žal.

Iz Ptuja

— Podobor Zdrženja rezervnih oficirjev v Ptuj poziva člane in one, ki se nameravajo do 31. t. m. vpisati, da mu nemudno prijavijo, ako želijo oficirske uniforme in druge pripadajoče potrebščine (kakor na primer epolete, kordare itd). Na podlagi prijavi, ki naj jih društvo

Opozarjamo pred nakupovanjem ukrajenega usnja. Za tistega, ki kakorkoli izsledi vlomilce, razpisuje lastnik prav lepo denarno nagrado. Orožniki, ki so bili že ob sedmih zjutraj na mestu, vrše z vso vestnostjo preiskavo. Pred kakimi tremi tedni sta bila neko noč tukajšnjemu gostilničarju in trgovcu z usnjem zastrupljena dva psa volčjaka. Vse kaže, da se v naši okolici potika vlomilska tolpa.

Rajhenburg, 18. maja

Potepuhi na deželi pod pretezo prosičenja z najrazličnejšimi izgovori iščejo primerne prilike za zločinsko početje. Tako so v noči na 10. t. m. vdrl v trgovino Balaza Jerička v Rajhenburgu in to na skrajno predrzen in premeten način. Razmere v hiši so jim morale biti znane, da so se lahko skozi skladišče prikradli v trgovino. Sprito množine nakradenega blaga je jasno, da so bili na delu najmanj trije nepridipravi. Odnesli so celo kopo stvari, tako 25 kg surove kave, 25 kg žgane kave, 12 m sukna za moške hlače, 16 komadov triko srajc, 10 različnih srajc, 12 moških svilenih srajc, 6 moških triko spodnjih hlač, 8 moških samovoznic, 4 moške ovratnike, 24 parov ženskih nogavic, 10 parov moških in ženskih copat, 30 moških in ženskih dežnikov, 16 moških in 11 ženskih volnenih sviterjev ter več moških in ženskih volnenih ogrinjačev. Skupna škoda znaša celih 16.400 dinarjev. Drzne vlomilce zasleduje orožniki.

prejme najkasneje 22. t. m., bo podobor izvršil skupno narečilo.

Iz Ljutomera

Ij— Kulturni dogodek za naše mesto bo gostovanje Rdečega križa iz obmejnih Apač, ki ga nihče ne sme zamuditi. Učiteljski zbor uprizaro žigonovo dramo »Kadar se utrga oblaki«, ki kaže notranjo razarjanost današnjega malomeščanstva. Pozivamo občinstvo, da z udeležbo podpre delo obmejnega učiteljskega.

Samomor ženske v železniškem vozu

Jesenice, 18. maja

Snoči je železniški uslužbenec Ivan Lenardič našel v nekem potniškem vozu žensko, ki se je nekaj ur prej obesila v svojem kupeju. Pri preiskavi so oblasti dognale, da je 57 let stara Rozina Bondusova, doma iz Pašičeva v Vojvodini.

Včeraj zjutraj je prispela na Jesenice skupina vojvodinskih Nemcev, ki so se se z istim vlakom odpeljali naprej v Nemčijo. V Področici pa jih je nemški obmejni komisar ustavil in vsa skupina se je morala vrniti, ker ni imela v redu potnih listov. Nemško obmejno oblastvo jih je napotilo na nemški konzulat v Ljubljani, kjer naj bi potne liste uredili. V tej skupini je bila tudi Bondusova. Nemci so z dovoljenjem naših železniških oblastev prenočili kar v vagonu, s katerim so se vrnili iz Področice. Vohbe so jim šle oblasti kolikor je bilo le mogoče, na roko. Očitno pa je Bondusova, ki je imela le malo denarja, a v nemški vojski sina, ki ga je hotela obiskati, obupala, ker se ji je zazdelo, da se ne bosta več videla. Le na ta način si je mogoče razlagati njeno obupno dejanje.

Kinematografi

Kranj. Kino Narodni dom prikazuje danes duhovito filmsko komedijo »Nismo vsi angeli«. Prihodnji spored ruski vefilim »Pastir Kostja«. (—)

Bled. Danes ob pol 16. in ob pol 21. bo predvajal zvočni kino vefilim »Cigančke« in kolorirano Miki-miško. Film je imel povsod največji uspeh. (—)

Jočnice. Kino Radio bo predvajal danes ob 15 uri in pol 21. vefilim »S predrznostjo zmaga«. V glavnih vlogah Gustav Fröhlich in Theo Linggen. Med dodatki tudi najnovejši zvočni tednik in risana šala »Popaj«. Sledi za praznik vefilim »Legija časti«. (—)

Tržič. Kino bo predvajal danes film »Anc Favetis«. (—)

»S svoji ženo si torej sprt in že teden dni ne govorim več s teboj. To ti gre pa dobro!«

»Nikakor ne tolko! Sedaj govori namreč o meni s samo seboj in jaz moram poslušati!«

Gost srdito: »Račun pa ne drž, plačati moram trinajst dinarjev, ne pa štirinajst!«

Natakar: »Oprostite, mislim sem, da ste praznovrni.«

KUPIM osebnih 4 sedežen AVTOMOBIL.

Ponudbe z navedbo fabrikata, potrošnje bencina, število prevoženih kilometrov — z fotografijo in najnižjo ceno poslati na ogl. odd. »Jutra« pod števil. »1299«.

Pozor: LOKAL

Vam nudim v souporabo za Vaš predmet, katerega želite spraviti v promet. Prevzamemo vodstvo oz. samoprodajo. — Lokal center Ljubljane, telefon, izložbe, koncesija. Ev. se prodaja. — Ponudbe na ogl. oddelek »JUTRA« pod: »Dobra točka«.

NAJPOPOLNEJŠE HARMONIKE SVETA

HOHNER

GENERALNO ZASTOPSTVO

SCHNEIDER

ZAGREB, NIKOLIČEVA 10

ZAHTEVAJTE BRESPLAČNI CENIK

Ekonomična vožnja na tehnično najbolj izpopolnjenih

DKW motociklih

MODEL 1940

nudi užitek vsakemu se tako razvajanemu vozaču.

Zahtevatve prospektov pri zastopstvu DKW motociklov, Ljubljana, Miklošičeva 30.

ZRAKOPEOVNA POŠTA ZA JUŽNU AMERIKU

Vsak četrtek odhod iz Rima v Rio de Janeiro s priključkom v Brizilijo v vse južne in severne ameriške države, katere posle opravlja CONDOI in PAN AMERICAN AIRWAYS—Linee Aeree Transcontinentali Italiane S. A., Rim.

Vrtno sončnike

izdeluje počenši od Din 108

Bela Fettmann, ZAGREB, Masarykova 9.

Zahtevatve bresplačni ilustrovani katalog!

Trstie za strope

parkete, bakulo, strešno lepenko, bitumenjuto, bitumen, lesni cement, katran, karbolinej, JUGOLIT-plošče za predelne stene in izolacijo — in razna sredstva za izoliranje dobite najceneje pri

Jos. R. Puh,

Ljubljana

ZALOGA PARKETOV.

Gradaška ulica 22 Telefon 2513

ECLAIR »VERMOREL«

je znana kot najboljša razpršilnica na svetu. — Glavno zastopstvo

»VINOGRAD«

tehnična in železninska delavnica. BEOGRAD — Višnjička ulica 74 pošt. pret. 725

Dobiva se v vseh trgovinah s tehničnimi predmeti in železnino

CEVI

za odvode stranišč, dimovode, Saloni valovite strehe šablone in ves ostali

GRADBENI MATERIAL

dobite pri

»MATERIAL«

trgovina s stavbnim materialom lastnik: MIRO VOJK.

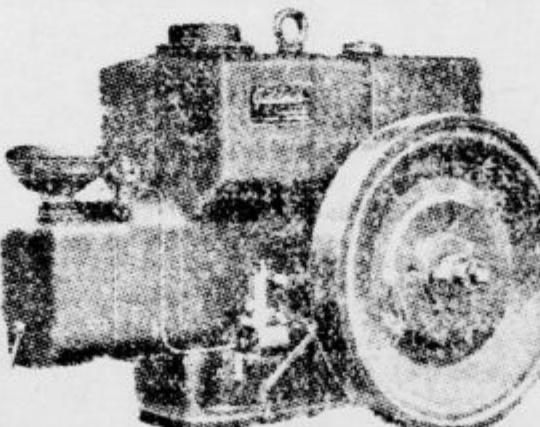
Ljubljana — Tyrseva cesta 36-a telefon 27-16 — Brzjavni MATERIAL

Dieslove motorje

»GÜLDNER«

od 5. do 36. k. s.

DOBAVLJAMO V DVEH DNEH

Zastopnik:

Guldner Motorenwerke AG.

BEOGRAD — ZELENJI VENAC 6.

Telefon 30274

Posest za parcelacijo

v Beogradu

nuno naprodaj 90.000 m², v najlepšem delu prestolnice, z odobrenim parcelacijskim načrtom. Cena po 65 din m². Možnost zaslužka po 200% zajamčena.

»ARGUS«, Beograd — Prestolonaslednikov trg 1, telefon 20-528

Novi naslov: Franciskanska ul. 8.

100 uspehov

na vsakem oglasu JUTRU.

Stvarno dober lov

vidite, kadar gledate filmski trak, napravljen s TENAX I trdnice Zeiss Ikon. Ta aparat ima avtomatski filmski transport, zvezan z navijanjem Compura, veliko optično iskalo in Novar Anastigmat 1:3, 5/3 z veliko globinsko ostrino, vrh tega ta aparat ni drag. — Aparat si lahko ogledate pri vsakem boljšem fototrgovcu, a bresplačne prospekte dobite pri tvrdki M. Pavlovič, Beograd, Mil. Draškovića 9.

NAJLEPŠE ČTIVO!

Ravlj.: Zgodbe brez groze
Klabund: Pjotr-Rasputin
Ravlj.: Črna vojna
Thompson: Sivko
Majerjeva: Rudarska balada

Broširana knjiga: dtn 10.—

Vezana knjiga: din 15.—

ZALOŽBA „CESTA“ L J U B L J A N A

KNAFLJEVA ULICA 5

Električni aparati

za varenje (Schweissen)

transformatorskega in rotacijskega tipa za jakosti toka od 10 do 250 amperov, kakor tudi vse instrumente za merjenje — prodaja trrdka

TELEMEHANIKA

Inž. DJURE DORNERA, Beograd, Istarska 17, telefon 50-285.

ZAHVALA

Vsem, ki ste z nami sočustvovali ob prebrdki izgubi našega skrbnega in nepozabnega moža, očeta, starega očeta, tasta, strica, bratranca in svaka, gospoda

Šuštersiča Janeza

strojevodje drž. žel. v pokoju

se najpristrčneje zahvaljujemo.

Posebno zahvalo izrekamo častiti duhovščini, gospodu župniku Vindišerju Ivanu za tolažilne obiske, gospodu zdravniku dr. Tavčarju Igorju za skrbno in požrtvovalno zdravljenje za časa dolgotrajne bolezni, oblastni upravi Udruženja strojevodij za poklonjeni venec, predsedniku udruženja strojevodij g. Klembasu Karlu, stanovskim tovarišem rajnega in prosvetnemu društvu Trnovo za častno spremstvo, vsem darovalcem vencev in cvetja ter vsem prijateljem in znancem, ki so ga počastili in spremili na njegovi poslednji poti.

Maša zadušnica se bo darovala v sredo 22. maja ob 7. uri v trnovski cerkvi.

LJUBLJANA, dne 18. maja 1940.

Zalujoče družine: ŠUŠTERŠIČ — WAGNER

ZAHVALA

Vsem, ki so poklonili vence in cvetje ter spremili na poslednji poti našo nam najdražjo sestro, gospodično

MARIJO GREBENC

se najtopleje zahvaljujemo.

Posebno zahvalo izrekava sestri blagopokojne svojim kolegijam in kolegijam, ki so v težkih dneh bolezni in smrti tako iskreno sočustvovali z nama. Maša zadušnica se bo darovala v sredo, dne 22. maja 1940 ob 7. uri v župni cerkvi Sv. Petra v Ljubljani.

Ljubljana—Dubrovnik, dne 18. maja 1940.

HILDA, OTON in TEREZINA GREBENC, sestri in brat.

Potrtega srca javljamo vsem prijateljem in znancem tužno vest, da nas je vsled usodne nesreče danes nenadno za vedno zapustil naš ljubljani brat, svak in stric, gospod

Danijel Zupančič

lesni trgovec

K poslednjemu počitku ga bomo spremili dne 19. maja t. l. ob 15.30 uri na pokopališče v Radečah.

RADECE, dne 17. maja 1940.

Zalujoči:

MIRKO in RAJKO ZUPANČIČ brata

DANICA in PAVLA ZUPANČIČ svakinji

in vse ostalo sorodstvo.

Parna žaga na prodaj

2., 3. in 4. junija se bo prodala na licu mesta v Jospoldolu pri Ogulinu parna žaga d. d. Vilhar, obnem z zemljiščem in objekti, a eventualno tudi posamezno:

1 BATERIJSKI KOTEL z 4 predali Dürr, Gehre, segreva površina 90 m².

1 LEZECI VISOKOTLAČNI PARNI STROJ Tophan, Wien.

1 LOKOMOBILA Lanz, polstabilna 45/70 k.s., segreva površina 20,2 m².

1 LOKOMOBILA 16/28 k.s.

5 jarmenikov, 2 tračni žagi, 12 krožnih žag, 2 nihalni žagi, 2 uravnalca, 1 žaga cepilka, 1 stružnica.

1 električno dvigalo, 2 generatorja.

1 agregat za varjenje 250 A. Elin, 2 sesalci Garvens, 2 vagonetov, 500 m tračnic, transmisije in mnogo drugih naprav, orodja in raznega materijala.

Informacije daje: Javna skladišča, družba z o. z., Ljubljana, Tyrševa 33.

RAZPIS DEL

MESTNA PODJETJA MARIBOR razpisujejo za leto 1940-41 sledeča tekoča dela in dobave za vzdrževanje zgradb in drugega:

slikarska, pleskarska, mizarska, zidarska, kleparska, pečarska, steklarska, tapetniška, betonska dela iz umetnega kamna, strojna dela, vzdrževanje stolpne ure, dobavo železnine in gradbenega materiala ter dobavo barv in čopičev.

Vsi potrebni podatki se dobijo od 22. V. 1940. dalje med poslovnimi urami od 8. do 12. pri Premoženijski upravi Mestnih podjetij, tehnična pisarna, v Frančiškanski ulici števil. 8, kjer je vložiti tudi zapečateni ponudbe do 1. junija 1940.

MARIBOR, 17. maja 1940.

MESTNA PODJETJA — Maribor

Kokus tekači

za nodnike in stopnišča v vseh barvah v zalogi pri Sever Rudolf, Ljubljana, Marijin trg 2.

Pomagal Vam bo

Znam pisec in raziskovalec okultnih ved F. T. Karmah Vam brezplačno napove Vašo prihodnost. Razen važnih dogodkov iz preteklosti vam pove tudi vse vaše odnose do ljudi, zakona, loterije, trgovine in vseh važnejših dogodkov sedanjosti. Njegov nasvet vam bo prinesel zaželjene uspehe

v življenju. Zahvalne izjave, ki jih vsak dan prejema s celega sveta, dokazujejo nenavadno zanesljivost njegovih napovedi. — Postavite mu nekaj važnejših vprašanj, ki Vas zanimajo in sporočite mu točne rojstne podatke. Vse napovedi o Vašem življenju, ki so zgoraj omenjene, boste dobili popolnoma brezplačno, če boste pri pisu kupili njegovo najnovejšo knjigo »NAS ŽIVOT I OKULTNE TAJNE«. Knjiga stane samo Din 30.—, denar pa se pošilja na ček, račun št. 17455, na točni in stalni naslov F. T. KARMAH, ZALEC.

Ze 35 let je v prometu Popovičeva

POIZKUSITE! Druge kreme ne boste hoteli več uporabljati. Zahtevajte brezplačen vzorec! Jugoslova a. d. Beograd, Cetinjska ul. 26

BREZSKRIBNO VOZI VSAK AVTOMOBILIST

KI IMA NA SVOJIH KOLESIH NAŠE GUME. TE MU NUDIJO ZANESLJIVO, UDOBNO IN NAGLO VOŽNJO. KLJUB DANAŠNJIM TEŠKOČAM ZARADI NABAVE SIROVIN, JIM JE CENA NIZKA.

NAŠE GUME IZDELUJEJO DOMAČI STROKOVNJAKI DELAVCI NA NAJMODERNEJSIH STROJIH IN IZ PRVOVRSTNIH SIROVIN.

ZASIGURAJTE SI PRAVOČASNO NAŠE GUME!

NAROČILA SPREJEMAJO VSE NAŠE PRODAJALNE.

Bata

Seriozni veliki eksportni mlm na Tisti (Bačka) ISCE agilnega

agilnega zastopnika

za teritorij Ljubljane in Slovenije. Ponudbe na oglasni zavod Kardoš. Novi Sad, pod šifro »Luksuzna brašna«.

Kupimo rabljeno, dobro ohranjeno

PARNO LOKOMOTIVO

teža 6—7.000 kg. širina tira 600 mm, 11—12 atmosfer, segreva površina 11—14 m². — Cenjene ponudbe s točnimi in obširnimi podatki je nasloviti na ogl. odd. »Jutra«.

OBIŠČITE NAŠE PRIMORJE

CRUKVENICA

VAŠE NAJBOLJ OBISKANO KOPALIŠČE IN LETOVIŠČE NA HRVATSKEM PRIMORJU

Izredno lepa plaža, zmerno primorsko podnebje, čist in svež zrak. Hoteli od prvostopenjskih do najskromnejših. Zadostno število zasebnih sob. Zahtevajte prospekte od potniških uradov. — Vsa navodila in prospekte pošilja na zahtevo brezplačno:

Občinski turistični odbor
CRUKVENICA (HRVATSKO PRIMORJE)

HOTEL THERAPIJA - HOTEL MIRAMARE

vodilna hotela v Primorju. Ista uprava Palace hotela v Zagrebu.

Prijetno boste bivali v prvovrstnem hotelu

DOM DR. SEIDLA

Zmerne cene! Zahtevajte prospekte!

100

uspeho

na

em oglas

v

»JUTRO«

ZAHVALA

Vsem, ki ste z nami sočustvovali ob bridki izgubi našega nepozabnega, ljubljenega soproga, očeta, brata, svaka in strica, gospoda

Ivana Kaffou-a

se najpričnejše zahvalujemo. Posebno zahvalo izrekamo zdravnikoma primariju dr. Strnadu iz Slovenjgradca in dr. Ruprechtu iz Prevalj za požrtvovalno zdravljenje, gospodu župniku Močilniku ter starosti Sokola Prevalje dr. Flisu za tople poslovitve besede, Sokolom, gasilcem, vojaštvu in železničarjem za častno spremstvo, vsem društvom in posameznikom za vence in cvetje in vsem prijateljem in znancem, ki so pokojnika v tako velikem številu spremlili in počastili na njegovi poslednji poti.

PREVALJE, dne 18. maja 1940.

ZALUJOČI OSTALI

EXAKTA

Mnogostranska zrcalna

elektronska kamera

24/36 mm, 4x6,5 cm

ali 6x6 cm.

Zaklop na zapor od

1/1000 do 12 sekund.

Izmenljivi objektiv.

Samosprožilec.

Daljniski in široko-

kotni objektiv. - Pri-

ključek posnetka z

blščico.

Prospekt zastoj za

zastopniku za

Jugoslavijo:

Barta i Drug,

NOVI SAD,

Kralja Petra I. ul. 30.

MICHEL ZEVACO:

116

Don Juan

ROMAN.

»Evo me!« je rekel don Juan. In s čudnim, nekam prisiljenim glasom je dodal:

»Dovolite, da vam čestitam, dragi grof. Zaseda je čudovito dobro premišljena. Vidim, da ste v tej umetnosti mojster, jaz pa v primeri z vami učencem. Veste, kaj sem mislil storiti... in kaj bi se bilo že zgodilo, da nisem v svojo — in njeno — nesrečo spoznal uboge vojvodinje? Nekega večera bi bil tebi nič, meni nič prišel v Arronski dvorec, prijel Leonoro za roko in...«

»Ko pridete skozi Montmartrska vrata,« mu je Amauri de Lorydan nestrno segel v besedo, »zavijte okrog Pariza in krenite proti Touraini. V Toursu lahko slavite svojo svatbo z Leonoro de Ulloa. Vse je nared. Duhovnik je naročen. Vaši spremljevalci vas povedejo v določeno cerkev.«

»Imenitno,« je rekel don Juan. »In ti štirje vrli biriči bodo kasneje lahko potrdili, da se je izvršilo vse po predpisih in da se zaradi tega Amauri de Lorydan ne more poročiti z Leonoro de Ulloa, ker je že poročena z donom Juanom Tenorim! Toda povejte mi, dragi grof, ali je ta poslednji del komedije nujno potreben?«

»Kaj hočete reči?« je zarohnel Lorydan.

»Ali ne bi v vaše — in moje — namene zado- stovalo, da odpeljem Leonoro na Špansko? Je ne- ogibno treba, da se z njo poročim?«

Lorydan je skril pesti in krvavo pogledal. »Neogibno!« je skrtnil. »Vsaj zame... če ne za vas!«

Don Juan se je razbrzdano zasmejal. »Mnogoženstvo! Mnogoženstvo!« je vzkliknil sam pri sebi. »Torej me hoče vsega? Da, a jaz te ne maram! Zaman me opietas s svojimi izkušnjavi — znal se ti bom izvit!«

»Pojdiva!« je dejal Lorydan. »Od Pariza do španske meje boste imeli dovolj časa, da se nasmejete!«

»Pojdiva!« je z mahoma zresnjeni mglasom pri- trdil don Juan.

Cez nekaj minut sta že korakala po ulici.

Cez nekaj minut sta že korakala po ulici.

Ura je morala biti vsak čas ena po polnoči.

Dospela sta v Tempelsko ulico in z naglimi ko- raki krenila proti Vrvarski.

Don Juan je bil neskrbne volje, celo nekakšna zlobna radost ga je prešinjala. To ni bila radost nad pustolovščino, ne tisti pogumni občutek sreče, ki izpreletava moža ob misli na bližnjo nevarnost, na boj, ki mu ga je biti za dobro stvar... ampak zlonosno veselje nad bližnjo zmago sramote in n- asilja...

Lorydan je oprezal na edno in levo; v Tem- pelski ulici se je nekajkrat vznemirjeno ozrl. Ko sta se približala krčmi »Bel-Argente«, je dejal:

»Zdi se mi, da gre nekdo za nama. Pripraviva se, da lahko vsak hip izdereva meč. Po mirozovu so pariške ulice vse polne rokomavhov.«

Don Juan se je takisto ozrl in tudi njemu se je zazdelo, da vidi zadaj nekakšno senco.

»Phal!« je prezirljivo odvrnil. »Pustite meč v nožnici. Vem kako je treba ravnati s takšnimi

capini. Ti ljudje, gospod grof, so podobni volko- vom. Če te napade volk, mu vrzi kos mesa, pa bo za nekaj časa odnehal. Kadar so mi bili za pe- tami takšne sestranci, sem spustil na tla sre- tnikaj, ki so ga spoznali po glavu... Ako naju noxoj napadejo, storiva takisto...«

Mahoma je premočnil in obstal.

Nekaj korakov za njima se je bilo oglasilo

gromko kihanje.

»Ho, ho!« je rekel don Juan. »Vrag naj me vza- me, če ne poznam te trobente!...«

»Naprej!« je velel Lorydan ter izdrl bodalo.

Nov kih je pretrgal nočno tišino. Nato se je za- čelo nekakšno rrvkanje in pridušeno zmerjanje.

Don Juan se je zdrznal.

»Pa ne da bi bil on?« je zamrmral. »Samo en nos na svetu je zmožen dati iz sebe takle trobent- ni glas: nos Jakomina Corentina! A saj ni mogoče, da bi bil on, ko sedi v ječi in bi ga jutri zjutraj obesili, da mu nisem...«

»Naprej, tako vam vseh peklensčkov!« je pri- gonjal Lorydan.

Don Juan je že hotel ubogati, a tretji kih, ki ga je odneval raznesel po vsej okolici, ga je prikoval na mestu.

»Jakomin!« je zaklical. »Preteti Corentin! Kaj delaš zunaj ob tej pozni uri? Odgovori, grdoba mnogočenska nečistnik zanikarni! Zakaj motiš spanje vrlih pariških meščanov, da skačejo iz po- stelj, misleč, da je sodnji dan?«

»Prekleti!« je zarohnel Lorydan. »Ali se vam meša Juan Tenorio?«

Toda Juan Tenorio ni odgovoril. Poslušal je na vsa ušesa in čakal odgovora na klic, ki ga je bil zagnal proti temnemu uličnemu ovinku.

Začul je glas, kakor da bi nekdo nekoga buhnil, nato stok in za stokom novo kihanje, ki se mu je zdelo tokrat potrito in pridušeno.

Spet sta zavladala na ulici mrz in molk.

»Nemogoče je, da bi bil on,« je osuplo rekel don Juan, »saj ga imajo zaprtega v Chateletu; in spet je nemogoče, da ne bi bil on, kajti dveh Co- rentinovih nosov ni na svetu! Stvar je bogme pre- senetljiva.«

»Stopiva, stopiva!« je togotno vzkliknil Lory- dan. »Leonorina ura bije!«

»Da!« se je zdrznil Juan Tenorio. »Stopiva!«

V naslednjem trenutku sta grof de Lorydan in don Juan zavila v Vrvarsko ulico, po kateri sta kmalu prišla do Arronskega dvorca.

Bila je ura zasede... ura ugrabitve... Leonorina ura!

VI

Ponthusova skrivnost je bila v dobrem varstvu Kiotar Ponthuski je bil, kakor smo videli, za- pustil Belo hišo, kjer je stanovala Silvia de Oritz, in urno krenil proti vhodu v park Arronskega dvorca.

To je bilo ob desetih zjutraj.

Nekako ob istem času so vlekl Jakomina Co- rentina pred sodnike, da mu prebero obsodbo.

V Arronski dvorec je spustil Kiotarja črno oble- čeni mož, ki mu je bil prinesel sporočilo.

»Prišli ste, mladi gospod?« je zamrmral oskrb- nik s tisto zaupljivostjo, ki je bila v onih časih stariar služabnikom še dovoljena in ki jo je napuh današnjih bogatinov zdavnaj odpravil. »Da, da, ljudje se kakor knjige,« je dodal. »Habent sua fata, pravi pesnik.«